

Source: Senát Parlamentu České republiky – Těsnopisecká zpráva z 6. schůze Senátu [ON LINE]. [Česká Republika]: Parlamentu České republiky, [01.10.2013],. 1. den schůze – 6. května 2009.

http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/dokumenty?cid=pssenat_dokumenty.pVisitor.search.search&search.content=Lisabonsk%E1&search.content.mode=keyword&search=Hledat.

Copyright: (c) Senát PČR, Všechna práva vyhrazena

URL: <http://www.cvce.eu/obj/-cs-379ea761-2896-4d47-963f-4333ab1d2f1f.html>

Last updated: 04/02/2015

**Těsнопisecká zpráva
z 6. schůze Senátu
Parlamentu České republiky
(1. den schůze – 6. května 2009)**

(Jednání zahájeno v 9.00 hodin.)

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, milí hosté, dovoluji vám přivítat na zahájení 6. schůze Senátu. Tuto schůzi jsem svolal na návrh organizačního výboru podle § 49 odst. 1 zákona o jednacím řádu. Pokud budu zmiňovat jednotlivé paragrafy, jedná se o náš zákon o jednacím řádu Senátu č. 107/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pozvánka vám byla zaslána ve čtvrtek 16. dubna 2009.

Z dnešní schůze se neomluvil nikdo.

Prosím, abyste se zaregistrovali svými identifikačními kartami, náhradní karty máte k dispozici v předsálí Jednacího sálu.

Nyní podle § 56 odst. 4 určíme dva ověřovatele naší schůze. Navrhuji, aby ověřovateli 6. schůze byly senátorky Jana Juřenčáková a Dagmar Zvěřinová. Nevidím žádnou námitku, takže na první hlasování nás svolám znělkou.

Zahajuji hlasování. Kdo je pro tyto dvě ověřovatelky, stiskne tlačítko ANO a zvedne ruku. Kdo je proti, stiskne tlačítko NE a rovněž zvedne ruku.

Hlasování č. 1 ukončeno, registrováno 52, kvórum 27, pro 50, proti nikdo. Návrh byl schválen, a tím máme určené ověřovatele.

Nyní přistoupíme ke schválení pořadu. Návrh na jeho změnu a doplnění v souladu s usnesením Organizačního výboru a následnými žádostmi ministrů o pevné zařazení bodů vám byl rozdán na lavice. Vzhledem k tomu, že žádosti o pevné zařazení bylo příliš mnoho, seznámím vás pouze s doplněním či vyřazením bodů.

Navrhuji tyto změny programu 6. schůze:

1. Vyřadit body:

- a) senátní tisk č. 27, což je zpráva vlády o přejímání legislativních závazků vyplývajících ze členství ČR v EU,
- b) vyřadit senátní tisk č. 363, což je návrh senátního návrhu zákona Stálé komise pro ústavu ČR, kterým se mění zákon č. 107/1999 Sb.,

2. Doplnit body:

- a) senátní tisk č. K 038/07 a projednat jej ve středu 6. května po 18.00 hodině,
- b) senátní tisk č. 70 a zařadit ho jako 22. bod naší schůze,
- c) návrh na vyslovení souhlasu Senátu se zřízením podvýboru jako 23. bod pořadu schůze.

Vzhledem k tomu, že těsně před zahájením schůze jsem obdržel dopis od ministra vnitra Ivana Langera, který se z dnešní schůze Senátu omlouvá a požádal ministra financí Miroslava Kalouska, aby jej zastupoval, navrhuji zařadit tisky č. 20 a 28 jako poslední body ministra financí, kterým je tisk č. 19.

A již jsou zde první návrhy do diskuse. Jako první se přihlásil pan senátor Petr Pakosta, ale také senátorka Soňa Paukrtová, ale nevyužívá svého přednostního práva, takže hovoří senátor Petr Pakosta.

Senátor Petr Pakosta: Vážený pane předsedající, kolegyně a kolegové, mám zde návrh k bodu č. 2 navrženého pořadu jednání.

Chtěl bych říci, že Ústavní soud vydal na základě podnětu Senátu nález, ve kterém uvádí, že Lisabonská smlouva není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Odhlédnu od skutečnosti, že na toto jsme se Ústavního soudu neptali, ptali jsme se, zda je v souladu s ústavním pořádkem ČR. Nemohu však přehlédnout skutečnost, že Ústavní soud na jiném místě svého nálezu konstatuje, že se nezabýval celou Lisabonskou smlouvou, ale pouze vybranými částmi. Jistotu, že Lisabonská smlouva je v souladu s ústavním pořádkem ČR nemáme, a zatím ani mít nemůžeme. Tuto jistotu však mít musíme, a proto za chvíli přednesu návrh.

Navíc Ústavní soud konstatoval, že je třeba do právního systému České republiky doplnit některé další prvky, jako např. novela zákona u Ústavního soudu, která by na Lisabonskou smlouvu reagovala. Toto jsme do dnešního dne neprovedli.

Pokud by někoho zajímali podrobnosti, mám zde připravenou detailnější argumentaci.

Vzhledem k tomu, co jsem řekl, mi nezbyvá než navrhnout vyřazení bodu č. 2, což je projednání senátního tisku č. 181, z pořadu dnešní schůze.

Děkuji za pozornost.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji. Nyní má slovo senátor Jiří Oberfalzer.

Senátor Jiří Oberfalzer: Pane předsedo, dámy a pánové, já chci podat stejný návrh, akorát bych rád doplnil trošku odlišnou argumentaci.

Senát se obrátil na Ústavní soud výslovně s touto žádostí. Žádá Ústavní soud ve znění ústavního zákona č. 395/2001 Sb., a § 71e zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 48, aby rozhodl o souladu smlouvy s ústavním pořádkem. Prosím, poslouchajte dobře – o souladu smlouvy, to znamená o souladu smlouvy jako celku. Do obdržení nálezu Ústavního soudu v této meritorní věci přerušil jednání.

Ústavní soud na tuto otázku neposkytl odpověď.

Ústavní soud konstatuje ve svém nálezu – prosím, poslouchajte: Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství v člancích 2 odst. 1, 4 odst. 2, 352 odst. 1, 83 a 216, obsažených ve Smlouvě o fungování Evropské unie, v člancích 2, 7 a 48 odst. 6 až 7, obsažených ve Smlouvě o Evropské unii, a Listina základních práv Evropské unie nejsou v rozporu s ústavním pořádkem.

Ústavní soud nevynesl výrok, zda Lisabonská smlouva je či není v souladu s ústavním pořádkem. Neodpověděl na žádost a na podání Senátu.

Z toho důvodu se domnívám, že musíme uznat skutečnost, že přerušení bodu jednání o Lisabonské smlouvě nadále trvá a že nemůžeme tento bod projednávat, protože musíme počkat, až Ústavní soud odpoví na námi adresovanou otázku.

Proto, stejně jako můj předřečník, navrhuji, abychom tento bod vyřadili z dnešního programu.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: A nyní má slovo senátorka Soňa Paukrtová.

Senátorka Soňa Paukrtová: Pane předsedo, dámy a pánové, já jsem se původně přihlásila proto, že jsem chtěla navrhnout Senátu, abychom zařadili nový bod pod č. 24, a to bod „Změny v orgánech Senátu“, tak vás o to prosím.

Na druhou stranu nemohu nereagovat na slova svých předřečníků. Já naopak navrhuji Senátu, abychom ratifikaci Lisabonské smlouvy ponechali v programu, protože podle mého názoru Ústavní soud jasně odpověděl a podle mého názoru Lisabonská smlouva není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Děkuji vám.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Dobře. Nyní má slovo pan senátor Luděk Sefzig. Já jenom malou poznámku. Vůbec nechci bránit diskusi, ale nyní se bavíme o pořadu naší schůze, my se nebavíme o Lisabonské smlouvě.

Senátor Luděk Sefzig: Pane předsedo, k tomu patří jen poznámka, spíše faktická poznámka. My jsme samozřejmě analyzovali na výboru výrok Ústavního soudu. Výrok Ústavního soudu stojí za hlubokou analýzu, my jsme to provedli. Je velmi diskutabilní, zdali odpověděl či neodpověděl. Já se domnívám, že Ústavní soud odpověděl, odpověděl podobně jako např. Spolkový ústavní soud ve věci Maastrichtu. Rozumím ale některým poznámkám o tom, že jistota, zdali možnost přezkumu i v budoucnu, pokud začne být využívána Lisabonská smlouva, že ta jistota by nepochybně byla větší, pokud by již další ústavní autorita toto potvrdila tak, jaké bylo rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ve věci Maastrichtu, ale nelze říci jednoznačně, že český Ústavní soud odpověděl. Já se domnívám, že odpověděl.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji. Slovo má senátor Jiří Oberfalzer.

Senátor Jiří Oberfalzer: Já nezpochybňuji, že Ústavní soud odpověděl, ale neodpověděl na naši otázku. Odpověděl pouze na několik odkazů, které jsme vytkli před tuto otázku jako naše konkrétní pochybnosti.

V § 71 e) o Ústavním soudu se jasně říká, že soud po provedeném řízení má dospět k závěru, zda mezinárodní smlouva je v rozporu, a nebo není v rozporu s ústavním pořádkem. Naše formulace dotazu je jasná, chceme, aby Ústavní soud rozhodl o souladu Lisabonské smlouvy s ústavním pořádkem. Že jsme tam uvedli 6 bodů, kde jsme sami měli nějaké konkrétní pochybnosti, to je spíše jakási pomůcka, ale Ústavní soud byl vzhledem k naší otázce povinen předložit nám svůj nálezný, zda Lisabonská smlouva je v souladu s ústavním pořádkem, a nebo není. To neučinil. Ústavní soud odpověděl, ale ne na otázku, kterou jsme mu zaslali.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Dobře, děkuji. Nikoho dalšího už nemám, takže končím návrhy na změny. Začnu od těch návrhů, které přišly z pléna. Jako bod, který navrhla kolegyně Paukrtová, bod č. 24 – Změny v orgánech Senátu. O tom budeme postupně hlasovat. Takže opět si dáme znělku.

První hlasování bude o zařazení nového bodu „Změny v orgánech Senátu“. Zahajují hlasování.

Kdo je pro, tlačítko ANO a zvedne ruku. Kdo je proti, tlačítko NE a rovněž zvedne ruku.

Hlasování č. 2 ukončeno, registrováno 77, kvorum 39, pro 68, proti nikdo.

Návrh byl schválen.

Přihlásil se mi pan senátor Grulich, ale je to jen možná faktická, protože diskuse už byla ukončena.

Senátor Tomáš Grulich: Je to faktická poznámka. Já bych chtěl – jako předseda volební komise – upozornit na to, že jestliže budeme volit ministry, současné ministry v demisi do výboru, tak se nemohou stát momentálně členy, protože členem se stává ve chvíli, kdy proběhne volba, proto bych se rád obrátil na právníky...

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Pane kolego, já vás chápu, ale bod je odhlasován. Toto je pak do diskuse ohledně toho bodu, takže není otevřena debata.

Senátor Tomáš Grulich: Dobře, omlouvám se. Tak alespoň – ne.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Nyní budeme hlasovat o bodu, který navrhl kolega Pakosta a Oberfalzer, vyřadit bod č. 2, tzn. Lisabonskou smlouvu z jednání našeho pléna. Zahajuji hlasování.

Kdo je pro vyřazení, zvedne ruku. Kdo je proti, zmáčkne tlačítko ne a zvedne ruku.

Hlasování č. 3 ukončeno, registrováno 77, kворum 39, pro 20, proti 46. Návrh byl zamítnut.

Nyní budeme hlasovat o návrzích tak, jak jste dostali na stůl a jak jsem je přečetl, tzn. vyřadit body, doplnit body, posunout bod ministra Langerera, který bude přednášet kolega Kalousek. Zahajuji hlasování.

Kdo je pro mnou navržené body, tlačítko ANO a zvedne ruku. Kdo je proti, tlačítko NE a rovněž zvedne ruku.

Hlasování č. 4 ukončeno. Registrováno 77, kворum 39, pro 75, proti nikdo.

Návrh schválen.

A nyní budeme hlasovat o programu naší schůze, ve znění přijatých návrhů tak, jak jsme o nich tady hlasovali. Zahajuji hlasování.

Kdo je pro, tlačítko ANO a zvedne ruku. Kdo je proti, tlačítko NE a zvedne ruku.

Hlasování č. 5 ukončeno. Registrováno 77, kворum 39, pro 76, proti nikdo.

Návrh byl schválen.

Jenom vás ještě upozorním, asi jste si všichni všimli, že máte dostatečně kvalitní orientaci o hlasování včetně klubového hlasování. Myslím si, že je potřeba poděkovat iniciátorům tohoto zobrazovacího systému... Pane kolego, pokud se přihlásíte, máte právo vystoupit. Pokud ne, tak nemluvte nahlas z pléna.

Jsme u 1. bodu a tím je

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů

Máme tento návrh jako **tisk č. 50** a já poprosím pana poslance Marka Bendu, aby nás seznámil s návrhem zákona. Pane poslanče a předsedo ústavně-právního výboru PS, máte slovo.

Poslanec Marek Benda: Dobrý den, pane předsedo, vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, já jsem si ke svému překvapení uvědomil, že přestože Senát je mou oblíbenou komorou – a byl jsem hodně u jeho vzniku, tak je to poprvé, co na této půdě mluvím oficiálně k Senátu, což je pro mě zvláštní radost a obzvláště proto, co vám mám v tuto chvíli předkládat.

Jak víte, budete projednávat ve 2. bodu, obě komory Parlamentu se zabývají Lisabonskou smlouvou a jejím schválením. V té souvislosti se objevila otázka nejprve nastolená v tzv. stykovém zákoně, předloženém Senátem, otázka potřeby úpravy některých institutů, které souvisejí s implementací ustanovení Lisabonské smlouvy ve vnitrostátním právu. Vláda, přestože je hlavním předkladatelem Lisabonské smlouvy, tak otázku jednacích řádů nechala na komorách Parlamentu s odůvodněním, že jí nepřísluší zasahovat do jednacích řádů obou komor Parlamentu a že si to mají vyřešit samy. Senát předložil řešení v tzv. stykovém zákoně, ale ukazuje se, že stykový zákon, protože obsahuje i řadu dalších ustanovení včetně např. řešení problematiky nepřímé volby prezidenta, ke které je současně celá řada návrhů, na ústavní změnu, týkající se přímé volby prezidenta, tak návrh senátního stykového zákona v tuto chvíli je obtížně – v krátkém a rychlém čase – průchozí Poslaneckou sněmovnou.

Proto došlo k dohodě, že se pokusíme připravit a po dohodě konzultované i tady s některými představiteli, zejména vaší komise pro Ústavu, dvě shodné novely jednacích řádů obou komor, které upraví problematiku otázek souvisejících se schválením Lisabonské smlouvy v ČR a se vstupem do nových pravidel fungování EU. Dohoda byla, že oba jednacích řády půjdou v jednom sněmovním a posléze v senátním tisku, aby Senát v této věci nebyl přehlasovatelný, aby se jednalo o tisk, který půjde podle článku 40 Ústavy, a obě komory by tím byly rovnoprávné. Zároveň byla dohoda, že se pokusíme o maximum pro to, aby postavení obou komor Parlamentu bylo stejné. Věřím, že se nám to podařilo. Fakticky jde o provádění našich mezinárodních závazků, kde i podle Ústavy Senát je komorou, která má stejné postavení jako Poslanecká sněmovna – můžeme to říci také obráceně, že Poslanecká sněmovna má stejné postavení jako Senát. Obě komory jsou v tomto směru zcela rovnoprávné. Proto si myslím, že i při provádění těchto smluv by tyto komory měly být rovnoprávné.

Pokusím se stručně shrnout, co návrh obsahuje. Řeší čtyři základní otázky, a to v obecném smyslu, to znamená jednacích řády jednotlivých komor stejným způsobem pro Poslaneckou sněmovnu a stejným způsobem pro Senát. Obě komory mají rovnoprávné postavení ve vztahu k vládě.

První oblast, která se upravuje, je otázka kontroly, zda jsou návrhy nových aktů EU v souladu se zásadou subsidiarity. To je dnešní stav, který ovšem Lisabonská smlouva prohlubuje, a proto se kontrolní mechanismy ve vztahu k subsidiaritě prohlubují.

Druhý problém, který Lisabonská smlouva řeší, je možnost podávání žalob jednotlivých komor Parlamentu k Evropskému soudnímu dvoru ve věci porušení zásad subsidiarity aktem EU. To je novum, které přináší Lisabonská smlouva, přímou možnost žaloby Parlamentu vůči aktu EU k Evropskému soudnímu dvoru na základě tvrzeného porušení zásady subsidiarity. Tento problém je třeba upravit v jednacích řádech a je upraven postup, jak se k takové žalobě usnesením celé komory dojde.

Třetí problém, který upravujeme, je otázka, která je poněkud nepřesně nazývána jako otázka vázaného mandátu. Vaše legislativa jí raději říká kompenzační klauzule. Jde o ten problém, že v některých případech může moc výkonná na základě pravidel stanovených v Lisabonské smlouvě, respektive předseda vlády nebo jiný zástupce v radě, souhlasit s tím, aby další kompetence v určité oblasti byly přesunuty na úroveň EU. Přestože to Lisabonská smlouva připouští sama od sebe, dochází k posunu rozdělení pravomocí mezi členské státy a EU, a to pouze rozhodnutím výkonné moci, v tomto případě zástupce v Radě. Nejsme zdaleka jediná země, která k této úpravě přistoupila. Některé členské země EU si vyhradily, že

v těchto případech, kdy by výkonná moc chtěla přesouvat nové kompetence na úroveň Bruselu, musí zajít do svého Parlamentu a zeptat se na jeho souhlas s přesunem takových kompetencí. V České republice je to upraveno nově podle novely jednacích řádů, které vám předkládám, že se vláda musí přijít zeptat, dokud nezíská souhlas obou komor. S tímto přechodem pravomocí pak nemůže takový přechod pravomocí uskutečnit, nemůže pro něj v Evropské radě hlasovat.

Současně se upravuje, a proto tam jsou ustanovení tak složitá, že v některých zcela vymezených případech, a to v článku 48 odst. 7 Smlouvy o EU a článku 81 odst. 3 Smlouvy o fungování EU, může tento nesouhlas v Parlamentu znamenat přímé pozastavení i v orgánech EU, že není závazný jen pro naši vládu, ale zavazuje svým způsobem orgány EU, že musí konat jiným způsobem. Proto je tam tak složitá úprava, protože v těchto dvou vymezených případech se nesouhlas jedné z komor sděluje přímo EU a má vliv přímo na ni.

Tolik návrhy, které jsou předkládány v jednacích řádech. Víím, že velmi často diskutovanou otázkou je otázka, která byla diskutovaná i na půdě Poslanecké sněmovny, zda hlasování ve Sněmovnách zejména s přesunem pravomocí, neměla mít jiný charakter, zda neměla být třípětinovou většinou, zda je v pořádku, aby jednací řády stanovily pouze nadpoloviční většinu u věcí, které mají charakter smluv podle článku 10a, to znamená převodu kompetencí na úroveň EU. S oběma legislativami a s dalšími právními odborníky jsme to dlouze konzultovali. Zdá se nám nemožné, aby jednací řády stanovily jiná hlasovací kvóra než stanoví Ústava ČR. Ústava ČR jednoznačně stanoví, v kterých případech komory hlasují třípětinovou většinou a ve kterých prostou poloviční většinou, případně jinak. To, že může docházet k přesunu kompetencí na úroveň EU, vyplývá z Lisabonské smlouvy, z jejího schválení třípětinovou většinou v obou komorách nikoliv tohoto jednacího řádu. Rozhodnutí leží ve vašem rozhodnutí o Lisabonské smlouvě, tyto jednací řády mají provést pouze takové rozhodnutí a nemohou ho provést jiným způsobem než v souladu s ústavním pořádkem ČR, to znamená s možnostmi, které nám Ústava pro hlasování obou komor dává. Jsem hluboce přesvědčen o tom, že není možné jednacími řády zavést jinou hlasovací třípětinovou většinu pro vnitrostátní rozhodnutí, byť závazné pro vládu a vyplývající z Lisabonské smlouvy.

Děkuji za pozornost. Budu rád, když novely obou jednacích řádů schválíte, zjednoduší to náš postup ve vztazích k orgánům EU do budoucna.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji. Pane kolego, posadte se ke stolku zpravodajů. Tento návrh projedná výbor pro záležitosti EU. Usnesení máme jako tisk 50/2. Zpravodajem je pan senátor Luděk Sefzig.

Garančním výborem je ústavně-právní výbor, který má usnesení číslo 50/1.

Dále organizační výbor požádal stálou komisi Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury o stanovisko. Komise přijala usnesení, které máme jako tisk 50/3. Zpravodajkou výboru a komisi je paní senátorka Jiřina Rippelová, která má nyní slovo.

Senátorka Jiřina Rippelová: Vážený pane předsedo, milé kolegyně a kolegové, pane navrhovateli, dříve, než vás seznámím s textem přijatého usnesení ústavně-právního výboru, dovoluji mi několik slov k obsahu tohoto návrhu a to k průběhu jeho projednávání.

Projednáváme novelu jednacího řádu Poslanecké sněmovny a jednacího řádu Senátu, které jsou kompletní novelou evropské části těchto řádů a které zároveň implementují Lisabonskou smlouvu.

Narozdíl od řady jiných členských států nepřipravila tento návrh vláda žádající Parlament o vyslovení souhlasu k ratifikaci Lisabonské smlouvy. Podnětem k zpracování předloženého návrhu – podnět vzešel z výsledku neformálních jednání, která probíhala mezi poslanci a mezi senátory.

Na přípravě textu návrhu zákona se podílel odborný aparát jak Kanceláře PS, tak Kanceláře Senátu a záměr, aby novela jednacího řádu PS a Senátu v provedení Lisabonské smlouvy byly vtěleny do jednoho zákona, podpořila také naše senátní ústavní komise.

Návrh zákona byl předložen jako poslanecká iniciativa v Poslanecké sněmovně dne 17. 2. 2009 a již dva dny poté, to je 19. února, vyslovila Poslanecká sněmovna s tímto návrhem zákona souhlas v prvním čtení v tzv. zkráceném režimu. Pro vaši informaci: z přítomných 136 poslanců pro přijetí návrhu zákona hlasovalo 126, proti byli 3 poslanci.

Návrhy obou novel se tedy předkládají – jako tady říká pan navrhovatel – v rámci jediného tisku, což je potřeba vnímat jako neobvyklý a spíše výjimečný krok vzhledem ke způsobu projednávání. Všichni víme, že jednací řád Senátu je zákon podle článku 40 Ústavy, kdežto jednací řád PS je projednáván jako „obyčejný zákon“. K uplatnění výjimečného postupu v daném případě však předkladatele vedly jednak důvody časové, ale také potřeba nalezení shody. Shody, která bude nezpochybnitelná pro obě komory na vzájemné souladné úpravě.

Lisabonská smlouva mj. významným způsobem zasahuje do postavení národních parlamentů a předložený návrh na tuto skutečnost reaguje. Navržené změny se promítají jak do zákona o jednacím řádu PS, který tvoří část I návrhu, tak do jednacího řádu Senátu, který je součástí části II. V návrhu novelizace jednacího řádu PS jsou upraveny 4 základní okruhy otázek, o kterých tady mluvil pan navrhovatel.

Já jen velmi stručně. Upravuje se postup PS při kontrole, zda jsou návrhy nových aktů EU v souladu se zásadou subsidiarity. Zadruhé se upravuje postup PS při podávání žalob k Evropskému soudnímu dvoru ve věci porušení zásady subsidiarity. Zatřetí se upravuje problematika tzv. vázaného mandátu, o kterém tady mluvil pan předseda Benda. A začtvrté se upravuje problematika vyslovení souhlasu PS se změnou ustanovení části III smlouvy o fungování EU.

A pokud se týká našeho jednacího řádu Senátu, tady bych zmínila ve stručnosti toto: Tato novela představuje kompletní revizi 12. části jednacího řádu, vyvolané Lisabonskou smlouvou a současně do jednacího řádu Senátu vtěluje dosavadní pravidla přímé komunikace Senátu s orgány EU, která byla dosud upravena pouze usnesením. Zohledňuje se rovněž nález Ústavního soudu ve věci přezkumu ústavnosti Lisabonské smlouvy a myšlenkově navazuje na návrh tzv. stykového zákona, který, jak víme, prošel v PS 1. čtením, ale z důvodů zde zmíněných ve výborech, asi ještě dlouho zůstane.

Jelikož ve stykovém zákoně § 17 zakotvuje vázaný mandát pro případ využití zvláštních rozhodovacích procedur, jako jsou klauzule flexibility a klauzule přechodová při jednáních evropské rady a Rady EU. A samozřejmě řeší náš jednací řád, novela jednacího řádu, také postup při podávání žalob k Evropskému soudnímu dvoru pro porušení zásady subsidiarity.

V navržené úpravě se tedy prolínají dvě roviny, rovina vnitrostátní, tj. vztah vlády, k vládě, a rovina evropská, vztah k evropským institucím. Obě tyto roviny jsou v textu dostatečně odlišitelné.

Pokud se týká vázaného mandátu vlády, je jeho věcný obsah upraven v jednacích řádech obou komor shodně. Navrhovaná úprava vázaného mandátu je

koncipována tak, že k blokaci kladného hlasování vlády v orgánech EU postačí, pokud alespoň jedna z komor Parlamentu vysloví svůj nesouhlas, případně k požadavku vlády na vyslovení souhlasu nepřijme usnesení.

Tady musím říci, že v této souvislosti je pro mne s podivem, když jsem, a nejen já, ale předpokládám, že členové ÚPV, a dnes my všichni, před jednáním dnešního pléna, když jsem já osobně objevila ve své emailové poště významné pozměňovací návrhy pana předsedy ústavně-právního výboru k tomuto institutu, tedy k vázanému mandátu a nechápu, proč předseda výboru nepředloží tyto návrhy na jednání svého výboru, kde se návrh projednával, kde se o něm meritorně mohlo diskutovat, ale předkládá je až na plénum, v rámci snad možného momentu překvapení.

V této souvislosti si také dovoluji podotknout, že je v rozporu se zavedenými nebo alespoň žádoucími parlamentními zvyklostmi, aby jedna komora zasahovala do jednacího řádu druhé komory jinak, než na její žádost.

Vážené kolegyně a kolegové, předložený návrh zákona, který provedení Lisabonské smlouvy upravuje v jednacích řádech obou komor, v jednom tisku je řešení podle mého názoru účelné, zejm. s přihlédnutím ke skutečnosti, že jednání o něm podléhá – jak jsem řekla v úvodu – režimu článku 40 Ústavy, kde Senát nemůže být PS přehlasován.

Pokud se týká účinnosti návrhu, logicky se navrhuje stanovit shodně s datem vstupu Lisabonské smlouvy v platnost.

A nyní mi dovoluji na závěr, abych vám ocitovala a seznámila vás s usnesením ÚPV z jeho 9. schůze z 15. 4., kdy po úvodním slově pana poslance Marka Bendy a po mé zpravodajské zprávě ÚPV doporučil Senátu PČR projednávaný návrh zákona schválit ve znění postoupeném PS. Určil mne zpravodajkou a pověřil předsedu výboru, senátora Jaroslava Kuberu, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu. Toť vše, děkuji.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji, paní kolegyně, posadte se ke stolku zpravodajů. Slovo má předseda VEU pan senátor Luděk Sefzig, který je zpravodajem za tento výbor.

Senátor Luděk Sefzig: Hezké dopoledne, děkuji za slovo, pane předsedo. Po slovech pana poslance Marka Bendy a paní předsedkyně komise mi zbývá jen poměrně krátký komentář a přečíst vám potom usnesení našeho výboru.

Začnu tím, že pro členy výboru celá diskuse o institucionálních změnách v EU je naprosto zásadní a nebylo pro nás těžké si všimnout toho, že dochází jak v ústavní smlouvě, tak v její novele, Lisabonské smlouvě, k významnému přenosu kontrolních pravomocí z úrovně národních parlamentů na Evropský parlament.

V různých zemích jsou tyto kontrolní možnosti jednotlivých komor upraveny různě a také jsme měli řadu příkladů v zahraničí, příkladů velmi přísného, velmi úzkého vázaného mandátu. Připomenu dánské nebo finské rozhodování, které vytváří podmínky pro jednání na evropských institucích, tj. na Radě ministrů nebo Radě EU, velmi problematické tím, že si jednotlivé státy stanovují velmi úzký mandát.

Přesto jsme se nechtěli jako komora vzdát kontrolního vlivu na některá rozhodnutí exekutiv, a proto, když jsme neviděli žádné posuny při vyjednávání Ústavní smlouvy a později i reformní Lisabonské smlouvy, tak jsme tyto kontrolní pravomoci začali vyžadovat od vlastní exekutivy.

Nešli jsme tou cestou, kterou šly některé země již v minulosti a které možná vyprovokovaly to, že Lisabonská smlouva, resp. Ústavní smlouva vznikla.

Tedy cestou velmi úzkého mandátu, ale soustředili jsme se, a můžeme to nazvat skutečně kompenzačním mechanismem, kompenzovaným mandátem, proto, aby kompetence kontrolní, o které přicházíme, aby byly nahrazeny kompenzací, že bude muset vláda dojít pro aktivní souhlas obou komor Parlamentu.

Domnívám se, že v naší Ústavě je uvedeno, že na mezinárodní smlouvě, a z logiky věci to vychází při předávání rozhodovacích pravomocí na evropskou úroveň, že rozhodují obě komory rovnomocně, jak dolní komora, tak horní komora.

I toto musím říci, že někteří poslanci nepříliš ochotně uznávají, a proto bylo velice obtížné, a proto jsme se obrátili i na senátní komisi. Senátní komise konzultovala věci s komisí ústavně-právní Poslanecké sněmovny a bylo nesmírně obtížné najít kompromis, který je nejenom napříč politickým spektrem, ale je napříč oběma komorami.

Ve finále došlo díky legislativám, paní předsedkyně už poděkovala legislativám, já to mohu jenom zopakovat, došlo k vzniku takového kompromisu, který byl velmi rychle a poměrně hladce schválen Poslaneckou sněmovnou. A proto členové evropského výboru se přiklánějí k filozofii „lepší vrabec v hrsti, nežli holub na střeše“. Kdo byl kdy u jednání, těch mezikomorových, tak ví, jak velmi obtížné je k takovému kompromisu dojít, a náš výbor doporučuje tento návrh, který přichází z Poslanecké sněmovny, schválit.

To je závěr našeho výboru. Já se zatím nebudu vyjadřovat k pozměňovacím návrhům. Učiním tak v podrobné rozpravě, pokud k ní dojde. Jenom obecně řeknu, že těm argumentům rozumím, a dokonce mi přijdou adekvátní, zejména návrh pana předsedy Kubery. Mrzí mě, že nebyl předložen při jednání garančního výboru, to je pravda. Na druhou stranu se domnívám, že je to materiál, který by bylo vhodné znovu projednat v komisi, znovu jej projednat ve výborech, včetně toho mého, a eventuálně potom později jako samostatný návrh podat.

To je moje slovo předsedy VEU. Děkuji vám za pozornost.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji a otevírám obecnou rozpravu. Přihlásil se nejprve pan senátor Jaroslav Kubera a připraví se senátor Jiří Pospíšil.

Senátor Jaroslav Kubera: Vážený pane předsedo, vážený pane poslanče, kolegyně, kolegové, jak už avizoval pan senátor Sefzig, předkládám pozměňovací návrh, jehož důvodem je to, že se na velmi klíčovou věc zapomnělo. Jen v úvodu bych rád řekl a nazval pravými jmény to, co se dělo. Senát oprávněně požadoval přijetí stykového zákona.

Protože stykový zákon Poslanecké sněmovně už dlouhá léta nevoní, tak se našel úhybný manévr, že se to vtělí do jednacích řádů a senátor se obalamutí tím, že bude mít v tomto smyslu stejná práva jako Poslanecká sněmovna.

Nechám stranou skutečnost, že je to stejně jenom proklamace, protože i když bude tzv. vázaný mandát a vláda se jím nebude řídit, tak se v podstatě nic nestane, pokud někdo nebude mít takovou sílu, že kvůli tomu vládu svrhne.

Toto se týká třetího pilíře a podle předloženého návrhu zákona má vázaný mandát vlády dopadat na instituty, které podle Lisabonské smlouvy umožňují rozšířit působnost Evropské unie, aniž by došlo ke klasické změně smluv podle režimu upraveného v čl. 10a Ústavy, tj. se souhlasem třípětinové většiny všech poslanců a přítomných senátorů, popř. na základě referenda. Vázaný mandát vlády je důležitým nástrojem parlamentní kontroly. Proto navrhuji, aby výčet případů, kdy vláda bude před hlasováním v orgánech Evropské unie povinna vyžádat si předchozí souhlas

komor Parlamentu, byl rozšířen o následující citlivá rozhodnutí z oblasti justiční spolupráce v trestních věcech podle Smlouvy o fungování Evropské unie:

rozhodnutí Rady o rozšíření výčtu oblastí, ve kterých může být směnicemi Evropského parlamentu a Rady harmonizována úprava trestního procesu (čl. 82 odst. 2 písm. d);

- rozhodnutí Rady o rozšíření okruhu oblastí trestné činnosti, kde mohou být formou směrnic Evropského parlamentu a Rady harmonizovány skutkové podstaty trestných činů a tresty, které za ně lze uložit (č. 83 odst. 1 třetí pododstavec);
- rozhodnutí Rady, na jehož základě může být ve formě nařízení vytvořen z agentury Eurojust Úřad evropského veřejného žalobce (č. 86 odst. 1 první pododstavec);
- rozhodnutí Evropské rady o rozšíření pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce tak, aby zahrnovaly boj proti závažné trestní činnosti (čl. 86 odst. 4).

Myslím, že by si tady důležitá část, která se nedostala, a já se tomu divím, že se nedostala do těch jednání, ÚPV výbor tehdy nepřijal žádné usnesení, takže tento návrh tam ani nemohl být podán, takže vás prosím o podporu tohoto pozměňovacího návrhu. Celkem nic zvláštního se tím nestane, jenom se posílí pravomoci Senátu a Poslanecké sněmovny. Děkuji za pozornost.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji, slovo má pan senátor Jiří Pospíšil.

Senátor Jiří Pospíšil: Dobrý den, pane předkladateli, pane předsedo, dámy a pánové, na jedné straně chápu, že takto navržený Jednací řád je lepší variantou pro případné další předávání zbylých kompetencí České republiky do Bruselu, než je tomu v současnosti. Ale mám k tomu stejně tak řadu výhrad. Vidím, že je opravdu spěch na to, abychom vstoupili do té společnosti souhlasu a abychom už nikdy potom nehlasovali jinak, než že podporujeme a že souhlasím.

A proto se tímto zákonem legitimizuje porušení Ústavy v tom smyslu, že při použitím mechanismu Lisabonské smlouvy je prezident zcela zbaven své ústavní úlohy v procesu projednávání zahraničních smluv a zastupování České republiky v zahraničí. A to i z mezinárodních organizací srdci některých tak blízkých, že už říkají, že to ani zahraničí není.

Už vidím tyto lidi, kteří budou tvrdit, že vlastně nejde o mezinárodní organizaci, a protože ústavní postup narušen není, protože to není obyčejná mezinárodní organizace, že to vlastně vůbec žádné zahraničí není, že je to mezi vlastními. Nějaké ústavní postupy nejsou mezi přáteli potřeba. Ale tito lidé pak budou současně tvrdit, že ani ústavní většina není třeba. Mimochodem už se takoví vyskytli. Mohl bych zde doložit, že někteří ministři ve svatém nadšení pro schvalování této smlouvy tvrdili, že Smlouva o Ústavě pro Evropu, která je v podstatě totožná, vlastně takovou smlouvou je, že se to dá schválit jen tak. Nebudu teď jmenovat. Oni se možná už poučili.

Proto by bylo dobré, aby v takové smlouvě bylo připomenutí a jasné stanovení, že jde o předávání kompetencí dle článku 10a), a že se o něm hlasuje dle příslušného článku ústavní většinou. Je to jednoduchý odkaz na čl. 10a) a na čl. 39, přesně si nepamatuji, je tam takový, který říká, jak se hlasuje o věcech článku 10a). Já budu navrhopvat, pokud k tomu bude příležitost, aby tam toto připomenutí bylo. Tím se přece žádný zákon nepoškodí. Aby nikdo nemohl v budoucnosti vykládat, že vlastně když už jsme v Evropské unii, nejde o zahraničí, nejde o předávání

kompetencí do zahraničí, a proto není třeba to schvalovat ústavní většinou. A já si takovou debatu dovedu živě představit po tom, co jsme zažili s ohýbáním ústavy, o tom, že když nikdo nemůže být nucen k opuštění republiky, tak vlastně může být nucen, protože to není ani tak docela článek Ústavy, protože je to jenom taková tradice.

Vzniklo to historicky. Vše v Ústavě vzniklo z historických důvodů. Možná řada věcí tam reaguje na věci, které se staly jenom jednou a už ani nehrozí.

Druhý problém, a to je zbavení prezidenta jeho úkolů daných mu Ústavou, tento zákon neřeší. A v podstatě jako by to legitimizoval. Když řekne, že toto je ten správný mechanismus, jak se budou předávat kompetence, tak vlastně se zapomene na to, že ústavní role prezidenta v tomto je velmi významná.

Mne tam napadá jen jediné, velmi drastické uvedení do souladu s Ústavou, a to by se mi až tak nelíbilo, a to, že prezident zruší tradiční pověření vlády vyjednávat smlouvy a bude na všech zasedáních Rady zastupovat Českou republiku sám, protože on podle Ústavy je ten, který reprezentuje Českou republiku v zahraničí.

Já si myslím, že to není dobrá cesta. A jestli to využije tento nebo příští prezident, volený už většinou národa, nevím, ale vede to k radikalizaci naší společnosti a mně se to prostě nelíbí.

To je důvod, proč ani tento zákon nepodpořím, aby se tam mohly udělat ty změny. A pokud tam ty změny budou, tak snad ho podpořím, protože přece jenom je to lepší, i když špatná cesta, než to, co nastane bez tohoto zákona. Děkuji.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji. Nikdo další se nehlásí, takže končím obecnou rozpravu. A máme jeden návrh a ten zní - kladné stanovisko k tomuto návrhu.

Ale předtím se táži pana navrhovatele, jestli se chce vyjádřit k rozpravě. Nechce. Ptám se kolegyně Rippelové. Také nechce a kolega Sefzig také nechce.

Proto v této chvíli přistoupíme k hlasování.

Budeme nyní **hlasovat o schválení zákona o změně jednacích řádů Poslanecké sněmovny i Senátu.**

Zahajuji hlasování. Kdo je pro, stiskne tlačítko ANO a zvedne ruku. Kdo je proti, stiskne tlačítko NE a rovněž zvedne ruku.

Hlasování č. 6 ukončeno. Registrováno 81, kvórum 41, pro 73, proti jeden.

Návrh byl schválen.

Končím projednávání tohoto bodu. Děkuji panu poslanci Markovi Bendovi, děkuji i zpravodajům.

O slovo se přihlásil pan senátor Tomáš Grulich.

Senátor Tomáš Grulich: Vážený pane předsedo, děkuji vám za udělení slova. Já mám jenom technickou připomínku. Protože budou probíhat volby a jde o to, abychom splnili časovou lhůtu pro podávání návrhů na kandidáty, tak vás prosím, aby jednotlivé kluby předaly své návrhy dnes do 12.00 hodin, tak aby volba proběhla zítra po 12.00 hodině, to znamená, abychom dodrželi 24hodinovou lhůtu.

Děkuji vám.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji, pane kolego, pokyn je jasný. Kolegyně a kolegové, mám pro vás nyní zprávu, že předkladatel dalšího bodu má malé zpoždění a dostaví se v 10.10 hodin, takže vyhláшуji do té doby přestávku.

(Jednání přerušeno v 9.54 hodin.)

(Jednání opět zahájeno v 10.06 hodin.)

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí hosté, nyní budeme projednávat bod

**Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky
k vyslovení souhlasu s ratifikací Lisabonská smlouva pozměňující
Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství**

Máme to jako **tisk č. 181**. Nejprve malá rekapitulace projednávání tohoto senátního tisku. Senát se touto mezinárodní smlouvou začal zabývat na své 13. schůzi 24. 4. 2008 a přijal usnesení, kterým podal Ústavnímu soudu návrh na posouzení souladu Lisabonské smlouvy, pozměňující smlouvu atd., s ústavním pořádkem. Nález Ústavního soudu byl rozdělán jako senátní tisk č. 181/2. Následně Senát projednal tuto mezinárodní smlouvu na své 2. schůzi 10. 12. 2008, přijal usnesení č. 33, kterým byla vrácena výborům a komisím k novému projednávání.

Protože od našeho prvního projednávání této smlouvy uplynul více než rok a navíc se změnilo složení našeho Senátu, žádám nyní a prosím o úvodní slovo k tomuto tisku předsedu vlády ČR, pana Mirka Topolánka. Pane premiére, mikrofon je váš. (Před řečnickým pultem je shromážděno velké množství novinářů, kameramanů.)

Milí novináři a novinářky, fototermín byl skončen, takže pan premiér zahájí svou řeč a nebývá obvyklé, abyste byli uvnitř sálu. Moc vás prosím, zaujměte pozice, které jsou vám v Senátu vyhrazeny. Máte jich dostatek; včetně přímých přenosů. Milí kolegové, nezlobte se, buďme vzájemně korektní. Senát je velmi korektní, že vám umožňuje tyto fototermíny.

Pane premiére, máte slovo.

Předseda vlády ČR Mirek Topolánek: Děkuji, pane předsedo. Vážený pane předsedo, vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, dnes budete rozhodovat o osudu Lisabonské smlouvy, která mění a reformuje, resp. snaží se měnit a pokouší se reformovat základní smluvní rámec fungování EU. Jde o jednu z nejzásadnějších mezinárodních smluv v polistopadové historii ČR. A já si velmi vážím toho, že Senát věnoval jejímu projednávání náležitou pozornost, kterou si tento dokument bezpochyby zaslouží. Senát již mnohokrát prokázal, že je vysoce odpovědným tělesem, že senátorky a senátoři umí racionálně vážit všechna pro a proti, nenechají se mást lacinými argumenty či ideologickými proklamacemi. Nenechají se v tomto případě, v tomto konkrétním případě ovlivnit ani bezprecedentním osobním zasahováním odpůrců, ani mediálním nátlakem domácích díky vlastníkům lacině proevropských médií, ani výroky některých zfanatizovaných evropských představitelů. Právě tato schopnost klidné a zralé úvahy je, či v dobách mého působení zde bývala na Senátu nejcennější. Právě tato schopnost je zapotřebí při projednávání tak závažného a současně tak kontroverzního dokumentu, jakým Lisabonská smlouva nepochybně je. Dokumentu, který je na jedné straně demonizován, na straně druhé jsou dopady jeho schválení bagatelizovány. Jsem přesvědčen, že si sami dokážete udělat správný úsudek na základě informací a debat, které v Senátu probíhaly od 29. 1. 2008, kdy jsem Lisabonskou smlouvu jménem vlády předložil Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací. Stejně tak jsem si jist, že znáte můj názor na Lisabonskou smlouvu a na konečné hlasování.

Přesto mi dovoďte, abych vám nyní předložil své argumenty, které jsou, stejně jako u vás, výsledkem poctivého a dlouhého zvažování, vážení všech pro a proti, esencí všech diskusí zbavené nánosů sentimentu a ideologického balastu. Argumenty, které i mne přivedly k odpovědnému osobnímu rozhodnutí. Jak vůbec máme pohlížet na Lisabonskou smlouvu, jaký má být náš základní přístup, náš co nejracionálnější pohled. Jsem přesvědčen, že pokud chceme dojít ke správnému výsledku, nemůžeme brát Lisabonskou smlouvu v tom nejobecnějším smyslu jinak než jako cenu za naši plnohodnotnou účast v evropském integračním procesu a v přeneseném smyslu i na potvrzení příslušnosti k evropskému civilizačnímu prostoru, za který chceme nést svůj díl odpovědnosti, kterého chceme být součástí, jehož hodnoty chceme sdílet a rozšiřovat. Je to v našem životním, chcete-li, národním zájmu.

Pokud přijmeme jako východisko, že Lisabonská smlouva je cenou za naši existenci ve společenství, můžeme si položit pouze jedinou základní otázku. Je ta cena příliš vysoká nebo není? Nepřijímám názor, že cena je nulová. Stejně jako nesouhlasím s těmi, kteří říkají, že se nic nestane, když ji odmítneme zaplatit. Lidské rozhodování má vždy důsledky, ať už řekneme ano či ne. Jde samozřejmě o to, být si dobře vědom nákladů a výnosů obou těchto možností.

Proto tu budu důsledně mluvit o nákladech a výnosech, o poměru cena-výkon, a pokusím se vyhnout ideologickým klišé a zbytečným emocím, i když to vždy nepůjde.

Jaká je tedy cena za Lisabonskou smlouvu? Jaká je cena za její přijetí a jaká je cena jejího odmítnutí? To jsou otázky, které si kladu neustále již od chvíle, kdy jsem se poprvé coby premiér jménem ČR účastnil jednání o této smlouvě. Nezdůrazňuji to takto formálně náhodou. Lisabonská smlouva na rozdíl od předchozí ústavní smlouvy není pouze výplodem nějakého shora nadiktovaného konventu. Její definitivní podoba je výsledkem těžkého vyjednávání a kompromisů legitimně zvolených demokratických vlád. A přestože jako každý jiný evropský dokument moderní doby nezapře bruselské ptydepe, je v konečném výsledku vyjádřením politické vůle evropských státníků, ano, míra shody obou smluv je vyšší než procento pozitivních změn, které by byly v českém zájmu. To ostatně potvrzuje i jeden z autorů smlouvy, zakládající ústavu pro Evropu, bývalý prezident Francie a předseda Konventu o budoucnosti Evropy, Independent 30. 10. 2007, Valéry Giscard d'Estaing. Rozdíl mezi původní ústavou a současnou Lisabonskou smlouvou je spíše v našem přístupu než v jejím obsahu. Nedělejme si ale iluze, jednání byla přesto velmi tvrdá. Stejně jako my sledovaly své národní zájmy všechny ostatní země, velké i malé, staré i nové, eurofederalistické i ty, kteří s námi nebo alespoň se mnou sdílejí ideu flexibilní Evropy. Většina zemí, unavena dlouhou a únavnou institucionální diskusí, chtěla buď smlouvu beze změn a nebo byly motivované pouze dílčím povětšinou pro ostatní nezajímavým národním zájmem. Polsko bylo výjimkou potvrzující pravidlo, a i to se po prosazení vlastních zájmů zařadilo do houfu. Lisabonská smlouva je výsledkem průniku zájmů 27 zemí reprezentovaných jejich vládami. Je velice důležité si to připomínat, protože se tím vyvarujeme zjednodušujících soudů či idealistických představ o možnosti vyjednat něco jiného. Pokud jde o mně, nepřijímám Lisabonskou smlouvu s žádným velkým nadšením, ale beru ji jako onu cenu za členství v klubu. Beru ji jako cenu, kterou se nám podařilo poctivým a tvrdým jednáním a hledáním spojenců maximálně možným způsobem snížit. Za tím si stoprocentně stojím. Cena za přijetí Lisabonské smlouvy je tedy v první řadě vyjádřena podřízením se společné politické vůli 27 vlád zemí EU.

Je vyjádřena podřízením našich národních ambicí a aspirací, průniku národních ambicí a aspirací zemí, které mají i s námi 0,5 mld. obyvatel.

Jaké konkrétní dopady pro nás představuje podřízení se této kompromisní vůli? Na půdě Senátu již tyto argumenty zazněly mnohokrát a nechci je všechny opakovat. Uvedu jen ty nejzásadnější.

Nejdiskutovanějším tématem byla změna hlasovacích poměrů a rozhodovacích mechanismů. Smlouva rozšiřuje množinu oblastí, ve které se bude hlasovat kvalifikovanou většinou o celkem 68. V 19 oblastech jde o nahrazení stávajícího jednomyslného rozhodování a ve 49 se kvalifikovaná většina zavádí nově. Jedná se například o tak citlivé téma, jakým je volný pohyb osob.

V historii EU se jedná o dosud bezprecedentní postup. Co víc, hlasování kvalifikovanou většinou se má stát standardním mechanismem hlasování, zatímco jednomyslnost má být spíše výjimkou, jak vyplývá z článku 16, odstavec 3 smlouvy o EU, který říká, že nestanoví-li smlouva jinak, rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou, a také v článku 294 o fungování EU, který mluví o kvalifikované většině jako o řádném legislativním postupu. Hrozí reálné nebezpečí, že budeme nuceni do naší legislativy implementovat a posléze i nuceni vykonávat opatření, s jejichž výslednou podobou jsme nesouhlasili, nebo budou pro naši zemi nevýhodná.

Vážnost negativních dopadů rozšířeného hlasování kvalifikovanou většinou posilují tři další aspekty. Za prvé poklesne relativní váha hlasů ČR při rozhodování v Radě ministrů ze současných 3,5 % na 2,7 %, a to ve prospěch lidnatějších států Unie. Na této změně velkým zemím silně záleželo a má vyrovnat jejich mocenskou ztrátu kvůli rozšíření EU. Opět nemám iluze o tom, že tato principiální změna systému vážení hlasů neměla za cíl zmírnit tzv. demokratický deficit. To je pouze líbivá rétorika. Za touto změnou stojí tvrdá politika členských států, velkých států, které si uvědomily, že rozšířením se přirozené těžiště Unie posunulo na východ.

Druhou změnou, která zvyšuje náklady a to v první řadě zvyšuje rizika rozhodování kvalifikovanou většinou a má potenciál výrazně omezit suverenitu ČR v jejím politickém rozhodování je možnost přijímat opatření nad rámec unijních kompetencí, je-li to nezbytné k dosažení některého z cílů stanovených smlouvami podle článku 352, odst. 1 konsolidovaného znění smlouvy o fungování EU, což je tzv. doložka flexibility.

Na rozdíl od stávající změny zakládajících smluv se navržené ustanovení smlouvy neomezuje na oblast regulace vnitřního trhu, ale představuje blanketní normu, je bíanco šekem pro další přelévání evropských komunitárních kompetencí na národní půdu.

V neposlední řadě jde o tzv. pasarelu, tedy zjednodušený postup pro přijímání změn primárního práva podle článku 48 Smlouvy o EU. Ta umožňuje změnit zakládající smlouvy o EU pouze rozhodnutím Rady EU. Pouze rozhodnutí Rady může měnit společný rámec pravidel pro všechny. Dosud byla tato výsada svěřena mezivládním konferencím a summitům, kde probíhaly dlouhé a velmi pečlivě vybalancované debaty o tomto výsostně citlivém tématu.

Druhým vážným tématem debat o ceně za Lisabonskou smlouvu je změna struktury EU. Smlouva ruší dosavadní pilířovou strukturu. Tzv. komunitarizace druhého a třetího pilíře znamená přesun dalších kompetencí z oblasti mezivládní spolupráce do struktur a mechanismů nadnárodního evropského společenství. Posílí se tak unijní spolupráce v oblasti policie a justice a otevře se cesta k harmonizaci trestního práva. Evropský soudní dvůr, Evropský parlament i Evropská rada získají více rozhodovacích práv na úkor národních soudů, parlamentů a vlád.

Totéž platí pro oblast společné zahraniční a bezpečnostní politiky, tedy dosavadního druhého pilíře EU. Smlouva ustavuje funkci vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, a to fakticky se stejnými kompetencemi, jaké měl mít ministr zahraničí EU v zamítnuté ústavní smlouvě a které zasahují jak do kompetencí Evropské rady, tak Evropské komise.

Smlouva dále dává Evropské radě pravomoc jednomyslně rozhodnout, že hlasování kvalifikovanou většinou se u společné zahraniční politiky může rozšířit i bez změny základních smluv pouhým exekutivním aktem. Výjimku tvoří pouze obranné a vojenské záležitosti.

Lisabonská smlouva zahrnuje také ambici k výraznému posunu v oblasti potenciální vojenské obranné spolupráce. Po vzoru Washingtonské smlouvy stanoví povinnost pomoci napadenému členskému státu všemi prostředky.

Nakonec ale ne v poslední řadě přijetím Lisabonské smlouvy přijdou členské státy o možnost předsedat Unii, což po zkušenosti, kterou mám, možná není vůbec špatné.

Smlouva zavádí funkci předsedy Evropské rady, který nahradí dosavadní rotující půlroční předsednictví členských států. Přitom naše předsednictví ukázalo, že i nové a relativně mladé země mohou úspěšně zvládat předsednictví, dokonce i v těžkém čase krize. Na druhé straně právě ostudné neodpovědné hlasování o pádu vlády uprostřed předsednictví dodalo zastáncům zřízení funkce předsedy Evropské rady nejpádňější argumenty.

Toto je stručné shrnutí nákladů, nebo-li argumentů, proč říci Lisabonské smlouvě ne.

Ujišťuji vás, že jsem si jejich váhy plně vědom, jsem si vědom nikterak malé výše ceny, kterou máme případně zaplatit.

Jsem si vědom toho, že naše vláda udělala maximum pro to, aby cenu za Lisabonskou smlouvu snížila. Dovolte mi nyní podepřít toto tvrzení argumenty.

Vláda sjednala Lisabonskou smlouvu z pověření prezidenta republiky v situaci, kdy tzv. Ústava pro Evropu s výraznými federativními prvky byla odmítnuta ve dvou po sobě jdoucích referendech ve Francii a Nizozemí. Po neúspěchu tohoto projektu hledala EU jiné řešení, přičemž tlak na institucionální reformu byl naprosto enormní a zastiňoval a odsunoval řešení jiných velice naléhavých politických úkolů. Sám jsem tuto diskusi nazýval mlhou cudně zakrývající daleko větší problémy EU a umožňující zneužít a odmítnout pokusy o řešení těchto problémů oblíbenou mantrou o neexistenci reformní smlouvy. Německé předsednictví si tuto reformu vzalo za svou prioritu a vyvinulo obrovskou energii, aby jednání dotáhlo do konce. Česká vláda se na těchto jednáních aktivně podílela a maximálně využívala prostor, který měla k dispozici. Zdůrazňuji, že to bylo vůbec poprvé, kdy se ČR zúčastnila jako plnoprávný nejen aktivní hráč debaty o budoucí podobě primárního práva EU. Díky naší aktivitě a spolupráci s ostatními podobně smýšlenými členskými státy se nám podařilo dosáhnout určitého snížení konečné ceny za Lisabonskou smlouvu. Podařilo se nám prosadit posílení úlohy národních parlamentů ve fungování EU. Budou tak moci promluvit do legislativního procesu, který byl pouze doménou Evropské rady a Evropského parlamentu. Z iniciativy ČR byla smlouva doplněna o princip oboustranné flexibility, který umožňuje přenést pravomoci zpět na úroveň členských států, pokud se jejich výkon na úrovni EU ukáže jako neefektivní. K tomu může dojít buď prostřednictvím změny zakládajících smluv, nebo prostřednictvím zrušení legislativních aktů, zejména z důvodu porušení principu subsidiarity nebo proporcionality. Může se to zdát být pouze kosmetická úprava, ale je to vůbec poprvé, kdy evropské primární právo připouští přesun kompetencí zpět na národní

úroveň. Dosud smlouvy pouze obsahovaly jednosměrný úprk směrem ke stále užší Unii.

ČR také připojila ke smlouvě jednostrannou deklaraci zdůrazňující Listinu základních práv EU, na kterou smlouva odkazuje. Tím jsme zabránili případnému dvojímu výkladu a expanzi práv a nároků nové generace. Do smlouvy se již nedostaly kvazistátní symboly, na které aspirovala zamítnutá smlouva o Ústavě pro Evropu.

Vláda také okamžitě reagovala na nález Ústavního soudu z 26. 11. 2008, v němž formuloval nutnost zvýšení parlamentní kontroly činnosti vlády v rámci EU. Připravili jsme tzv. Lisabonskou novelu jednacích řádů Senátu a Sněmovny, která tuto posílenou kontrolu zaručuje. Nový mechanismus vázaného mandátu pro vládu zajistí, že kabinet nebude moci dát souhlas s rozšířením pravomoci Unie na základě přechodových klauzulí, tzv. pasarel, a rozšířené klauzule flexibility bez výslovného aktivního souhlasu obou komor Parlamentu. Tím jsme zaručili na vnitrostátní úrovni rozhodující postavení Parlamentu ČR při případném využití těchto flexibilních mechanismů Lisabonské smlouvy. Ty se v průběhu diskusí při ratifikačním procesu nejen u nás, ale i v jiných členských státech ukázaly jako jedny z nejproblematictějších míst celé smlouvy.

V průběhu ratifikačního procesu jsme také vnímali obavy některých politických subjektů z extenzivního výkladu Listiny základních práv a svobod a z možného prolomení poválečného československého zákonodárství. Plně jsme proto využili síly našeho předsednictví a do závěru březnové Evropské rady jsme po tvrdých diskusích, zejména s rakouskými a německými partnery, prosadili odkaz, že aplikace listiny musí vždy respektovat obecné zásady práva včetně zásady subsidiarity a zákazu retroaktivity.

Kvůli transparentnosti jsme se rozhodli předložit Listinu základních práv a svobod Evropské unie oběma komorám Parlamentu spolu s Lisabonskou smlouvou. Přestože formálně není její součástí a smlouva na ni pouze odkazuje. Vláda se nedomnívá, že to představuje z pohledu ústavních procedur problém, to ostatně potvrdil ve svém nálezu i Ústavní soud.

Co se týká dopadů listiny, je podstatné, že nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve smlouvách. Nezvyšuje tedy onu cenu, kterou zaplatíme za Lisabonskou smlouvu.

Tímto jsem ukončil svůj výčet na stránce nákladů Lisabonské smlouvy a výčet toho, co jsme učinili pro jejich snížení.

Nyní se dostávám k nákladům, které by přineslo její nepřijetí. Především musím sám za sebe říci, že odmítnutí Lisabonské smlouvy v té podobě, v jaké jsme ji vyjednali, bych považoval za znak pasivního přístupu k EU. Já pasivitu z principu odmítám. Jak pasivitu ve formě bezmyšlenkovitého přijímání všeho, co k nám přijde z Bruselu, tak pasivní rezistenci, jakési automatické zaujímání obranného postoje. Jsem přesvědčen, že pasivita se nevyplácí a že cena za ni je ta nejvyšší možná. Pasivitou ještě nikdy nikdo nic nevyhrál a ničeho nedosáhl.

My jsme zvolili aktivní přístup. Při realistickém zvážení našich možností a politické situace v EU jsme se rozhodli nebyť žábou na prameni a naopak se snažit v maximální míře ovlivnit podobu smlouvy.

Pokládám se za zahraničně-politického realistu. Lisabonská smlouva je v současnosti realitou, žádné jiné řešení nebylo a není na stole. Přičemž zjevná politická objednávka na reformu fungování EU, živená oněmi reálpolitickými motivy, které jsem již zmínil, by se prosadila tak jako tak. A rozhodně tu platí stará konzervativní pravda, že každá změna je k horšímu. Každá nová smlouva je horší

než ta předchozí a lepší než ta budoucí. Když říkám, že jiné řešení není na stole, míním tím, že na stole není ani řešení ve formě odmítnutí Lisabonské smlouvy. Dosáhli bychom pouze toho, že ona drtivá většina zemí, které si takovou úpravu přejí, by prosadila svou jiným způsobem, pro nás nepochybně ještě méně příznivým.

Posílily by se totiž tendence na rozdělení EU na integrační jádro a periferii, což pro nás není výhodný model. Žene nás do sféry vlivu Moskvy či ještě spíše nám nedává šanci se z této poválečné evropské architektury vymanit. Tvrdím, že postjaltský a postteheránský proces, nastartovaný po pádu železné opony, by tak byl fatálně přerušen a naše euroatlantické zakotvení ohroženo. Asi ne zítra, ale možná už pozítří. Navíc bychom ztratili své spojence. Země jako Polsko, Dánsko, Nizozemí, Švédsko, Velká Británie, ty spolu s námi sdílejí potřebu liberálnější, flexibilnější unie. Nesouhlasí s federalizací a utužováním disciplíny. Přesto s touto smlouvou nemají zásadní problém a naše „ne“ by nepochopily.

A my přeci potřebujeme spojence. Když jsem tu mluvil o aktivním přístupu, měl jsem tím na mysli schopnost získávat většinu pro naše záměry. Být subjektem řešení pro Evropu, nikoli jeho objektem. My přeci potřebujeme měnit EU daleko více než staré a velké státy, protože nám vyhovuje daleko méně než jim. Nám by nijak nepomohlo schovávat se za právo veta a snažit se tzv. bránit nejhoršímu. My musíme umět spolu s ostatními vytvářet ony kvalifikované většiny, ne se jich bát. Ostatně i v dnešní realitě evropských rad je právo veta v praxi fakticky neuplatnitelné. To vám potvrdí každý, kdo o tom něco ví.

O skutečné podobě EU nakonec nerozhodují smlouvy, ale reálné chování politiků. Idea EU coby stále úžeji integrovaného celku v duchu hesla „one size fits all“ je fakticky mrtvá. Realita dnes směřuje ke koncepci více flexibilní či variabilní integrace, která daleko lépe odpovídá situaci, kdy v rozšířené a heterogenní Evropě vznikají různorodá zájmová uskupení a aliance členských států. My jsme se naučili v těchto aliancích pohybovat, naučili jsme se prosazovat naše národní zájmy. My se nemusíme schovávat v koutě a hrozit právem veta.

Skoro se mi chce říci: schvalte Lisabonskou smlouvu, způsobí totiž konec současného charakteru integrace. Svým centralistickým charakterem v žádném případě nereflektuje současnou praxi evropské politiky. Tato striktní lisabonská svěřací kazajka bude pouze akcelarovat již dnes patrné tendence některých států postupovat po evropské stezce pouze do té doby, dokud je to výhodné. Pokud jde o společný postup proti národním zájmům členských států, stále více se uchylují k individuálním řešením. Věřte, že o tom jako předseda Evropské rady vím úplně všechno.

Nejde jen o nás. Krach Lisabonské smlouvy by znamenal definitivní konec naší klíčové priority, jíž je další rozšiřování EU. Řada starých zemí se ho obává, klade zbytečné a zástupné podmínky a bez reformy institucí na něj nikdy nepřistoupí. Jen zopakuji, v situaci, kdy na Východě stále asertivnější Rusko posiluje své sféry vlivu, není vůbec odpovědné zpochybnit rozšiřování EU. A navíc vyvolat hrozbu štěpení na jádro a periferii. Všem zemím na východ od Německa a Rakouska by tak hrozilo oslabení jejich západních vazeb a posun do ruské náruče.

Jestliže mé výhrady k Lisabonské smlouvě jsou diktovány starostí o naši svobodu, pak důsledky jeho nepřijetí by pro naši svobodu byly daleko fatálnější.

Na konec jsem si nechal další aktuální a asi nejzávažnější důvod pro Lisabonskou smlouvu. Po ostudném sesazení vlády uprostřed předsednictví si již nemůžeme dovolit další ostudu. Když sečtu všechny, i jen hypotetické náklady, které může přinést tato smlouva, stále půjde o setinu škod, které nám způsobil tento neodpovědný a cynický krok. Tyto škody se již staly a jsou nevratné.

Neuvěřitelným způsobem jsme oslabili naši pozici a posílili tábor eurofederalistů. Čeští socialisté jasně a definitivně prokázali, že za jejich hloupou, lacinou, proevropskou rétorikou je pouze snaha naplnit jejich letitý sen o internacionálním charakteru socialistických bludů. Proletáři všech zemí, spojte se, to je jejich evropská politika. Hovoří-li tito lidé o jistotách, víme dnes už zcela jistě, o jaké jistoty jde. Jistota ostudy, jistota ztráty prestiže, jistota života na dluh, jistota závislosti, jistota malosti.

Svědčí o tom i tato citace ze včerejších Financial Times: „Pokud český Senát neodsouhlasí Lisabonskou smlouvu, poškodí to ještě více českou národní reputaci a uvrhne EU do stále větší nejistoty.“ Nebo namátkou včerejší deník El Pais: „EU potřebuje v době krize silné, dynamické předsednictví. České předsednictví,“ a já podotýkám, že až po pádu vlády, „nedosáhlo ani toho, aby lídři jezdili na summity.“ A mohu pokračovat z dnešního Le Figara a slova Nicolase Sarkozyho: „Díky českému předsednictví,“ znovu myšleno oslabeného pádem vlády, „se stala Evropa neviditelnou na politické mapě světa.“ Pokud máte teď tady obavu, že Lisabonská smlouva poškodí naše národní zájmy, chci vás ubezpečit, že už se stalo. Bez toho, že by Lisabonská smlouva platila, už se to stalo. A my víme, kdo a kdy to udělal. Ztratili jsme vše, čeho jsme dosáhli za dva roky tvrdé dřiny, a nahráli jsme těm, kteří od počátku tvrdili, že malá postkomunistická země nemůže řídit EU.

Pokud bychom zamítli Lisabonskou smlouvu, dodávali bychom jenom další munici.

Znovu opakuji, nestojíme tu my Češi proti všeobjímající EU. Jsme jednou z 27 zemí, z nichž každá prosazuje svůj národní zájem. A Lisabonská smlouva je pouze jedním z výsledků tohoto neustálého hledání konsensu.

Uvedl jsem tu poctivě argumenty pro i proti. Pro mě je výsledný součet. A nikoli pouze proto, že jsem Lisabonskou smlouvu jménem ČR podepsal a jsem tedy zavázán ji prosazovat. Měřeno naším českým národním zájmem, jsou prostě daleko vyšší náklady nepřijetí než přijetí. Lapidárně bych to shrnul do jediné věty – Lisabonská smlouva prosazování našich národních zájmů poněkud ztěžuje, její zamítnutí je znemožní. Jako premiér ČR jsem po tvrdém vyjednávání smlouvu podepsal a logicky a se vši odpovědností podporuji ratifikaci. Jako předseda ODS a poslanec jsem přes všechny výhrady spíše politicky a rozumem než z přesvědčení a srdcem hlasoval pro.

A jako člověk, demokrat a občan České republiky těm z vás, kteří jsou svobodní, nezávislí, aktivní, prozápadní a odpovědní, doporučuji totéž.

Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji, pane premiére. Než odejdete – za sebe i za celý Senát – bych vám poděkoval, že po dobu vaší vlády měla vláda velmi dobrý vztah k Senátu a vy osobně také. Díky vám. (Potlesk.)

Vzhledem k tomu, že pan premiér odchází, tak místopředseda vlády Saša Vondra zasedne ke stolku zpravodajů a bude v roli, kterou měl původně premiér. My se v této chvíli vystřídáme a já poprosím kolegyni, aby přišla.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdušková: Dobré dopoledne, vážené a milé paní senátorky, vážení a milí páni senátoři, budeme tedy pokračovat. Návrh Lisabonské smlouvy projednal ÚPV, který však ani napodruhé nepřijal k tomuto tisku žádné usnesení. Záznam z jednání vám byl rozdán jako senátní tisk č. 181/6. Zpravodajem výboru byl určen pan senátor Jiří Oberfalzer.

Dále návrh projednal VZVOB, který přijal usnesení, jež vám bylo rozdáno jako senátní tisk č. 181/10. Zpravodajem výboru byl určen pan senátor Jiří Dienstbier.

Následně návrh projednala Stálá komise Senátu pro Ústavu a parlamentní procedury, která přijala stanovisko, jež vám bylo rozdáno jako senátní tisk č. 181/9. Zpravodajkou komise je paní senátorka Jiřina Rippelová.

Garančním výborem je VEU. Tento výbor přijal usnesení, jež jste obdrželi jako senátní tisk č. 181/8. Zpravodajem výboru je pan senátor Luděk Sefzig, kterého žádám, aby nás nyní seznámil se svou zpravodajskou zprávou.

Senátor Luděk Sefzig: Ještě jednou přeji hezké dopoledne, paní místopředsedkyně, vážený pane místopředsedo vlády v demisi, vážené paní senátorky a vážení páni senátoři, po velice emotivním vyjádření a vystoupení pana premiéra v demisi budu pokračovat poněkud civilnějším a pracovnějším tempem.

Musím zcela zodpovědně říct, že jsem si jist tím, že Senát a naprostá většina všech senátorů už jenom podle počtu výborů, které se zabývaly Lisabonskou smlouvou, přistoupili mimořádně zodpovědně k této materii.

Speciálně náš výbor má první usnesení, týkající se institucionálních změn, tedy v době, kdy se teprve připravovala nějaká nová mezinárodní smlouva, upravující vztahy mezi institucemi, z roku 2003, první naše usnesení bylo v roce 2003. Jsme jednou z mála komor, zejména z těch nových členských států, kteří tomuto tématu věnovali opravdu mimořádnou pozornost. Mimochodem jsme poslední komorou, která zatím z těch států členských zemí EU, které se rozhodly, že budou smlouvu ratifikovat prostřednictvím parlamentu, jsme poslední komorou, která tuto smlouvu projednává.

Začali jsme ji projednávat 28. ledna, jak nám připomněl pan premiér, v dubnu, tedy téměř přesně před rokem jsme se obrátili na nejvyšší ústavní autoritu, náš český Ústavní soud, k tomu, aby rozhodl, zdali tato smlouva je nebo není v souladu s naším ústavním právem.

Proto mi dovolu, abych nejdříve navázal na ukončení a na rozsudek Ústavního soudu, abych navázal na dobu, kde jsme naše jednání přerušili. Ústavní soud, my už jsme o tom hovořili na začátku při jednání o programu, kde jsem nemohl vystoupit meritorně a mohu tak učinit nyní, rozhodl způsobem, který možná nebyl na první pohled leckomu srozumitelný. To koneckonců bylo vidět při diskusi o programu.

Přesto to rozhodnutí je nesmírně důležité. Ústavní soud mohl říci, že není smlouva v souladu, a tudíž pokud chceme tuto smlouvu přijmout, pak musíme naši Ústavu změnit, anebo mohl rozhodnout tak, jak rozhodl, což se domnívám, že více odpovídá skutečnosti, a nepopírám, že se náš Ústavní soud inspiroval rozhodnutím Spolkového Ústavního soudu Německo řadu let po přijetí smlouvy z Maastrichtu, kdy Spolkový Ústavní soud, tedy velmi vysoká ústavní autorita jedné z důležitých členských zemí rozhodla, že v případě, bude-li docházet v budoucnu k posunu a předávání pravomocí, kdy bude mít skupina reprezentovaná patřičným počtem poslanců, ve Spolkové republice to je pouze jeden poslanec, nebo v České republice adekvátní skupina zákonodárců pocit, že došlo k překročení míry ústavnosti, může se kdykoliv v budoucnu na tuto ústavní autoritu obrátit, a tato ústavní autorita vydá rozhodnutí, které nebude moci ovlivnit jiná nadnárodní, evropská například, ústavní autorita.

Toto je finální rozhodnutí Ústavního soudu, které je nesmírně důležité, protože velký Ústavní soud, já už jsem jej citoval, Spolkový Ústavní soud Německo, rozhodl velmi obdobně. Lze předpokládat, že patrně tak rozhodne i v následujícím rozsudku, který bude na popud poslance Gauweilera v souvislosti právě s ratifikací Lisabonské

smlouvy ve Spolkové republice Německo, že bude adekvátní, že bude podobný, a proto lze s vysokou mírou pravděpodobnosti, téměř se stoprocentní mírou předpokládat, že i Spolkový Ústavní soud rozhodne tak, jak rozhodl Ústavní soud České republiky.

Pro nás to znamená jediné a důležité: Nemůže být rozhodnutí občanů České republiky, které reprezentujeme my v těchto lavicích, poslanci o několik metrů dále, nemůže být přehlasováno žádnou jinou ústavní autoritou. Nechci tento výrok zpochybňovat tím, že zatím Spolkový Ústavní soud takto nerozhodl. Je to jen vysoká míra pravděpodobnosti.

My jsme ukončili a uzavřeli to projednávání Lisabonské smlouvy mj. také návštěvou Evropského soudního dvoru, kde jsme měli velmi zásadní otázky, týkající se tohoto rozhodnutí, hovořili jsme s některými velmi uznávanými ústavními autoritami z Evropské unie, ať to byl pan profesor Kirchhof nebo profesor Isensee, konzultovali jsme je, pořádali jsme i jednání, semináře na půdě českého Senátu, které k mojí nevelké radosti nevzbudily tak velkou pozornost, jako vzbudilo mediální pozornost toto dnešní projednání, a tak alespoň jej mohu takto tlumočit.

To rozhodnutí českého Ústavního soudu je velice významné, je významné v tom, že říká, pokud to mohu zjednodušit a polidštit a zpřístupnit veřejnosti: Pokud někdy v budoucnu za využití článku Lisabonské smlouvy dojde k přenosu pravomocí, které budou podle názoru českých občanů nad rámec ústavnosti, nad rámec naší suverenity, nad rámec pocitu naší suverenity, můžeme se kdykoliv v budoucnu na tuto nejvyšší ústavní autoritu, Ústavní soud České republiky obrátit, a ten pak rozhodne. Nerozhodne to za nás Evropský ústavní dvůr, nerozhodne to za nás ani žádná jiná nadnárodní ústavní autorita.

To je třeba říci. Je třeba to zpřístupnit občanům tak, aby pocit toho, že se vzdáváme části naší suverenity, a skutečně jsou senzitivní místa, my jsme jich pojmenovali šest v našem podání Ústavnímu soudu. Zejména to jsou ta místa, kde dochází k exekutivnímu rozhodnutí a rozhodování, k procedurálním změnám, kdy vlády, kdy ministři jednotlivých vlád se mohou dohodnout, že budou předávat pravomoci příště na základě většinového rozhodnutí, a kdy se omezí možnosti práva veta.

Dále je to v době, kdy takovými rozhodnutím mohou ministři jednotlivých vlád předat nad rámec smluvního ujednání, nad rámec primárního práva základní smlouvy předat pravomoci pouhým exekutivním rozhodnutím. To je velmi závažný posun, dalo by se říci, že jde o omezení naší státní suverenity exekutivním aktem a tudíž zmenšení parlamentní kontroly. A proto jsme také iniciovali a spolupodíleli se na vytvoření v našich orgánech komise. Jednotlivé výbory, ústavně-právní komise a výbory ústavně-právní, evropský výbor, zahraniční výbor se zúčastnily tolik intenzivně na jednání o jednacích řádech, které jsme před několika minutami přijali.

Toto všechno je cesta k tomu, abychom měli možnost v budoucnu ovlivnit kontrolovat předávání pravomocí. Toto předávání pravomocí, jak pan premiér, když tady dělal výčet benefitů a nákladů z Lisabonské smlouvy, to tam skutečně bylo, to tam zaznělo. My všichni víme, že pokud začne být Lisabonská smlouva využívána, a jsou tam přechodná období několikaletá, začne být využívána a bude předávána, bude skutečně fakticky omezována naše suverenity, máme ještě mechanismus, jak jednak zavázat vládu k tomu, aby toto neprovedla. A připomínám, že je to mechanismus nepřehlasovatelný žádným evropským tělesem, dokonce ani exekutiva nemůže využít například promlčecí doby, nemá žádnou promlčecí dobu. Je to aktivní souhlas obou komor, které zastupují občany České republiky.

Bylo velmi důležité, aby to byl aktivní souhlas, aby neměl časové ohraničení a nebylo jednoduché toto prosadit, tak aby si vláda skutečně musela souhlas s takovými velmi citlivými přesuny v naší komoře a v Poslanecké sněmovně vyjednat.

Dovolte mi, abych učinil ještě jednu velmi důležitou obecnou poznámku. Tato obecná poznámka míří do historie, k době, kdy jsme vstupovali do Evropské unie. Bylo evidentní, že Evropská unie není jenom pouhým ekonomicko-tržním součtenstvím, společenstvím. Je to skupina zemí, které budou čím dál tím více pospíchat, možná až zbytečně pospíchat, aspoň z mého pohledu jsem to tak mnohokrát na různých jednáních říkal, na politickou integraci. Vyzkoušená pozitivní a velmi přínosná byla nepochybně ekonomická integrace. Ekonomika nemá tolik národních rozdílů, její fungování je buď dobré, nebo špatné, a proto také 51 let, skoro 52 let, fungování Evropské unie, od podepsání Římských smluv už je to 52 let, tak to bylo velice přínosné, bylo to velice úspěšné.

Mnohokrát jsem upozorňoval mezi svými kolegy na jednáních, jak v jednotlivých komorách České republiky nebo na různých i nevládních sezeních či na jednáních mezinárodních, evropských jako předseda evropského výboru, že Česká republika má svoje historické zkušenosti s trochu upospíchanou integrací. Ať to byla integrace v době Rakouska-Uherska, dovolím si zajít až takto daleko, kdy nefungoval princip subsidiarity a kdy se také Rakousko-Uhersko logicky třenicemi rozpadlo. A mimochodem, kdyby princip subsidiarity fungoval v době dobrého fungování Československa, pravděpodobně by se ani Československo nemuselo takto rozpadnout. Je vidět, že mnoho dlužíme dobrým instrumentům, dobrým nástrojům k tomu, abychom uchovali i do budoucna integritu v Evropské unii. Ale Česká republika vstoupila do tohoto procesu v době, kdy bylo jasno, že bude postupovat integrace dále. A je velmi obtížné poté, co jsme vstoupili, co jsme podepsali přihlášku do tohoto evropského klubu, zvenčí tu integraci zpomalovat.

Já jsem se o to několikrát snažil. Je mimochodem velmi důležité, v jaké době rozhodování o ratifikaci Lisabonské smlouvy, resp. dání souhlasu s ratifikací, protože pro přesnost musím upozornit, že ratifikuje smlouvu pan prezident, nikoliv Parlament, Parlament pouze dává souhlas s ratifikací. A i tyto kroky lze velmi zajímavě nebo důležitě načasovat, je třeba se zabývat timingem tohoto vydání souhlasu.

Bylo zde několik křížovatek. Tou první křížovatkou a pro nás pro Senát jakožto komoru, která byla vytvořena k tomu, aby dohlížela na ústavnost v České republice, bylo nepřehlédnutelné, bylo nepochybně nejzásadnější kritérium rozhodnutí nejvyšší ústavní autority, tedy Ústavního soudu.

Jsou ale ještě další křížovatky. Tou další křížovatkou, podle mého soudu neméně důležitou, je křížovatkou rozhodnutí Ústavního soudu Spolkové republiky Německo jakožto velmi důležité ústavní autority staré, zakládající členské země. Lze sice předpokládat, že rozhodne analogicky jako ve věci Maastricht, což posílí rozhodnutí českého Ústavního soudu, a proto se z tohoto pohledu tato křížovátka nejeví tak zásadní.

Tou další křížovatkou, která by umožnila a možná zjednodušila rozhodování vás, senátorů, protože nakonec to bude na vás, na každém z vás, jak bude rozhodovat o této smlouvě, je křížovatkou, jak se vypořádá Evropská rada s tím, jak naloží s podmínkami Irsko. My jsme byli a jsme pod nesmírným tlakem zemí, které ratifikovaly rozhodnutí o Lisabonské smlouvě, pozitivně ratifikovaly. Jediná skupina občanů jsou Irové, kteří v referendu, tedy demokratickým, vysoce demokratickým způsobem rozhodli o tomto složitém textu odmítavě a irská vláda stanovila podmínky Radě k tomu, aby Rada rozhodla, jak dál bude postupovat a podle toho se Irsko jako suverénní země rozhodne, zda bude nebo eventuálně nebude opakovat referendum.

Tato křižovatka je nepochybně velice důležitá. A stálo za zvážení, zdali budeme smlouvu ratifikovat až po rozhodnutí Rady, resp. po rozhodnutí Irska. Tím, že ratifikace v České republice je rozdělena do vydání souhlasu k ratifikaci v Parlamentu a pak je vlastní ratifikace hlavou státu, je možno dokonce tento ratifikační proces rozdělit do těchto dvou kroků. A je logické, že pan prezident vyčká minimálně na rozhodnutí Rady Evropy, pravděpodobně vyčká, jak se již zmínil v některých médiích, na rozhodnutí Irska. A já tomu rozumím, je to elementární solidarita s občany Evropské unie, z jednoho státu, členského státu Evropské unie.

Tím, jak padla vláda – a dovoluji mi, abych to zde také zmínil, nebudu tak emotivní, jako pan premiér, protože se mě to tolik nedotýká, ale dotýká se to každého občana této země – se významně zmenšila možnost manévrování s timingem rozhodování. V posledních několika dnech a několika týdnech jsem se zúčastnil asi čtyř zahraničních jednání a velmi tvrdě jsem pocítil, že zahraniční politici nerozumějí tomu, proč v polovině našeho předsednictví vláda padla. Vláda padla rozhodnutím dolní komory a dovoluji si poznamenat, že toto má velký vliv na časování našeho rozhodování. V mém pohledu to velmi toto časování uspíšilo. Proto je logické, že bylo zařazeno toto projednávání na dnešní schůzi a domnívám se, že je na místě, abychom Lisabonskou smlouvu diskutovali, ať výsledek dopadne jakkoli. ČR je mimořádně citlivá na centralizaci moci. Byla tak citlivá i v době našeho národního obrození, byla tak citlivá i v době totalit, a proto se také logicky velmi mnoho vyjadřujeme a vyjadřovali jsme se k tomu, aby nedocházelo k nadměrnému přesunu pravomocí do centrál, ať jsou charakterizovány jakkoli.

Já osobně velmi oceňuji to, že se podařilo zařadit do Lisabonské smlouvy klauzuli flexibility, obousměrné flexibility. Není to mechanismus, který rozdrobňuje EU, ale naopak je to mechanismus, který vyvažuje vysokou míru, někdy až příliš velkou touhu k centralizaci moci, a já doufám, že tento mechanismus nebude v budoucnu opuštěn.

Senát je slabší komorou. Naše slabší pozice je vyjádřena při rozhodování o ústavních zákonech, o ústavních návrzích tím, že zde rozhodujeme nikoli absolutní většinou, ale většinou přítomných a v těch ústavních věcech je charakterizována 3/5. To zásadní rozhodnutí skutečně udělali poslanci. Poslanci rozhodli, že budou souhlasit, že vydají souhlas s ratifikací. Senátu přísluší, abychom toto zohlednili. Abychom jej zohlednili možná mírou tolerance s tím, že někteří mohou už i pouhou svou účastí vyjádřit, jaký mají vztah k této smlouvě.

Je třeba říci, že Senát vždy obhajoval suverenitu země a vracím se na začátek svého vystoupení, a to je to, že obhajoval, aby smlouva řešila úplně ten nejzákladnější princip, který řešit měla, kdy bylo zadání zákonů, tzn. snižovat míru demokratického deficitu. Troufnu si tvrdit a možná, že to je nad rámec mé zpravodajské zprávy, ale protože jsme o tom mnohokrát na výboru hovořili, troufnu si tvrdit, že toto se podařilo jen částečně. Proto nemohu úplně souhlasit s tím, že každá příští smlouva musí být horší než ta minulá. Pokud budeme skutečně opomíjet řešení rozhodování a opomíjet fakt, že budeme více tolerantní k demokratickému deficitu, že jej nebudeme zásadně řešit, tak pak může nastat, že i další smlouva bude horší než ta minulá. Pokud ale budeme mít fakt, že je nutno zmenšovat míru demokratického deficitu a budeme se tak skutečně snažit tím, že budeme my, politici a politici evropských zemí odrážet skutečné názory našich občanů, pak by k tomu dojít při podpisu další smlouvy nemělo. Měli jsme při našem projednávání velice na paměti, aby byl demokratický deficit snižován. Proto jsme také velmi bedlivě sledovali osud ústavní smlouvy a poté změny, které nastávaly při jednání v Lisabonu, při

jednání o reformní smlouvě, která byla rozdělena do dvou smluv. Ne všichni jsou se všemi těmi změnami spokojeni.

Nemohu říci, že jsem osobně absolutně spokojen s tím, co dojednáno bylo, ale nyní stojíme skutečně nad tím rozhodnutím, které je nesmírně těžké pro každého z nás, zdali znevěrohodnit ČR tím, že omezení a přerušení našeho předsednictví v polovině tohoto období, tomu jiní politici nerozumí, jak jsem měl možnost hovořit na řadě jednání, nevím, zdali by porozuměli jednoznačně odmítavému stanovisku Senátu, i když argumentům, které tady padly a které tady ještě padnou, velmi rozumím. Myslím si, že bude skutečně na nás, a senátní výbor tak učiní, a učinil tak, aby rozhodl každý svobodně a podle svého vědomí a svědomí, zdali vydá souhlas k toleranci, nebo naopak zamítavé stanovisko k této smlouvě. Já vám všem držím palce, abyste rozhodovali co nejuvážlivěji a skutečně podle vašich senátních a hlavně vašich občanských a lidských zkušeností.

Děkuji vám za pozornost.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji vám, pane senátore. I když vaše zpráva byla na hranici toho, co je zpravodajská zpráva, myslím si, že to bylo důležité vyslechnout. Ptám se nyní, zda si přeje vystoupit zpravodaj VZVOB, pan senátor Jiří Dienstbier. Ano, prosím, pane senátore, máte slovo.

Senátor Jiří Dienstbier: Děkuji. Já se budu držet striktně pravidel, jako zpravodaj výboru. Výbor už loni 12. 3. schválil doporučení Senátu PČR, aby vyslovil souhlas s ratifikací Lisabonské smlouvy. Vzhledem k tomu všemu, co všichni víte, nebudu to opakovat, Ústavní soud a jednací řády atd., tak výbor 10. 2. 2009 doporučil odročení projednávání návrhu do doby, než bude přijata právní úprava obsahující vázaný mandát vlády na rozhodnutí obou komor Parlamentu ČR. To se dneska stalo, takže myslím, že mohu jednoznačně doporučit jménem výboru Senátu vyslovit souhlas s ratifikací smlouvy v souladu s původním usnesením zahraničního výboru. Děkuji vám za pozornost.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Také děkuji, pane senátore. V této chvíli se táži, zda si přeje vystoupit zpravodaj ústavně-právního výboru, pan senátor Jiří Oberfalzer. Ano, přeje. Takže prosím, pane senátore.

Senátor Jiří Oberfalzer: Jenom stručně. Náš výbor se také touto předlohou zabýval (domluva s předsedající mimo mikrofon) a nepřijal žádné usnesení. Děkuji.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také, pane senátore. A nyní se ptám zpravodajky Stálé komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury, senátorky paní Jiřiny Rippelové, zda si přeje vystoupit. Ano. Prosím, paní senátorko.

Senátorka Jiřina Rippelová: Také velmi stručně. Předpokládám, že diskuse tady bude obšírná, takže chci říci jen to, že komise se smlouvě věnovala opakovaně, ovšem pouze v mezích své působnosti. Věnovala se jejím dopadům na ústavní pořádek ČR, věnovala se jí dvakrát.

Přečtu vám usnesení z 22. 1. 2009, kdy Stálá komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury bere na vědomí nálezný Ústavního soudu a s uspokojením konstatuje, že odpovídá jejím závěrům, vyjádřeným v usnesení č. 7 ze dne 27. 3. 2008 a doporučuje senátorským klubům, aby jednaly s poslaneckými kluby o

podpoře zákonů provádějících ve vztahu k Parlamentu ČR Lisabonskou smlouvu, což se stalo přijetím novely jednacího řádu, a to včetně stykového zákona, který je zatím v PS s otazníkem. A zatřetí pověřuje předsedkyni komise, aby předložila toto usnesení předsedovi Senátu. Děkuji.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také, paní senátorko. A nyní otevírám obecnou rozpravu. Do obecné rozpravy jsou dvě písemné přihlášky, které mají přednost, takže první se do rozpravy písemně přihlásil pan senátor Vlastimil Balín. Má tedy slovo.

Senátor Vlastimil Balín: Vážená paní místopředsedkyně, vážený pane nepřítomný místopředsedo vlády, milé kolegyně, vážení kolegové, když jsem zvažoval toto své vystoupení, viděl jsem, že si zřejmě vysloužím jistou míru nepochopení, nesouhlasu, možná odporu, tedy spíše toho negativního, jak z pravé, tak z levé části politického spektra. Bylo to, je to a určitě to bude především od lidí, kteří vnímají KSČM jako stranu lidí neschopných sebereflexe, jako stranu věčného a chronického ne ke všemu, všem, stranu nevnímající realitu. Kdo takto mou stranu vidí, obávám se, že není sám schopen sebereflexe a bohužel i někteří ti, kteří se tváří, že jsou jejími členy, a přitom ji mají jen za nástroj pro prosazení partikulárních zájmů, které by bylo jinde zřejmě složité realizovat.

Odlehčejí by se chtělo poznamenat, že není na světě člověka, aby se zavděčil všem lidem, a ještě víc odlehčejí bych musel říci, že tak činím při vědomí toho, „že nejsem na důchod ještě ani zdaleka zabezpečen“. Je o mně známo, že anglický humor je mi vlastní. Přesto bych zdůraznil, že svým postojem k tomuto zásadnímu dokumentu prohloubení procesu evropské integrace se nechci zavděčit nikomu, ničemu, ani nyní a ani do budoucna. Chci pouze vyjádřit svůj názor, k němuž jsem došel, když jsem si procházel pasáže textu Lisabonské smlouvy, sledoval reakce Ústavního soudu, prezidentů, nás politiků zleva i zprava, médií i veřejnosti. Zvažoval jsem také vývoj našeho přístupu, začlenění a další roli, kterou již dnes hraje jako jedna z členských zemí EU a i dlouhodobou marnou snahu KSČM přesvědčit domácí politiky o schválení referenda o otázkách Lisabonské smlouvy.

Nyní ale raději k projednávání problému, byť na jeho konci bude politické rozhodnutí, protože i když posuzujeme velmi konkrétní dokument, bude v konečném důsledku naše rozhodnutí rozhodnutím politickým, a to ať již k ratifikaci Lisabonské smlouvy dojde nebo nedojde. Jistě potvrdíte, že nebylo snadné se zorientovat jak v Lisabonské smlouvě, tak v názorech na ni. Jedna část názorů hovoří o významu EU v kontextu jejího dalšího vývoje jako především ekonomické formace, přičemž je jasné, že nelze obejít institucionální procedury v případě pohybu v globalizujícím se světě řízeném politickými organizacemi a uskupeními a kdy ekonomické zájmy musí mít logicky politický rámec a vyústění pro své prosazení a zakotvení spolu a v konkurenci s ostatními. Další názory se hlásí k prohlubující integraci, ale přitom blíže nespecifikují, jak by toto alternativní uskupení mělo vypadat, jak by mělo být řízeno a zda by vůbec mohlo obstát, neexistuje-li minimálně shoda na její tzv. sociálnější podobě, kterou se již nyní EU vyznačuje a jež ji činí přátelštější pro občany žijící v jejích členských zemích. Přesto já jsem na straně těch, kteří tvrdí, že sociální charakter EU musí jít ruku v ruce s důrazem na dodržování a rozvíjení lidsko-právních dimenzí EU. Jedno bez druhého ztrácí smysl.

Když jsem pročítal pasáže věnované sociální problematice, otázkám solidarity, zaměstnanecké politice, došel jsem k závěru, že v dokumentech existuje základ, na kterém lze a je potřeba stavět a rozvíjet další opatření v zájmu těch, po nichž

chceme, aby měli hlavní rozhodovací vliv, tedy občané členských států EU, aby jejich zástupci v Evropském parlamentu posíleném o rozhodovací pravomoci a v kontinuitě s nimi parlamenty národní vážnosti těchto opatření měly pokud možno vždy na mysli. Chce-li EU dostat svému významu, se kterým vystoupila v době svého založení jako svého druhu unikátní projekt, tak především dále se prohlubující demokratizace jejího fungování dovnitř i ven ji zaručí životaschopnost v globalizujícím se světě. V tomto procesu však musí růst vliv a význam občanského principu, občanské společnosti, občanů bez rozdílu stranické, státní nebo i ideologické příslušnosti.

Milé kolegyně, vážení kolegové, zdá-li se vám nyní, že fantazírují, ubezpečuji vás, že nikoliv. Není to ani vlivem případné mexické prasečí chřipky, ale naopak reálným zvážením, že si EU zachová svůj význam jedině tehdy, posune-li do středu svých zájmů zájmy občanů členských zemí. V tom vidím logiku prohloubení institucionálního uspořádání EU a smysl tří základních důvodů pro Lisabonskou smlouvu: zvýšení efektivity rozhodovacího procesu, posílení demokracie díky větší úloze Evropského parlamentu a národního parlamentu, zvýšení soudružnosti ve vnějších vztazích.

Kdysi jsem se k začlenění ČR do EU vyjádřil v tom duchu, že jsem pro EU jako prostoru s respektem k rozmanitosti. Mají-li být práva a povinnosti i odpovědnost těchto rozmanitostí kodifikovány, rozvíjeny, podporovány a prohlubovány, pak musí mít jistý politický a právní rámec, který přeroste hranice dnešních národních států, jejichž význam se za poslední desetiletí výrazně změnil a dokonce si myslím, že byl překonán či minimálně je postupně překonáván. V tomto smyslu udělala své tržní ekonomika, ale důležité postavení zde musí mít sociální a kulturní rámec, který zaručí solidaritu, stabilitu a soudržnost pro většinu občanů dnešních i budoucích členských zemí. Zejména my více nalevo se můžeme sami sebe ptát: nesouvisí myšlenka budoucího sociálního uspořádání bez třídní společnosti s odbouráváním národních států? To bylo jasné již Marxovi. Proč s tím mají problém někteří v současné české levici, to nevím. Chápu ale, že s tím může mít problém třeba český prezident.

Osobně jsem však realista, abych věřil, že EU je projektem bez rizik. Jedním z rizik je, že politické elity ztratí nejen ochotu, jak se často děje i nyní, ale v podstatě schopnost komunikovat s těmi, k nimž se často obracejí o podporu toho či onoho návrhu s občana. To bych považoval za cestu vedoucí k postupné degradaci významu občanského principu, kterým se unijní instituce a jejich představitelé tolik honosí.

Má výtka směřuje k těm českým a evropským elitám, že jsme nedokázali dostatečně vyčerpávajícím způsobem vést se svými občany dialog na téma dalšího směřování EU, což má mimo jiné za následek stále kolísající podporu občanů k Lisabonské smlouvě. Řekl bych, že je to i díky konání, resp. nekonání nás, politiků. I když je nárůst k její podpoře – podle mých informací – je to necelých 40 % při současném údaji názorů 9procentní síly, že by Senát Parlamentu ČR Lisabonskou smlouvu přijímat neměl, je ještě vedle toho stále velké procento lidí nerozhodnutých, což představuje necelých 40 %.

Pak se domnívám, že jednou z příčin takové názorové rozkolísanosti je také neschopnost české politické reprezentace shodnout se na přijetí dílčího zákona o referendu o přijetí Lisabonské smlouvy, o čemž jsem se krátce zmínil v úvodu svého vystoupení.

Chtěla-li by politická reprezentace skutečně znát názor lidí, pak by s nimi měla komunikovat a jejich odpověď jako odraz svého vážně míněného úsilí o přijetí Lisabonské smlouvy znát. Nezlobme se proto na lidi, že tomu či onomu nerozumějí,

nechtějí poslouchat nebo jsou k řadě problémů bohužel lhostejní. Ptejme se sami sebe, zda nám vždy opravdu záleží na tom, aby lidé pochopili, co jim sdělujeme. A zda právě takto až příliš odevzdaně neoponecháváme v podstatě prostor těm, kteří v takové atmosféře logicky vyrukují se svými požadavky, plují jen na vodě populismu, špatné nálady a hledání nepřítelů za každou cenu, aby fakticky skryli svůj vlastní negativní podíl na situaci a neschopnost nabídnout seriózní řešení.

Myslím, že lidé jsou dostatečně citliví pochopit dobře míněnou snahu a úsilí, snesou sem tam i nějaké to přeřeknutí, ale co je popudí, je arogance moci, která jim nařizuje, jak se mají chovat podle toho či onoho vzoru. Navíc má-li ona aureola vzoru jen změněnou fasádu a pod ní v konečném důsledku je stále stejná tvář.

Milé kolegyně, vážení kolegové, dosti významným impulsem pro mé rozhodování byl i dopis Učené společnosti České republiky – určitě jste ho dostali též – která nás politiky vyzývá k podpoře Lisabonské smlouvy. Myslím, že osobnosti v tomto dopise podepsané jsou pro mne dosti podstatnou zárukou znalosti situace spojené se stavem kultury, vědy, vzdělání, které nejen v České republice potřebují neustálou pozornost a podporu v podobě finančních prostředků na rozvoj.

Jsou to oblasti života společnosti, které mají hlavní podíl na její prosperita a konkurenceschopnosti. Právě v nich se také rozhoduje o budoucnosti nejen základů, které dala Evropa světu, ale i o její schopnosti tyto základy dále rozvíjet.

Vím, že s hlasováním o Lisabonské smlouvě je spojené jisté zákulisí tvořené zájmovými uskupeními té nebo oné strany, jejíž zákonodárci rozhodují v Poslanecké sněmovně nebo my nyní zde v Senátu. Jsou tu i nově vzniklá uskupení, která se spolu s prezidentem Václavem Klausem jasně vymezují proti Lisabonské smlouvě. Jim bych snad položil jednu otázku. Číníte tak z důvodů opravdového zájmu o občany této země a jejich další osud, jež má Lisabonská smlouva dle vás výrazně zhoršit až ohrozit? Nebo jde o dosti pochybný politický boj pro některé na odchodnou, s přihlédnutím k povaze případných politických závazků, pro některé z nedostatku jiné příležitosti a pro další je to pouze jenom taková nějaká hra?

V tomto ohledu rovněž připomínám a chci argumentovat na rozdíl od některých, kteří tady už k tomuto problému hovořili, rozhodnutím Ústavního soudu České republiky, které na rozdíl od některých já respektuji, a které bylo-li by dílem ovlivněno nějakými jinými politickými zájmy a vlivy, bylo-by vážným ohrožením demokracie a samé podstaty ústavního pořádku České republiky. V této chvíli ale nemám jediný hmatatelný důvod jakkoli se ztotožňovat s podobnými spekulacemi, a proto je pro mne rozhodnutí Ústavního soudu ČR dostatečnou pojistkou pro to spolehnout se, že suverenita České republiky není ohrožena a jejím občanům jsou i nadále garantována jejich lidská, občanská práva a svobody.

Je-li jedním z argumentů proti Lisabonské smlouvě jakési falešně vzývané národovectví z různých stran politického spektra, pak jde opět o možná líbivé, někdy silácké politické manévry pocházející spíše z nedostatku vlastní invence. Dle mého soudu však nemají ani reálnou oporu veřejného mínění a jsou spíše jakýmsi využívaným, zneužívaným, prostě přežívajícím českým reliktem.

Milé kolegyně, vážení kolegové, řekl jsem, že jsem realista a chci být realista. A tento stav myslí se budu snažit uchovat ještě nějaký čas do budoucna. Zdůrazňuji, že nejsem aktivní ani pasivní přítakávač politice z Bruselu. Koneckonců se vstupem do EU vzala na sebe ČR také některé závazky. A proto jsem realista, který se snaží vnímat Evropu jako součást globálního světa, dále než za hranice svého vlastního dvorku.

Lisabonská smlouva je o zájmech podstatné části Evropy. Unijní Evropy. A zda i v realizaci bude především o zájmech lidí, kteří v ní žijí, to je naprosto konkrétní

úkol národních, tedy i našich politiků v Evropském parlamentu a dalších jednotlivých orgánech EU.

Jedna z cest je, že se schválí pravidla tohoto žití, protože nejsou dnes již jen přirozená, ale jsou sdílená. Kompromisy jsou namísto a v podstatě Lisabonská smlouva je kompromisem, protože EU sdílí část multikulturního světa, jehož hranice se budou i nadále posouvat. Ovšem ty nejrizikovější hranice si bohužel neseme každý v sobě. Dáme-li prostor k jejich otevření, pak vzroste i šance pro jejich odstranění.

Slovy Erazima Koháka – snad se tento pán na mne nebude zlobit a neurazí se, že jsem si jej dovolil tady v Senátu citovat – jednobarevné kultury jsou stejně zranitelné jako lesní monokultury. Evropské unii a ostatně i globální humanitě přispíváme ochotou sdílet svůj český svéráz, třeba bohatstvím jazyka. Svět potřebuje kulturu, která je zásadně slučitelná s pluralitou, a právě zde nás učí celé naše dějiny. Tolik citace.

Dodám jen, že je tu příležitost pokusit se alespoň Evropě ukázat, že jsme v tom učení přeci jenom o nějaký ten kousíček pokročili.

Budu-li dnes hlasovat pros přijetí Lisabonské smlouvy, pak s vědomím, že si tím zřejmě u vlastních spolustraníků vysloužím nejednu výtku. Jenže já chci věřit, že KSČM je jinou stranou než ta předlistopadová KSČ a že kvalita života občanů sahá déle než za hranice nějakého stranického sekretariátu.

Změny v EU spojené s Lisabonskou smlouvou já vnímám jako další příležitost pro levici, jak tlačit na domácí politické reprezentace, aby tento dokument následně naplňovaly. Sama levice má jedinečnou šanci, aby nabídla takové alternativy, které by životní úroveň občanů zemí EU dále zkvalitňovaly. Rozhodnutím o podpoře Lisabonské smlouvy zdůrazňuji, že i já budu sledovat další kroky, kterými se bude dále proces evropské integrace ubírat, a určitě mi nebude lhostejné, měl-li být v rozporu především se zájmy jejích občanů.

Na závěr, milé kolegyně, vážení kolegové, než vám poděkuji za pozornost, s níž jste mne vyslechli, se mi chce říci spolu s klasikem: Řekl jsem, ale na rozdíl od něj nemohu říci, jestli jsem vůbec spasil svoji duši. Děkuji.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také. S přednostním právem se přihlásil do diskuse předseda Senátu pan senátor Přemysl Sobotka. Prosím, pane předsedo.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Paní předsedající, pane místopředsedo vlády, kolegyně, kolegové, přesvědčivým dokladem toho, jak žijeme v době plně rychle se střídajících zlomových proměn uprostřed procesu evropské integrace, je a bude také dnešní rozprava a následné hlasování o ratifikaci Lisabonské smlouvy.

Tuto smlouvu, jak všichni víme, uzavřeli představitelé evropských zemí dne 13. prosince 2007 a 18. února letošního roku naše Poslanecká sněmovna v poměru 125:61 tento dokument přijala.

Nejčastějším argumentem odpůrců Lisabonské smlouvy je názor, že jejím podpisem se povede k reálnému omezení kompetencí České republiky v Evropské unii a ztrátě části národní suverenity a národních pozic.

Musíme si však otevřeně přiznat, že to jsme učinili již v roce 2004 samotným vstupem do Unie, a bylo to tehdy referendem. Zastánci Lisabonské smlouvy v ní naopak vidí další významný krok k prohloubení Evropské integrace a krok směrem k posílení akceschopnosti a jednoty Evropy.

Osobně si myslím, že krajní pesimismus ani krajní optimismus však nejsou namístě, a místo nich by měl nastoupit věcný realismus. Uvedu to na vlastním příkladě. Zhruba před 2 roky bych kritizoval Lisabonskou smlouvu pod dojmem tehdejších dominantních negativních jevů v procesu evropské integrace, které představovaly, a bohužel do značné míry ještě představují, byrokratizaci orgánů Unie, tendence k socialistickému dirigismu a plánování či určitou neochotu Bruselu a některých Evropských zemí naslouchat novým kritickým podnětům.

V poslední době si však více občanů i politiků v Evropské unii naštěstí tyto jevy uvědomuje a dává stále více najevo odpor k nim.

Na straně druhé jsme se však bohužel velice málo posunuli v otázkách řešení nutné společné evropské zemědělské, energetické a především bezpečnostní politiky. Když k tomu přidáme stávající globální finanční a ekonomickou krizi, je zcela nutné mít na stole nová pružnější, byť ne zcela dokonalá pravidla pro řešení těchto problémů.

Proto jsem v zájmu větší demokracie v Evropské unii navrhl letos v Paříži a v Haagu diskusi o zřízení Evropského senátu na principu paritního zastoupení všech členských zemí Unie. Nyní hlavně při vědomí nové role národních parlamentů s možností tzv. žluté a oranžové karty pro rozhodnutí v Bruselu, tak bez ohledu na své četné výhrady k této smlouvě dám dnes svůj hlas Lisabonské smlouvě.

Proces Evropské integrace bychom neměli urychlovat za každou cenu, ale jeho racionalizace je nezbytná. K tomu, aby se i pro nás stala Evropská unie určitou základnou, která nám bude zajišťovat svobodu, solidaritu, prosperitu a především bezpečnost, však musíme udělat hodně. Především na domácím poli v boji s představiteli českých, ale i některých evropských politických stran, které ve své nezřízené osobní touze pomoci staví svou politickou kulturu na populismu, sobectví, aroganci, napoleonských komplexech, totální neschopnosti se oddělit od negativních jevů naší minulosti či ztrátě soudnosti.

Mnoho našich politiků až fanaticky proklamuje své sympatie k evropské integraci a nedovolí sebemenší kritiku četných negativních jevů v Bruselu, ale na druhé straně nejsou schopni přinést unii jediný vklad. Jak jinak nazvat totální negaci českého předsednictví vyvoláním pádu vlády? To nebyla jen ostuda naší země, to byl podraz i na Evropu především vůči novým členským či menším zemím.

Znovu jsem si to naplno uvědomil při své nedávné oficiální návštěvě Skandinávie, a hlavně Švédska, které nás má vystřídat v čele Evropské unie. Naše v současnosti odstupující vláda projektovala dlouho dopředu kontinuitu předsednictví Evropské unie na ose Paříž, Praha, Stockholm, ale veškeré tyto snahy přišly vniveč kvůli lidem, kteří si nevidí dál než na špičku svého nosu, ale chtějí rozhodovat o osudech jiných lidí.

Proces Evropské integrace je během na dlouhou trať a věřím, že Lisabonská smlouva je jen epizodou na této cestě. Není všelékem a již vůbec není dokonalá. Jde o kompromis, tak jako u každé smlouvy v minulosti. Vždy záleží na lidech, kteří smlouvy naplňují. Pokud bude v Evropě vždy více Chamberlainů než Churchillů, tak nám žádná smlouva k zajištění svobody, solidarity, prosperity a bezpečnosti nebude k ničemu. Musíme se o popření tohoto nebezpečí aktivně postarat doma i na evropské úrovni. V tom vidím hlavní výzvu dneška. Věřím, že tak neuvažuji sám. Díky. (Potlesk.)

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také, pane předsedo. V této chvíli opět s přednostním právem je písemná přihláška, přihlášen je pan senátor Tomáš Grulich. Prosím, pane senátore.

Senátor Tomáš Grulich: Vážená paní místopředsedkyně, paní a pánové, na Lisabonskou smlouvu lze nahlížet ze dvou základních hledisek. V první řadě se jedná o praktickou zahraniční politiku České republiky vůči dalším zemím Evropské unie a jejímu postavení v Evropské unii, a v druhém pohledu o geopolitickém vymezení České republiky ve světě jako takovém.

První pohled nám naskytá potlačení samostatnosti, vědomí, že velké státy EU budou hrát dominantní roli po přijetí Lisabonské smlouvy, především Německo, Francie, Velká Británie a v budoucnosti pravděpodobně i Polsko. Přijetím Lisabonské smlouvy bude omezena naše bilaterální zahraniční politika. Za největší nebezpečí Lisabonské smlouvy považuji změnu hlasovací procedury, hlavně v tzv. bývalém třetí pilíři – justice, vnějšku, občanské svobody.

Velmi nebezpečným se zde může stát několikeré přehlasování menšího státu, jenž může vést k politické frustraci a nástupu novodobého nacionalismu. O tom, že je to možné, nás může přesvědčit narůstající aktivita extremistických hnutí nejen v České republice, ale v celé Evropě. Dobře uchopené zklamání z Evropské unie si svého Heidera jistě najde.

Druhý pohled je širší a vychází z vývoje České republiky, potažmo Československa po druhé světové válce. Existuje mýtus, jak v obecné veřejnosti, tak bohužel i v odborné historické veřejnosti, že při Jaltské konferenci nás Spojené státy prodaly a přiřkly Československo do sféry vlivu Sovětského svazu.

Není tomu tak. Na Jaltské konferenci byly stanoveny pouze demarkační čáry. Bezprostředně po válce nepatřilo Československo do sféry vlivu Sovětského svazu. Administrativa spojených států přiřkla sice naivně a pod vlivem našeho bývalého prezidenta Edwarda Beneše Československu roli jakéhosi mostu mezi východem a západem. Měli jsme se stát vzorem pro další země střední a východní Evropy, které zůstanou demokratické, ale budou ve smluvním přátelství se Sovětským svazem.

Byli jsme jedinou zemí v této oblasti, kde proběhly sice okleštěné, nicméně svobodnější volby. Spojené státy se obávaly nástupu komunismu po válce v celé Evropě, nejen v jejím středu a východě, ale i na západě. Francie i Itálie zaznamenaly ve volbách velký nástup komunistů. Maurice Thorez ve Francii získal 26 %. Komunistická strana Itálie se stala třetí nejsilnější stranou v zemi.

Proto Spojené státy přistoupily ve dvou fázích k hospodářské pomoci Evropě s vědomím, že ekonomické potíže Evropských zemí by mohly otevřít cestu ke komunistické Evropě. Diplomatem Georgem Kennanem, otcem Trumanovy doktríny, byl zpracován plán, který vstoupil do dějin pod názvem Zadržování – Containment, který měl za úkol vytvořit v Evropě hráz demokratických zemí, zadržujících komunismus. Pro Československo vedle půjček pro obnovení dopravní infrastruktury se stala známou akce UNRA, sestávající se z dodávek válečných přebyteků. Československo se nezachovalo k tomuto plánu vstřícně, a polovinu této pomoci předalo již tehdy komunistickému Rumunsku, a to bez dohody se Spojenými státy, ale po dohodě se Sovětským svazem.

To byl impuls k přehodnocení vztahu Spojené státy – Československo. Státní tajemník James Barnes 13. září 1946 nařídil zastavit finanční pomoc Československu, mj. také s odůvodněním, že se Československo na mezinárodním poli zapojuje mezi země, které veřejně očerňují Spojené státy.

Na základě těchto chyb československého vedení změnilo Spojené státy vztah k Československu. Spojené státy odložily Československo z demokratických států do jakési pozice, jak to velmi trefně George Kennan nazval, do politické periferie. USA

nás tedy nechtěly ztratit, ale jeho iniciativa v záchraně České republiky byla omezena.

Poslední zkouškou, zda zůstaneme ve středu Evropy nebo definitivně zmizíme na východě, byl Marshallův plán. Všichni víme, jak to dopadlo. Vláda nejdříve program přijala a pak na nátlak Sovětského svazu revokovala své rozhodnutí a Marshallův plán odmítla.

Sami jsme se tedy oddělili od západní Evropy. Dělo se tak ještě za spoluprády demokratických stran. Únor 1948 byl již jen vyvrcholením naší cesty na východ.

Ještě jednu malou poznámku. Řada historiků a politologů, kteří hovoří o Československu, většinou tedy západních historiků a politologů, velmi často rozděluje jeho umístění do roku 1989 k východní Evropě a po tomto roce ke střední Evropě. Udržení se Evropské unie za každou cenu nás řadí ke skupině, které Spojené státy nenechají padnout do světa, ze kterého se nám podařilo téměř pět minut po dvanácté uniknout.

Dám-li tyto dva pohledy na pomyslnou misku vah, převáží pro mě tam, kam jsem vložil ten geopolitický pohled. Jsem si vědom jen malého vychýlení vah ve prospěch geopolitického pohledu tak v poměru 55:45. Zůstat v silné, i když administrativně a socialisticky nepřijemné, přesto západní Evropě, nám umožňuje nedostat se zpět na politickou periferii. Sami budeme zranitelní vůči Rusku. Vzpomeňme si na nedávnou dobu a na dohadování našeho ministra zahraničí Karla Schwarzenberga s jeho ruským protějškem, zda Česká republika patří do východní anebo do střední Evropy.

To jsou důvody, proč sice s těžkým srdcem, nicméně budu hlasovat pro Lisabonskou smlouvu. Děkuji.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také, pane senátore. Dalším přihlášeným do diskuse je pan senátor Jiří Pospíšil. Prosím, pane senátore.

Senátor Jiří Pospíšil: Pane místopředsedo vlády, paní předsedající, dámy a pánové. K řadě argumentů, které přinesl premiér o tom, jak je Lisabonská smlouva špatná, přidám další. Na rozdíl od něj však v závěru nedojdu ke kurióznímu závěru, že špatná smlouva se má schválit, a setrvám na běžnějším a obvyklejším závěru, že špatná smlouva se má odmítnout.

Premiér také mluvil o podřízení se. Ano, podřízení se je základem toho, o čem chci mluvit. Tato smlouva totiž buduje hierarchickou společnost souhlasu, společnost, kde jediný přijatelný názor je říkat ANO, kde ti, kteří řeknou NE, už byli předem označeni v několika projevech zde – takovou spoustou nálepek a takových podezření, že jsou to nejspíše nějakí spiklenci.

Jednáme o smlouvě, která by podle platných pravidel byla už smlouvou zamítnutou. Jednáme o smlouvě, která se obnovila ze smlouvy zamítnuté ve slavném dopise paní kancléřky Merkelové, která se ptala předsedů vlád, zda jim nevadí, že v podstatě bude ta smlouva obdobná a že zachová všechny důležité věci z té smlouvy odmítnuté.

Čili bavíme se o smlouvě dvakrát zamítnuté. Zdá se, že pravidla jsou jiná, než ta napsaná. Protože – a to je příznakem společnosti souhlasu – jediná pravidla, která platí, je to, že souhlasit se musí. Hlasovat a „referendovat“ se pravděpodobně bude tak dlouho, dokud se nebude souhlasit.

Takovou společnost znám. A já takovou společnost Evropě nepřeji.

Když se podíváme na smlouvu konkrétně, tak v ní jsou vymezeny tři druhy kompetencí. Ty, co má výlučně Unie, jsou jasné. A nikdy tam není dodatek, že ten

článek je omezen, pokud je v rozporu s nějakým zájmem členské země. Nikdy. To jsou jasné napsané kompetence.

Pak jsou tam kompetence sdílené. Ty jsou definovány přesně stejně, jako se jinde v hierarchických modelech definují kompetence velitelské. Prostě členský stát vykonává kompetence tehdy, pokud je Unie nevykonává nebo je přestala vykonávat.

Byl jsem náměstkem ministra obrany a bylo to přesně tak. Vydal jsem rozkaz, a záleželo na mně, jak podrobný. Když nebyl podrobný, tak prostě moji podřízení vykonali ve své kompetenci to, co já jsem tam nenapsal. Když jsem to tam napsal, tak to vykonali podle toho, co jsem tam napsal.

A aby to bylo dokonalé, tak je tam douška o tom, že jejich výkon musí být v souladu s cíli Unie. Cíle Unie jsou také zajímavý pojem. Cíle Unie jsou definovány velmi obecně, jsou tam stanoveny tři. Je to blahobyt, ještě cosi a nějaké hodnoty. Nikdy nikdo nevymezil hodnoty evropské, čím se liší od hodnot neevropských, čím jsou tak specifické. Mnohokrát jsem se na to ptal, nikdy jsem se to nedozvěděl.

Tato obecnost znamená, že v konkrétních případech musí být vykládány. A vždycky se musíme u smlouvy ptát, kdo rozhodne o tom, co jsou to konkrétní dohody třeba v oblasti dopravy, kde najdete také, že některé věci vykonávají členské země, pokud to není v rozporu s cíli EU. Kdo stanoví, jestli je to pro blaho a pro evropské hodnoty nějaký druh dopravy v konkrétním místě? Když se nad tím zamyslíte a proberete si smlouvu, tak vždycky ten, kdo o tom rozhoduje, je EU, to znamená její orgány, nemusím je vyjmenovat, všichni je znáte.

Pak je kompetence členských zemí a skoro ve všech člancích tam naopak je dodatek, který říká buďto, pokud je to v souladu s cíli Unie, pokud to není v rozporu s cíli Unie atd. Čili zase omezuje, i ty kompetence členských zemí jsou omezeny.

Smlouva z hlediska kompetencí vypadá tedy tak, že Unie může v podstatě všechno, o čem se rozhodne, že je to v souladu s jejími cíli, že je to jejím cílem.

Mluvilo se zde o pojmu subsidiarita. To, co je ve smlouvě, je parodie na tento pojem, protože samozřejmě subsidiarita znamená, že kompetence se vykonává na nejnižší úrovni, která dokáže kompetenci konat, která dokáže zajistit provedení něčeho, co je v zájmu té úrovně.

Leč v EU tomu tak není. V EU, když někdo se domnívá, že je porušen princip subsidiarity, to znamená, že EU rozhoduje o něčem, o čem by mohla rozhodovat členská země samostatně, tak napíše ostrý protest, prosbu o to, aby se to projednalo. A orgány EU posoudí, jestli byla narušena subsidiarita nebo nebyla narušena subsidiarita a vyhoví nebo nevyhoví podle vlastního rozhodnutí. To znamená, zase rozhodují orgány EU. To není subsidiarita, tam nikdo o pomoc nežádá, nikdo pomoc nepotřebuje.

Čili v podstatě je to smlouva, která vydává veškeré pravomoci EU, a domnívám se, že je právně obtížně vymezitelné dokonce to, které kompetence jsou vydány touto silou, a které nejsou vydány. Kdysi jsme klopytali v minulém reálném socialismu, na konci jsme viděli světýlko a strašně jsme se těšili, až jsme vyšli na světlo. Pak jsme byli oslněni a teprve po čase jsme si uvědomili, že jsme pořád na kolejích. Místo zdí tmavého tunelu byly krásné ploty. Říkalo se, že vstupem do společnosti, které záleží na volném pohybu osob, myšlenek, zboží, služeb, na to se nějak zapomíná poslední dobou. Místo toho máme nařízení, která se jmenují nařízení, máme komisaře, kteří jsou komisaři, máme směrnice, máme různá doporučení, která jsou většinou závazná, máme kvóty, kolik smíme a pomocí těchto nařízení, směrnic, doporučení, koordinací těch agentur, které kontrolují, např. agentura na koordinaci národních regulátorů, to už začíná být až nepřehledné. V této společnosti se lidská svoboda jaksi ztrácí. Začíná to vypadat, že i cíle EU jsou

důležité. Tato smlouva je špatná, je navíc špatně napsaná, a ač dělám její rozbor pečlivě, rozbor, který náš Ústavní soud neudělal, ten se tou smlouvou příliš nezabýval, ten se zabýval spíše českou ústavou, kterou vykládal tak dlouho a tak umně, až ten metr přizpůsobil tak, že mohl konstatovat, že není v rozporu, přestože o lepší působnosti v tomto čínění mluví článek 9 naší ústavy. Takže tato smlouva není prospěšná Evropě ani ČR. Není prospěšná svobodě obyvatel a společnost souhlasu, společnost, kde ten, který řekne „ne“, se ocitá na vedlejší koleji, abych použil, mimo hlavní proud, nebo je vydán napospas Rusům tou společností, tou hodnou společností budoucí, která vydává člověka, který vyjádří jiný názor, napospas Rusům, země, která nesouhlasí se smlouvou, bude vydána na pospas Rusům, opravdu je taková evropská společnost? Pokud ano, tak je skoro nebezpečné v ní být. Čili je to smlouva, které nemohu říci „ano“. A i vám doporučuji, abyste se nad tím zamysleli. Děkuji.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji také, pane senátore. Dalším přihlášeným je pan senátor Jiří Oberfalzer. Prosím, pane senátore.

Senátor Jiří Oberfalzer: Paní předsedající, pane vicepremiére, dámy a pánové, já možná naváži na svého předřečníka.

Rád bych konstatoval, že je pár faktů, na které se zapomíná, takže je připomenou.

V roce 2003 proběhlo referendum o vstupu do EU. Naprostá většina, bylo to přes 60 % občanů, rozhodla, že si přejí, abychom se stali členy EU. Tím schválila také podmínky našeho členství, tj. podmínky dané přístupovou smlouvou. V referendu a jeho otázce nepadlo nic o tom, že lid ČR dává politické reprezentaci bianco šek k jakékoli změně těchto podmínek. Čili to referendum mělo uzavřený efekt, stanovilo podmínky našeho členství a dál názor lidu žádán nebyl.

My jsme členy EU proto, že jsme podepsali přístupovou smlouvu a nikdo ji zatím nezpochybnil. EU se řídí tím právem, které v současné době platí a členství žádné členské země není zpochybňováno. EU se nerozpustila za účelem přijetí nových pravidel. Lisabonská smlouva je pouze změnou těchto pravidel. To chci připomenout.

To, v čem navazuji na svého předřečníka, je zejména skutečnost, že ani stávající smlouvy o EU a o fungování EU, ale ani jejich případné budoucí novelizovaná podoba právě zde projednávanou Lisabonskou smlouvou neznají institut vyloučení. Stávající smlouvy, na jejichž základě funguje a existuje EU, nemají institut vyloučení. Pokud nebude schválena Lisabonská smlouva, nemůžeme být vyloučeni, nemůžeme se ocitnout pod kuratelou cizí moci, a to ani geograficky ani politicky. Prosím, aby se zde nepřehánělo. Já bych si dovolil vypůjčit jeden citát: „Evropa se stala ideologií.“

My tady na Východě pamatujeme velmi přesně, jaké ničující výsledky může mít proměna myšlenky v ideologii, v abstraktní program, ve fanatické schéma, ve fixní ideu. Ideologie je byrokratizace myšlení. Ani velkolepost evropské ideje nemůže slušně přežít, dá-li se nakazit ideologickými reflexy.“

Je zajímavé, kdo je autorem tohoto citátu. Je to bývalý rumunský ministr zahraničí Andrei Plesu. Tento citát pochází z června 2005. Čili z ne tak dávné minulosti. Kromě toho, že Andrei Plesu je bývalým rumunským ministrem zahraničí, je také filosofem. A to možná vysvětluje, proč se takto zamýšlí a je schopen takto nezaujatě hodnotit vývoj EU.

Idea fungující demokratické prosperující a úspěšné EU je pěkná a já ji sdílím. Nejsem žádný euroskeptik, řekněme, že jsem eurostřízlivý. A střízlivý jsem v tom, že kromě toho, jaký cíl sledujeme, se také musíme seriózně bavit o tom, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu se k tomu cíli můžeme přibližovat. Ideje jsou krásným pláštěm. Já si nemohu nevybavit krásné prvomájové průvody za časů, na které se snažíme zapomenout a od kterých jsme se právě vstupem do EU oddělili. Byly to pestré průvody plné jásajících občanů, kteří se smáli, radovali, užívali si den volna a nadšeně mávali svým státníkům na tribuně. Pravda o tom režimu byla ale úplně jiná. A já to užívám jako trošku extrémní příklad. Nehledám zde žádnou konotaci, jen chci ilustrovat, že idea sama ještě nic není.

Důležité je, jaká je za ní realita. Já bych chtěl ocenit ve vystoupení pana premiéra skutečnost, že velmi poctivě a řekl bych, téměř vyčerpávajícím způsobem pohovořil o všech zásadních kritických výtkách vůči Lisabonské smlouvě. To chci opravdu ocenit, a samozřejmě tím také do značné míry usnadnil debatu, protože se k nim nemusíme vracet. Na stole stojí to podstatné, jakým způsobem kdo vyvažujeme klady a zápory.

V tomto vyvažování, a tudíž i ve svém závěru, se od pana premiéra liším. Ale znovu opakuji, jeho vystoupení a přístup k tomu, jakým způsobem oslovil Senát, si velmi vážím a oceňuji.

Ideál Evropy. Rád bych připomenul, že se evropská společenství velmi dlouho vyvíjela na principu práva veta každého z členů. Je to až otázka 70. až 80. let, kdy začala směřovat EU k formám kvalifikované většiny a většinového hlasování. Pravda je, že jsme nastoupili do vlaku uprostřed cesty. A pochopitelně nemůžeme, a také ani nechceme, začít budovat nějakou výhybku a novou trať, ale myslím si, že tak jako je tomu v každé slušné společnosti, než se zase dále vlak rozjede svým směrem, počká, až si cestující odloží zavazadla, sednou si, vychladnou, nebo se ohřejí, podle roční doby, a jede se s nimi dále tak, aby měli stejný komfort. Myslím si, že se tady na nás spěchá. Za velkou ideou se schovává něco, co pan premiér také pojmenoval a šlechtí ho to. Je to otázka ochrany dominantního vlivu starých členských zemí v novém uspořádání Evropy. Pro informaci vás chci upozornit, že kvalifikované většiny, které jsou převážně definovány jako 5 % států a 65 % obyvatel vycházejí tak, že při dnešním počtu členských zemí je 55 % rovno 16 státům. Pokud by se zvětšil počet na 30, potřebná většina by byla 17 členských zemí. Šedesát pět procent – to je ještě snadnější cíl, protože staré členské země představují zhruba 79 % populace v Evropě.

Je tedy pod heslem zefektivnění další integrace a akceschopnosti Evropy ukryta jednoduchá věc: stará Evropa si chce ponechat dominantní vliv na vývoj EU.

Zdůrazňuji, že jim to nemám za zlé. Když bych to měl zjednodušit, bojí se, aby nové východní postkomunistické či jiné země s rozmanitější historií Evropu náhodou nezczizily a nějak nezkazily. To všechno chápu.

Rád bych připomněl několik drobných epizod. Myslím si, že to bylo v roce, kdy jsme ještě nebyli členy EU a kdy se prezident Jacques Chirac na adresu převážně východoevropských státníků, kteří podporovali zásah USA v Iráku, vyjádřil slovy: Propásli jste jedinečnou příležitost mlčet. Myslím si, že dnes máme zase takovou jedinečnou příležitost mlčet, nebo říci ano. Je to možná o stupínek pestřejší.

Rád bych připomněl, že když vypukla v Americe finanční krize, co se prvního stalo v EU? Sešli se ti největší a trochu zapomněli, že v té době má Unie 27 členů, a začali vyjednávat pravidla, která chápali jako pravidla, že budou platit pro všechny. To se nakonec nestalo. Zde vidíme ale instinkt k rozhodování velkých o malých. Těchto věcí se obávám.

Francouzští prezidenti jsou tím známí, že hodně hovoří. Pan prezident Sarkozy ve chvíli, kdy se diskutovalo šrotovné, se zajímal zejména o to, aby šrotovné šlo jen na auta vyráběna na území Francie. Opět se to nestalo. Myslím, že je to zásluhou našeho předsednictví, že trvalo na stanovení rovných podmínek a prosadilo tento přístup.

Připomínám tyto věci proto, že to jsou signály, které nám ukazují určité vzorce chování, a bojím se, že tak rychle nezmizí. Evropa se vyznačuje mimo jiné velkým ideálem tolerance, snášenlivosti vůči menšinám národním, sociálním, náboženským. Co dnes slyším z Evropy, nevyvolává ve mně pocit velké tolerance k menšinám. Menšinový názor, byť by to byl názor jediné členské země z 27, je ostrakizován, vytváří se zde atmosféra psychologického nátlaku, téměř vyhrožování. Menšinový názor, nebudeme-li v hlavním proudu Evropy, je předem vyloučen. Toho se děsím.

Nechám si ještě několik poznámek k dalším vystoupením, ale o jedné věci bych se chtěl zmínit. Znovu se dotknu tématu, které zde nanesl kolega Pospíšil.

Projednáváme zde mrtvý dokument. To je třeba si uvědomit. Jak zde několikrát zaznělo, Lisabonská smlouva je jen nepatrnou mutací původní evropské Ústavy, která byla legitimní cestou zamítnuta dvěma referendy ve starých členských zemích. Co dále probíhá, je jakési spiknutí politických elit. Pan premiér se poctivě k tomu vyjádřil, když pojmenoval tento fakt jako vyjádření politické vůle evropských státníků. Přál bych si, abychom vyjádřili politickou vůli evropského lidu, přesněji lidu členských zemí EU. Evropští státníci vyjádřili svou vůli krásným způsobem. Řekli: Aha, když se budeme ptát lidí, setkáme se s potížemi. To je také termín, který v Lisabonské smlouvě existuje u jednoho absurdního paragrafu. Proto se tomuto názoru lidu musíme vyhnout.

Připomenu zde svůj oblíbený citát Bertolda Brechta, který ve své jedné knížce uvádí větu: Lidu se nelíbí jeho vláda? Vyměňme lid. Je to na podobné úrovni. Lidem se nelíbí náš plán, a proto nám to dal najevo, nesmíme mu dát podruhé příležitost, referendum se tedy nekoná.

Chtěl bych uzavřít tím, že bychom si měli být vědomi, že zde budujeme ideál velkého superstátu, který nikdo nepřiznal, nikdo neproověřil, zda si členské země a lid těchto zemí opravdu přeje vznik superstátu. Nikdo se jich na to neptal, protože by se dozvěděl, že ne. Proto tato operace odehrává pod pláštěm mlhavých a nepřesných formulací např. v Lisabonské smlouvě, dříve ve smlouvě o evropské ústavě.

Projednáváme dokument, který byl třikrát odmítnut. Chci jen připomenout jednu věc, kterou jsem říkal v minulosti: k této tématice byla uspořádána pouze tři referenda. Pouze ve třech případech se zeptala politická reprezentace svého lidu na jeho názor. Ve všech třech případech byl odmítnut.

Přátelé, chystáme se schválit dokument, který si lidé nepřejí.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Děkuji za vystoupení. Dalším přihlášeným je senátor Jiří Dienstbier. Prosím pana místopředsedu Štěcha o výměnu řízení. Prosím, pane senátore, máte slovo.

Senátor Jiří Dienstbier: Pane předsedající, pane místopředsedo vlády, kolegyně a kolegové, jsem rád, že jsme konečně našli odvahu přestat kličkovat kolem Lisabonské smlouvy. V Poslanecké sněmovně zvedlo pro ni ruku 125 poslanců, a věřím, že také Senát dnes vyjádří důvěru všem, kteří věnovali svou energii, schopnosti a čas náročným jednáním. A také panu premiérovi, který smlouvu za Česko podepsal.

Podpis mezinárodní smlouvy je naším závazkem vůči 26 partnerům, se kterými byla dojednána. Je paradoxní, když někteří obhájci naší suverenity v čele s prezidentem republiky chtějí čekat se schválením Lisabonské smlouvy na opakované irské referendum. Naše suverenita přece není závislá na rozhodování někde na druhém konci kontinentu. Suverenitou je právo rozhodovat o sobě samém.

Masaryk soudil, že nechceme být sami sebou proto, abychom se vyčlenili, ale abychom mohli být rovnocennými partnery druhých. Hledání forem soužití v Evropě přece není ztrátou suverenity, ale akt dospělého národa, který si uvědomuje, že nemůže žít sám. Náš problém přece není Irsko, ale české komplexy. Naši evropští partneři ohrožení své suverenity necítí. Zdržování ratifikace proto vnímají jako projev české neschopnosti pochopit, že nerozhodujeme jen o sobě. Se zvýšeným zájmem proto v těchto dnech sledují naše jednání, zda nedůvěru vůči nám posílíme, nebo zda svým rozhodnutím potvrdíme naši odpovědnost za kolektiv, do kterého jsme dobrovolně vstoupili.

Není projevem suverenity, když se pořád na něco vylouujeme a něčím se strašíme, např. tím, že Lisabonská smlouva může zpochybňovat Benešovy dekrety nebo měnit poválečné majetkové poměry. Vylučují to rozhodnutí velmocí při kapitulaci Německa a převodní smlouvy, přenášející kompetence okupačních mocností na SRN, které byly plně převzaty do smluv 2+4 o sjednocení Německa.

Mezinárodní soudy nemohou posuzovat události, které se udály dříve, než samy vznikly, nebo retroaktivně uplatňovat později přijaté právní normy. Proto doprovodné usnesení PS o dekretech ke smlouvě sice ničemu neškodí, ale opět potvrzuje nám i ostatním nedostatek naší sebedůvěry a našeho sebevědomí. Projevem našich nejistot je také podmiňování Lisabonské smlouvy přijetím jednacích rádu obou sněmoven. Jsou potřebné a jejich schválení můžeme jen uvítat, ale ta podmínka přece znamená, že nevěříme ani sobě, že bychom byli schopni po ratifikaci smlouvy splnit naše domácí úkoly, které s jejím uplatňováním souvisí.

Předchozí senátní většina poslala Lisabonskou smlouvu k Ústavnímu soudu. A některé kolegy dosud nepřesvědčilo, že soud v odpovědi na jejich žádost neshledal rozpor smlouvy s ústavou. Názory, argumenty a pocity každého jsou samozřejmě legitimní. V Česku a v Evropě žijeme v demokratické společnosti a v žádné ze členských zemí nejsou názory občanů totožné a hlasování v parlamentech jednomyslné. Ale citový výlev poslankyně, která se po hlasování v PS, kde smlouvu podpořili i někteří její straniční kolegové, cítila, jako když stojí u trosek spáleného domu, je jen dalším dokladem toho, že jsme dosud v sobě zcela nepřekonali pocit nesamozřejmosti národa, který trápil naše obrozence.

Vůli Irů nelze ignorovat, ale na rozdíl od Čechů nekličkují. Odpovědně se zavázali do října přijít s konstruktivními návrhy a 70 % Irů bylo už týden po zamítavém referendu přesvědčeno, že hlasování se bude opakovat a že po splnění některých jejich požadavků bude odpovědí „ano“.

Lisabonská smlouva je samozřejmě kompromis. Už proto je demokratická, protože kompromis je demokratickým protikladem autoritativního diktátu. Často se evropské integraci vyčítá demokratický deficit. Demokracie není samozřejmě nikdy dokonalá a o její zachování a prohlubování je nutné stále pečovat. Ale od svých počátků integrace probíhá ve sporech a krizích. Ale právě v těchto sporech a krizích, z nichž se vyvinula od Společenství uhlí a oceli až k současnému stavu, se potvrzuje její demokratická podstata. Každý další integrační krok lze učinit teprve tehdy, když ho přijmou za svůj všichni účastníci.

Oprávněna je také kritika bruselské byrokracie. Ale bruselských úředníků je méně než zaměstnanců pařížské radnice nebo newyorského policejního sboru.

A sotva se liší od české byrokracie jinak než snad trochu větší kvalifikací a zkušenostmi. Kromě toho čeští politici a úředníci často alibisticky svádějí svá rozhodnutí na Brusel, ačkoli se tím před českou veřejností zbavují odpovědnosti za činy, které po nich nikdo zvenčí nechtěl.

Ale především bez akceschopné Evropy, jejích institucí a také schopné byrokracie, důsledně kontrolované evropským a domácími parlamenty, jejichž kompetence smlouva posiluje, nelze úspěšně řešit na globálním hřišti ani mnohé české problémy.

Česká politika se před válkou spoléhala na západoevropské mocnosti, které ji v Mnichově opustily. Po válce zvolila stalinistické dubisko s důsledky, se kterými dodnes zápasíme. Zvláště když vztahy s USA, k nimž se dnes někteří Češi upínají a chtějí si je pojišťovat bezvýznamným radarem, dnes uloženým do zásuvky, jsou iluzí.

Jak řekl Václav Bělohradský, nejde o radar, ale o hledání nového mocného dubiska. Avšak supervelmoc má ovšem zcela jiné priority, než navazovat bilaterální vztahy s některými středoevropskými zeměmi.

Svět se propadá do hluboké krize. Dochází k tektonickým změnám světových vztahů. Na mocenskou scénu se vrátilo Rusko a vstupují na ni noví globální hráči, Čína, Indie, regionální mocnosti jako Írán nebo Brazílie.

Ve světě státy stále obtížněji kontrolovatelných finančních toků, internetu, hranic průchodných pro migraci, mafie a teroristické skupiny, hrozeb šíření jaderných zbraní, ohrožení životního prostředí, nedostatku zdrojů, energie a vody ani největší velmoci nejsou schopny zajistit své zájmy a bezpečí bez společného úsilí všech.

Barack Obama to pochopil. Jde o to, abychom to pochopili my, že rozdrobená Evropa nedokáže nic. Výsledek irského referenda Robert Kagan považoval za projev setrvalého úbytku evropského sebevědomí, uzavírání do sebe a pesimismu ve vztahu k budoucnosti. Chce Evropu jako silného partnera Ameriky, Ruska a Číny a obává se, že pokud si Evropané přejí Evropu postrádající vedení a teď i novou smlouvu, bude „21. století, které Evropa rozhodně nebude řídit, pro USA velmi ožehavým obdobím“.

Byla by ožehavým obdobím i pro nás. Potřebujeme, aby Evropa vytvořila jednotný ekonomický prostor a aby společnou zahraniční a bezpečnostní politikou vystupovala na světové scéně jako jeden z rozhodujících hráčů. V tomto rámci může ČR přispívat k zajištění svých zájmů a bezpečnosti svou aktivitou jako stavební kámen evropské integrace. Vyžaduje to strategické myšlení, odvahu vymanit se z provincionalismu a nechytat se do ideologických pastí, které si česká politika sama často nastavuje.

Je třeba konečně přestat chápat Evropu jako cosi cizího a přijmout ji jako náš přirozený prostor. Evropa nejsou oni, Evropa jsme my.

Lisabonská smlouva je proto také naší šancí. Kdybychom nakonec zůstali jedinou zemí, která by ji odmítla, kdybychom zalezli do kouta české malosti, ostatní nás tam nechají a vytvoří si silný evropský klub bez nás. Dohodli by si smlouvu jinou, k níž by nás už stěží přizvali. Leda by nám dovolili později přijít s prosíkem, až bychom pochopili, že osud rozpadajícího se skanzenu už nemůžeme snášet.

Proto vítám, že nejen ve vedení ODS a v poslaneckém klubu, ale taky v jejich senátním klubu se posílily postoje těch, kteří nechtějí Českou republiku odsunout na bezvýznamný okraj politické scény. Kdybychom zůstali mimo, stejně se bude rozhodovat o všem, co se nás týká, ale bez naší možnosti se na tom podílet.

Po světové válce velký španělský a světový filozof Ortega y Gasset psal, že evropské národy se mohou zachránit jen tehdy, vydají-li se na cestu k Evropské integraci. Podle jeho názoru byla Evropa vždycky sjednocena jako pluralita národů,

kultur, regionů, jednotlivců, zvyků, způsobů života. Překážkou jednoty jsou – ismy, jako hedvábné oprátky, jimiž se jak myslitelé, tak národy obvykle uškrtí.

Evropa podle Ortegy není utopistickou konstrukcí, ale čímsi, co tu je už od vzdálené minulosti. A nejen to. Evropa existuje dřív, než jasně profilované národy. Opravdu však bude třeba vtisknout této tak prastaré skutečnosti novou podobu. Potud Ortega.

Půl století Evropa o tuto novou podobu úspěšně usiluje. Po přejití vichřic hněvu máme i my možnost se na tomto díle podílet. Naše dnešní hlasování o Lisabonské smlouvě nám nabízí šanci učinit k tomu další významný krok. Naším ano si sebevědomě potvrdíme, že náš zájem už posuzujeme z perspektivy vyšší, než jakou několika generacím v zadrátovaném Československu nabízela, jak se tomu tehdy říkalo, perspektiva Letňan a Kardašovy Řečice.

Po porážce ve finále mistrovství světa ve fotbale – v roce 1934 – Ferdinand Peroutka usoudil, že my, Češi, jsme typičtí semifinalisté. Nebojme se vyhrát zápas sami se sebou a zvládnout úspěšně dnešní finále více než ročního zápasu. Děkuji vám za pozornost. (Potlesk.)

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Dobrý den. Pokračujeme v obecné rozpravě. Nyní vystoupí pan senátor Jiří Nedoma a připraví se pan senátor Vladimír Dryml.

Senátor Jiří Nedoma: Děkuji. Vážený pane předsedající, vážený pane ministře, který jste mezi tím vystřídal místopředsedu vlády, vážené kolegyně, vážení kolegové, souhlasím s kolegou Dienstbierem, že jiná cesta než integrace Evropy možná není. Záleží ale však na formě, ke které dospějeme.

Lisabonská smlouva pozměňuje dvě základní smlouvy, které tvoří primární právo Evropské unie. Je to smlouva o Evropské unii a smlouva o založení Evropského společenství. Změny v těchto smlouvách prostřednictvím této Lisabonské smlouvy povedou k vytvoření prostoru pro postupnou federalizaci Evropy, aniž by o tomto cíli byla zahájena otevřená diskuse na půdě Evropského parlamentu, na půdách národních parlamentů a už vůbec ne s občany členských států.

Původní unijní záměr uspořádání svobodných suverénních států Evropy, vyznávající volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu je nenápadně, leč záměrně nahrazován snahou několika osvícených jedinců o vybudování silného federálního sociálního státu. Jakkoliv může tato snaha být podložena dobrým úmyslem, může dle mého názoru vést naopak k rozbití evropské jednoty, která se zatím v unijním uspořádání daří stále udržet.

Přiznání existence právní subjektivity unie i v oblastech druhého a třetího pilíře a zavedení dvou zcela nových funkcí, jednak stálého předsedy Evropské rady a vysokého představitele unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku sice jistě přinese akceschopnější fungování unie navenek, avšak spolu se změnou systému hlasování kvalifikovanou většinou v Radě Evropy posílení úlohy Evropské komise, rozšíření pravomoci soudního dvora nebo to, že právní akty Evropské unie budou přímo aplikovatelné v právních řádech členských států bez nutnosti další implementace, otevře cestu k postupné centralizaci moci do Bruselu. Ta může být stále silněji definována zájmy největších a tedy nejvlivnějších členských států Evropské unie a vytvářet příčiny budoucích sporů uvnitř této unie.

Federalizaci Evropské unie tedy bez řádné diskuse musíme jednoznačně odmítnout. Rovněž záměr společné bezpečnostní a obranné politiky povede ke

společné obraně, tedy i s možností vytvoření společné armády, a to na základě rozšířené kompetence Evropské rady právě touto Lisabonskou smlouvou. Může se pak stát, a to bez ohledu na dosavadní začlenění členských států EU v NATO, a vyvolat tak do budoucna diskusi vůbec o další existenci Severoatlantické aliance.

Pokud by tak bezpečnost naší země měla být závislá v budoucnu opět jenom na našem spojení s evropskými státy, eventuálně na naší účasti v jednom evropském superstátu, mohou se další generace našich občanů do budoucna ocitnout opět v ohrožení.

A protože Poslanecká sněmovna promarnila svoji příležitost nahradit toto riziko přijetím ratifikace smluv se Spojenými státy o umístění ozbrojených sil USA protiraketové obrany na našem území, je tento fakt pro mě jen dalším důvodem, proč nemohu pro ratifikaci této smlouvy bohužel zvednout ruku. Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Nyní vystoupí pan senátor Vladimír Dryml a připraví se paní senátorka Soňa Paukrtová.

Senátor Vladimír Dryml: Vážený pane předsedající, vážený pane ministře, vážení kolegové a kolegyně, chtěl bych na začátek připomenout to, že v roce 2004 se Evropská unie rozšířila o 10 nových členů, mezitím i o Českou republiku. Při referendu, o kterém tady také byla řeč, více než 77 % hlasujících bylo pro to, abychom vstoupili do Evropské unie. A je samozřejmé, že když vstupujeme do nějakého klubu, jak tady řekl pan premiér v demisi, tak že se s ním spojí nejen práva, ale i určité povinnosti.

Jsme součástí společenství s více než půl miliardou lidí. Je to velké množství a je jasné, že taková malá země nebude mít asi v budoucnu stejná práva a stejnou sílu jako země mnohonásobně vyšším počtem obyvatel. Nikdy však doufám nebude žádný Mnichov, aby se rozhodovalo o nás bez nás, protože máme naše zástupce v Radě Evropské unie a v Evropském parlamentu, a ty mají možnost o tom rozhodovat. A vstup z ekonomického hlediska velmi pomohl naší ekonomice, zvýšila se životní úroveň, zvýšily se zahraniční investice a i nyní v době krize je Evropská unie připravena k tomu, aby pomohla i České republice na bázi vzájemné pomoci a solidarity. Té solidarity, která se některým z vás možná nelíbí.

V letech 2007–13 dostaneme z bruselské pokladny poměrně velké množství peněz, dokonce bych řekl, že nejvíc peněz ze všech zemí Evropské unie. A hlavně Evropská unie je šancí pro naši budoucnost, pro naši mladou generaci a hlavně je to šance pro demokracii.

Já jsem zde stejně tak jako vy, a promiňte mi, že jsem se trochu vrátil do té historie, jako zástupce velkého množství občanů, kteří mi dali důvěru a volili mě.

Nejsem tady rozhodně nějakou loutkou v rukách politických sekretariátů. Já určitě ne. Pro mě je velmi důležité, a řekl bych i rozhodující, co si o určitých problémech myslí moji voliči i občané této země. A domnívám se, že celá ta velká bublina kolem Lisabonské smlouvy je dána velkou chybou politických stran, že se srozumitelně a dostatečně nevysvětlilo občanům, že pozitivní stránky a výhodnost pro Českou republiku převažují nad některými negativy. Ano, je to pravda, a je čestné to říci, že tady jsou i některé sporné body. Většina občanů pak tomu dostatečně nerozumí nebo nechce rozumět, protože pro ně prvořadé je to, že se chtějí mít dobře, mít práci, mít slušnou sociální a zdravotní síť a mít nějakou perspektivu budoucnosti. Rozhodně ale nechtějí, a určitě to nechtějí, abychom se stali nepřijetím Lisabonské smlouvy nějakou druhořadou zemí v Evropské unii.

Něco ke smlouvě. Podepsané smlouvy se mají plnit, nebo se nemají podepisovat. Premiér Topolánek tuto smlouvu podepsal. A pokud zároveň jako předseda ODS si řádně neprojednal s poslanci a senátory podporu pro tuto záležitost, pak to bylo podle mého názoru odvážné, že tak to podepsal. A já jsem rád, že to premiér udělal a že je tak odvážný a že v zájmu celé České republiky tento podpis pod tuto smlouvu učinil.

Já podporuji českého premiéra v demisi v otázce Lisabonské smlouvy a vážím si ho pro jeho odvalu. Dal tím on a celá vláda jasně návod, jak bychom se měli postavit my, politici, k Lisabonské smlouvě. Já mu upřímně věřím.

A proto i přes některá negativa, která v Lisabonské smlouvě jsou, a to nejen jako dřívější člen Panevropské unie, ale především jako člověk, který chce velmi tvrdě hájit zájmy svých voličů a občanů ve sjednocené Evropě, se domnívám, že bychom neměli váhat a odsouhlasit tady Lisabonskou smlouvu. Děkuji.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Nyní bude hovořit paní senátorka Soňa Paukrtová, připraví se pan senátor Richard Svoboda.

Senátorka Soňa Paukrtová: Pane ministře, pane předsedající, dámy a pánové. Mnohé z toho, co jsem tady chtěla říci, už zaznělo, takže se omezím jen na to, co si myslím, že by tady ještě zaznít mělo.

Jsme již pět let členy Evropské unie, a jak tady bylo právě řečeno, o našem vstupu rozhodli čeští občané v referendu výraznou většinou. Nerozhodovali jen o našem vstupu, ale rozhodovali i o tzv. Přístupové smlouvě. V této Přístupové smlouvě je, byť vágní, formulace typu, že má Česká republika usilovat o další prohlubování vztahů s Evropskou unií. Já si myslím, že Evropská unie, jejíž jsme součástí, to má poměrně hodně těžké. Musí připravit smlouvu, která zajistí akceschopnost Evropy, a na druhou stranu musí tuto smlouvu dohodnout s 27 státy hodně odlišnými, které žijí v evropském prostoru.

Já jsem si vždycky myslela a jsem o tom přesvědčena dodnes, že politika je uměním možného. A musím říci, že opravdu oceňuji projev pana premiéra v tom smyslu, že skutečně velmi poctivě sdělil, jaká jsou pozitiva a jaká jsou negativa vyplývající z našeho ANO či NE pro Lisabonskou smlouvu.

My jsme začali Lisabonskou smlouvu projednávat před rokem. Před rokem jsem vám tady navrhovala, abychom ji ratifikovali, takže proběhl celý rok, kdy jsme poslali k Ústavnímu soudu a projednávali to ze všech možných úhlů pohledu. A myslím si, že konečně nazrál čas k tomu, abychom toto důležité rozhodnutí učinili.

Vždycky, když se rozhoduji, tak se ptám sama sebe, jaké to rozhodnutí mám učinit a komu pomůže. Jsem opravdu velice hluboce přesvědčena o tom, že pomůže občanům České republiky. V 21. století nás čekají řešení otázek, které jsou z pozice národního státu opravdu hodně těžce řešitelné. Patří mezi ně například řešení energetiky, řešení ekologie, řešení dalších a dalších problémů, zdravotnictví atd. A jsem přesvědčena o tom, že Lisabonská smlouva, byť zajisté to není produkt dokonalý, rozhodně posouvá Evropu k tomu, aby se stala akceschopnější.

Nedávno jsem slyšela takový příměr. Když jaksí se chceme v Evropské unii uplatnit, tak se musíme prostě snažit. Mně to připadá, jako kdybychom měli hrát s našimi 27 spoluevropskými kolegy karty, třeba pokra, a my bychom je zahodili a řekli, my to hrát nebudeme, to nás nezajímá, tahle pravidla hry jsou prostě nějaká zvláštní.

Myslím tedy, že nastal čas k tomu, abychom rozhodli o ratifikaci Lisabonské smlouvy. Pro mě je to rozhodnutí takové, že budu hlasovat pro ratifikaci Lisabonské

smlouvy. A mimo jiné i proto, že já se cítím být Evropanem. A pro mě sdílení evropských hodnot, občanství, které zajišťuje mimo jiné i Lisabonská smlouva, mi připadají cenná.

Já se snažím jezdit po svém senátním obvodu a mám tam celou řadu přednášek právě o Lisabonské smlouvě. Je pravda, že celá řada občanů tam přichází s tím, že jsou a priori negativně naladěni, ale když si vysvětlíme, co je principem Lisabonské smlouvy, v čem jsou její negativa a co před Evropou stojí, tak se mi málokdy stane, že někdo řekne, prosím vás, hlasujte pro neratifikaci smlouvy.

Vždycky závěr vyzní tak, že máme hlasovat pro ratifikaci.

Pokud se nám zdají některá ustanovení vágní, nepřesná, nějakým způsobem poškozující Českou republiku, jsme přece členy Evropské unie a můžeme se spolu s dalšími státy, které sdílejí podobný pohled na svět, snažit o smlouvu jinou a lepší.

Ale v tuto dobu žádnou jinou volbu podle mého názoru nemáme.

Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, paní senátorko. Vystoupí pan senátor Richard Svoboda, připraví se paní senátorka Jana Juřenčáková.

Senátor Richard Svoboda: Milé dámy, vážení pánové. Když byla smlouva zakládající Ústavu pro Evropu odmítnuta referendy ve Francii a Nizozemí, byla v následujících dvou letech sestavena „metodou novelizace stávajících smluv“ – to je citace – Lisabonská smlouva, která v sedmi článcích uskutečňuje více než 350 novelizačních ustanovení primárního práva. Na více než 150 stranách textu s připojenými 13 protokoly a 65 deklamacemi vnáší do původních smluv po obsahové stránce bezmála vše, co Francouzi a Holanďané v referendech odmítli.

Připomíná to jednu ze Švejkových historek o opilci z Libně, kterého několikrát vyhodili z hospody, a on se tam pokaždé znovu vrátil, nejdříve oknem, pak komínem.

Kdo neřídil sám velký úřad, zná to z britského seriálu „Jistě, pane ministře“. Tamní úředníci i bruselská administrativa totiž metodu páně Bouška z Libně, jak se, tuším, onen Haškův hrdina jmenoval, ovládají mistrně. A než se nadějete, nesmí se – U Bansetů – tak se, pokud mě paměť neklame, jmenovala ta restaurace – nesmí se v té hospodě ohřívát guláš a navíc existuje vážné podezření, že tvarůžky pod poklopem smrdí nad jakousi tušenou euronormu. Znenadání pán v glotových rukávech obden hrozí pokutami nebohému hostinskému a z pípy místo místního piva raději teče hygienicky i chuťově sterilní euro Heineken.

Všichni, včetně zákonodárců se chytají za hlavu, kdože ty předpisy schválil a hosté ze zoufalství sedí naproti u McDonald's.

V Shakespearovi čteme: Co po jméně, co rúží zvou, i zváno jinak, vonělo by stejně. Dobře tomu rozumíme v zemi, kde se dlouhá desetiletí hasič jmenoval požárník, donašeči se říkalo domovní důvěrník, a policista slul – příslušník Veřejné bezpečnosti.

Alespoň jsem si myslel, že rozumíme. Prošli jsme přeci režimem, který si liboval v takové perverzní orwellovské novořeči, a mnozí z nás jsou z těch dob ostražití. Nevystačí-li si někdo se srozumitelnými slovy a nahrazuje je všelijakou tou subsidiaritou nebo flexikuritou, zkrátka newspeakem, který má zakrýt prázdnotu nebo pravý stav věci.

Opravdu tomu rozumíme? Nezdá se nám podivné, že stačilo nechat slůvko „ústava“ a přitom ponechat stejný obsah? Opravdu - ono holandské a francouzské „ne“ směřovalo k tomu, aby se vše referendem neschválené rozpustilo do nepřehledných pozměňovacích návrhů, kdysi už schváleného, aby se ministr

prejmenoval na vysokého představitele a aby zmizela zmínka o unijní hymně a fangli, opravdu nám uniklo, že se tak z vážné diskuse deklarativní a kosmetické, oboje v uvozovkách, změny prostřednictvím interpretací aktivisticky promítají i v normotvorné judikatuře Evropského soudního dvora?

Kladu si tyto otázky, ale netoužím své pochybnosti verifikovat voláním po referendu. V zásadě totiž sdílím Churchillovy pochybnosti, vyjádřené bonmotem, že nejlepším argumentem proti demokracii je krátký rozhovor s průměrným voličem, a jsem si jistý, že vládnutí podle průzkumu veřejného mínění je cesta do horoucích pekel. Kdo mě nechápe, ať si vzpomene třeba na hlasitě artikulovanou vůli mas při tuzemských politických procesech v 50. letech minulého století. Ptám se však těch, kteří bezvýhradně věří v kvalitu plebiscitní vůle a referenda prosazují a organizují i kvůli každé prkotině. Proč to děláte, když nechcete jejich výsledek respektovat?

Stalo se nechvalným zvykem směšovat pojmy „Evropa“ a „EU“, jako by to byla synonyma. Zůstanu u prostého konstatování, že tomu tak bezpochyby není. A že nutně neplatí, že kdo není nadšen úřady a lejstry v Bruselu, je a priori hanebným Evropanem. Respektuji, že pravověrný socialista se může nadchnout nad dokumentem, který preferuje sociální inženýrství, regulaci a dirigismus, přičemž po mém soudu nedostatečně dbá zásad liberálních a konzervativních. Viděl jsem socialismus až příliš dlouho zblízka. Na vlastní kůži jsem spolu s vámi zažil dekadenci Husákovy normalizace. A protože si pamatuji soudruha Biřáka a soudruha Pol Pota v přátelském obětí na titulní fotografii v Rudém právu a protože jsem celá studia spolu se svými vrstevníky snil o tom, že jednou budeme v oné svobodné Evropě, která se tenkrát v půli 80. let za železnou oponou začala už integrovat, snad mi budete rozumět, proč nesdílím nadšení z velkých vyprázdňených slov a početných regulací a norem, které je provázejí.

Můj sen o Evropě je totiž prostinký – neporoučí se v něm větru, dešti ani globálnímu klimatu a nepotřebuje vlaky europoslanců mezi Brusel a Štrasburkem. Před půl stoletím, roku 1958, shodlo se totiž 6 evropských zemí na tom, že jejich cílem je vytvoření společného trhu, volný pohyb zboží, kapitálu, služeb a osob, že občané měli by se sblížovat, zachovávat mír a svobodu a usilovat o ekonomický růst. Zdá se mi to tak krásné a jednoduché, skoro jako ona slavná věta o právu každého na hledání štěstí při zrodu severoamerické demokracie.

Nechci být nespravedlivý, vím, že jsme mnozí dostali darem mnohem více svobody, než o které jsme ještě před 20 lety jenom snili. Ale právě proto dnes mohu a chci na půdě českého parlamentu říci, že moje Evropa je definována prvotně těmito prostými pravidly, touto směsicí konzervativních a liberálních hodnot, a nikoli pro mne a pro mnohé jiné zmatenými socializujícími sny o regulovaném a nadirigovaném egalitářském blahobytu.

Lisabonská smlouva je z mého pohledu ve smyslu již řečeného spíše důkazem poněkud průhledné a nedůstojné komunitární manipulace mezi vyústěním autentického integračního evropského potenciálu – pardon, než vyústěním autentického integračního evropského potenciálu.

Byl jsem, jsem a budu zastáncem integračního procesu v Evropě, ale tento způsob integrace řečeno parafrází okřídlené Vančurovy věty, vyřčené o deštivém chladném létě na plovárně, zdá se mi poněkud nešťastným. Nemohu se ubránit stále zřetelnějšímu pocitu, když se vyznavači bruselských limitovaných pravd a hodnot snaží vtěsnat do jediného volebního období procesy, které by snad měly krok za krokem spontánně probíhat za života 2 – 3 generací našich dětí a vnuků.

Mimo to se nabízí bezpočet dalších znepokojivých otázek, mezi nimi např. je národní stát jediný dějinami prověřený rámec pro zrod a udržování demokratických

hodnot opravdu takový přežitek a má tedy napříště podléhat experimentům bruselských úřednických elit? Nebo jsou v souladu se zájmy českých občanů ustanovení, která de facto umožňují další rozšiřování pravomoci unie bez dosud nezbytného a zvyklého ratifikačního procesu na úrovni národního parlamentu? Nebo existují vůbec rozumné a nesporné důvody, aby unie aktuálně dostávala další pravomoci? Nebo nepovedou zbytnělé ambice některých hyperaktivních představitelů velkých evropských zemí k nežádoucímu a potenciálně tragickému rozvolnění životadárných a stabilizujících euroatlantických vazeb? Nebo jaký bude dopad faktického začlenění tzv. Charty základních práv EU do primárního práva? A neměli bychom, byť podobně jako Spojené království a Polsko, trvat na speciální výjimce v účinku této charty? A nakonec snad obecná otázka: bude naše Evropa Lisabonem silnější, bezpečnější, konkurenceschopnější?

Tyto a mnoho dalších pochybností jsou důvodem, proč nemohu přidat svůj hlas k doporučení prezidentu republiky, aby smlouvu svým podpisem ratifikoval. Nelze však nevnímat situaci, kterou vytvořilo, chtělo by se říci, buranské, řeknu neuvážené vyslovení nedůvěry úspěšné české vlády uprostřed předsednictví. Nelze abstrahovat od možná dramatických dopadů světové hospodářské krize. Nelze se při rozhodování oprostít od vlivů, které mají globální ekonomické a politické turbulence na naši malou otevřenou a tedy zranitelnou zemi.

Proto chci navzdory svému pevnému, a jak věřím, důvodnému postoji, vyjádřit jisté pochopení těm, kteří se po složitém a bolestném vážení všech pro a proti na rozdíl ode mne rozhodli smlouvu podpořit, přes její po mém soudu fatální defekty. Odkazuji na projev pana premiéra, kterého si velmi vážím. Toto pochopení však zásadně nepatří „eurohujerům“, bez vážných důvodů nadšeným z nedávné cesty, na kterou Evropa Lisabonskou smlouvou vykročila.

Mnozí z kolegů, kteří sdílejí mé vidění světa a jsou zevrubně seznámeni s chodem a vývojem orgánů EU, soudí, že budoucí evropské smlouvy budou ze zorného úhlu liberálních a konzervativních zásad ještě mnohem horší.

Dovolte mi závěrem vyslovit ničím nepodloženou a zřetelně naivně optimistickou naději, že se mýlím. Chci tomu zjevně bez racionálních důvodů věřit a prosím, abyste mi to nevymlouvali. (Několik senátorů tluče do lavic.)

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Teď se omlouvám paní senátorce Juřenčákové, ale vzhledem k tomu, že je také potřeba se naobědvat a ve 13 hodin by měla začít vernisáž výstavy, tak to spojíme a nyní vyhlašuji do 14.00 hodin přestávku na oběd.

Budeme pokračovat v jednání ve 14.00 hodin.

(Jednání přerušeno ve 12.49 hodin.)

(Jednání opět zahájeno 14.00 hodin.)

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Budeme pokračovat v přerušném jednání pléna. V této chvíli je přihlášena paní senátorka Jana Juřenčáková. Prosím ji o slovo.

Senátorka Jana Juřenčáková: Pane místopředsedo, své vystoupení začnu krátkým konstatováním, které jsem zde možná říkala, ale každý z nás má jiné vidění světa a právo na svůj názor. Jsem v Senátu třetím rokem a od začátku neustále slyším, že Senát má být pojistkou demokracie, s čímž naprosto souhlasím.

Třetím rokem jsem také členem výboru pro záležitosti EU, a jak bylo řečeno panem zpravodajem Sefzigem, náš výbor se problematikou Lisabonské smlouvy zabývá nejvíce a sama jsem měla možnost slyšet mnoho názorů na Lisabonskou smlouvu.

S naším výborem jsme navštívili řadu okolních ústavních soudů, právnické fakulty. I když mám za sebou roční kurz práva, necítím se právním odborníkem, takže nebudu posuzovat právní dopady Lisabonské smlouvy. Při návštěvě Trnavské univerzity jsme měli možnost diskutovat s odborníkem tamní univerzity a jeho názor mě velmi zaujal. Ptala jsem se ho, jak by on hlasoval, kdyby byl poslancem Slovenské národní rady. Odpověď zněla, že by hlasoval proti Lisabonské smlouvě. Takových debat a odpovědí bylo více.

Minulý týden mě při návštěvě Skandinávie zaujal výrok předsedy finského Parlamentu, který řekl, že EU má být morálním lídrem. Plně s ním souhlasím. Pokud má být EU morálním lídrem, nesmí dopustit, aby byla znásilňována pravidla, která sama přijala. Pokud si EU sama stanovila, že se pro smlouvu musí vyslovit všichni členové kladně, v případě negativního referenda v Irsku měl být proces zastaven a mělo se začít hledat nové řešení, jako tomu bylo v případě negativního referenda o Evropské ústavě ve Francii a Nizozemí.

Dnes jsme v situaci, kdy se očekává trest za to, že by Senát Lisabonskou smlouvu neschválil. Kam jsme to dospěli? V ČR se stává pravidlem, že někteří zákonodárci porušují vědomě zákony a ještě k tomu nabádají ostatní – viz zdravotní poplatky. Má to být i normou v EU, která má být morálním lídrem?

Z dnešní debaty jsem dospěla k závěru, že naše vláda musela padnout pro to, aby se dnes musela napravovat reputace ČR schválením Lisabonské smlouvy. Nepodílela jsem se na pádu vlády a je mi líto, že padla, protože to byla vláda úspěšná. Uvědomuji si také, že EU potřebuje novou smlouvu i v souvislosti s dalším možným rozšiřováním.

Nebyla schválena Evropská ústava, nemusí být schválena Lisabonská smlouva. Může to být nová smlouva, která se může jmenovat třeba Pražská. Každý problém má své řešení, ale někdy trvá déle, než se nalezne, ale smlouva nesmí popírat přijaté demokratické principy, ale nesmí být taková, že by její přijetí mohlo předem představovat hrozbu pro jednotlivé členské státy.

Nesouhlasím s popíráním demokratických principů, a proto dnes nebudu hlasovat pro přijetí Lisabonské smlouvy.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji, paní senátorko. V tuto chvíli je sice přihlášen pan senátor Pakosta, ale písemně byl přihlášen pan senátor Jaroslav Kubera.

Věřím, že pan senátor Pakosta nebude protestovat a přenechá panu senátorovi Kuberovi příspěvek. Prosím pana senátora Kubera, aby se ujal slova.

Senátor Jaroslav Kubera: Vážený pane místopředsedo, pane ministře, kolegyně, kolegové, vysvětlím proč. Ve 14.30 odcházíme s panem senátorem Liškou obhajovat do sněmovny naše senátní návrhy. Jeden je velmi důležitý, o možnosti rozpuštění sněmovny. Proto jsem se přihlásil písemně, abych zvládl obě věci.

V úvodu by se mi chtělo říci – právě jsem se vrátil z Lisabonu. Nebudete tomu věřit, delegace ÚPV strávila čtyři dny v minulém týdnu v Lisabonu, byli jsme u památného kamene, kde jsme chtěli původně Topolánkův podpis vybrousit, ale protože jsme nevěděli, zda trest za to je podmíněný nebo nepodmíněný, tak jsme se jen vyfotografovali. Dělali jsme tam i jiné věci. Byli jsme na nejvyšším soudu,

v parlamentu, na právnické fakultě. Jen pro vaši informaci – z deseti profesorů právnické fakulty v Lisabonu je devět profesorů proti Lisabonské smlouvě a jeden pro. Aby to nevypadalo, aby někdo z nás tady nedělal exoty, že celá Evropa je jednotná, dokonalá a jen čehúni dělají nějaké problémy.

V Lisabonu jsme viděli i jiné zajímavosti, z nichž jedna souvisí se zákonem o nájemném. V Portugalsku je dlouhá léta regulované nájemné. Domy s regulovaným nájemným jsou podobné domům, které zde byly před rokem 1989, protože do nich nikdo neinvestoval.

Ptali jsme se na dodržování různých nařízeních a směrnic EU, protože nám bylo divné, že se po domech táhnou dráty kabelové televize, elektrického proudu a různé jiné věci, že v restauracích mají jeden záchod pro ženy a muže a studenou vodu, že nemají žádné předpisy o tom, jak mají dělat jídla. Ani by se nevešli do unijních předpisů, protože jídel dělají hodně a dobré. Když jsme se ptali, jak to dělají, řekli nám dvě věci: zaprvé tím se netrápíme, protože bychom se utrápili, a zadruhé, když vás nikdo neudá, projde vám všechno. V Unii to funguje tak, že všechno funguje do chvíle, než někdo někoho udá, že něco nedodržuje, a pak nastoupí komise a začne dělat sankce. Tolik k Lisabonu.

Včera mě velmi rozčílilo prohlášení Daniela Cohn-Bendita, v Čechách zvaného bandita, u nich zvaného Rudý Danny, který byl v roce 1968 vyhoštěn z Francie, poté kandidoval do Evropského parlamentu tu za Německo, tu za Francii, a který včera řekl: Vše bude záležet na finančních možnostech českého euroskeptického prezidenta Václava Klause, protože pro to, aby byl znám výsledek, je třeba vědět, kolik členů českého Senátu je schopen koupit. Toto si tento člověk dovolí. Je to žalovatelné. Takoví lidé a jemu podobní – jako Jo Leinen zvaný Lenin – jsou také v Evropském parlamentu. Ještě pokračoval, že až některý senátor bude mít za několik měsíců nový dům, bude to důsledek toho, jak hlasoval o Lisabonské smlouvě. Ještě se vám zdá, že v EU je taková demokracie, jaká má být?

Mimochodem – onen Jo Leinen kterého jsem uváděl, byl tady přednedávnem a měl jednání s ústavně-právním výborem. Je to také dobrý hoch, říkají mu kontejnerový Joe, protože v době studentských bouří hovořil z kontejneru do megafonu, oni ho zavřeli a obhajoval ho pan Schröder. Přečtu vám kousek z toho, co napsala Hanne Dahlová, což je dánská europoslankyně, která byla členkou delegace a dovolila si mluvit normálně. Přečtu vám, s čím se potom potkala.

Minulý týden byl ve znamení čehosi, co by se dalo nazvat diplomatickou krizí. Navštívila jsem Prahu jako členka delegace výboru pro Ústavu Evropského parlamentu, která uskutečnila oficiální návštěvu ČR, země, která má převzít předsednictví EU. Naivně jsem se domnívala, že se mělo jednat o zdvořilostní návštěvu. Chyba, to jsem se opravdu spletla. Mí spolucestující měli jinou agendu. Výhrůzkami, hrozbami a ponižováním vyvíjet nátlak na ČR, aby ratifikovala Lisabonskou smlouvu ještě před tím, než převezme předsednictví EU. Domnívala jsem se rovněž, že bychom vzhledem k tomu, že cestujeme jako reprezentanti EU, měli zachovávat základní pravidla zdvořilosti. Byla jsem přesvědčena, že jsme svým způsobem vyslanci EU a měli bychom se podle toho chovat. Tolik pro mé domněnky, dnes jsem už moudřejší. Delegace měla navštívit český Parlament, Poslaneckou sněmovnu, Senát a Ministerstvo zahraničí ČR v tomto pořadí. Den měl skončit veřejnou debatou na univerzitě. Schůzku s českými poslanci zahájil liberální britský poslanec tím, že podle jeho názoru by Česká republika neměla převzít předsednictví, pokud neratifikuje Lisabonskou smlouvu. Jde ve skutečnosti o to, že otázku smlouvy projednával český Ústavní soud, protože jsou obavy, že Lisabonská smlouva může

být v rozporu s českou Ústavou. Proto samozřejmě ani sněmovna, ani Senát nemůže smlouvu ratifikovat před tím, než padne rozhodnutí.

O co mi jde? Myslela jsem si, že je hodně hrubé od člena Evropského parlamentu považovat se za oprávněného kritizovat legitimní a demokratický proces, označovat jej za problém a přitom útočit na samotné základní principy rovnosti zemí EU. Kdo si ten pán myslí, že je? Podle mého názoru nejen prolomil všechna pravidla chování hosta, nestyděl se ani prohlásit, že považuje českého prezidenta téměř za hlupáka, protože podporuje soudní přezkum smlouvy a je odpůrcem předávání suverenity ČR do Bruselu v rozsahu požadovaném Lisabonskou smlouvou.

Během přestávky jsem se otázala jiného člena našeho výboru, zda si opravdu myslí, že naše delegace má mandát na taková vyjádření. Řekla jsem mu, že i jako opoziční poslankyně se hodlám chovat slušně a že jsem si dobře promyslela, co budu jako reprezentant EU říkat. Souhlasil se mnou a tím naše diskuse skončila.

Další zastávkou na naší cestě byl český Senát. Ten je tradičně nejkritičtější komorou v otázce smlouvy. Představte si následující obrázek: sedíme u formálního oběda ve velké hale a začínáme obvyklými zdvořilostmi a výměnou dáreků. Vtom začíná nemístná masáž ze strany evropské delegace. Češi se nevzdávají lehce, hostitelé, předseda senátního Výboru pro evropské záležitosti a předseda zahraničního výboru Senátu se urputně brání. Vzala jsem si slovo a přednesla delší řeč, ve které jsem komentovala 6 bodů, které jsou hlavním předmětem zkoumání českého Ústavního soudu. Zvláštní pozornost jsem věnovala bodům, které by měly být předmětem diskuse. Nejen v ČR, kde jsou hranice únosnosti demokratického deficitu.

Evropský parlament má získat větší váhu v EU, ale současně je do EU předáváno více a více pravomocí národních parlamentů. Pokud předáme EU pravomoci v oblasti justice, co bude následovat? Jaké následky můžeme očekávat interpretací evropského občanství, pokud listina práv získá podle Lisabonské smlouvy právní závaznost? Řekla jsem, že toto jsou velmi legitimní otázky a že by se Češi neměli podvolit nátlaku a měli by být hrdi na to, že jejich demokratický systém věnuje těmto otázkám pozornost.

To vyvolalo záchvaty vzteku německého konzervativního europoslance Elmara Broka. Nedokázal se udržet a snažil se mne během řeči překřičet.

Poté jsme se vydali na prohlídku paláce, během které mne sledoval a pokřikoval nenávislné poznámky. Zdvořile, ale pevně jsem mu řekla, že překročil hranice a měl by se ovládat. To se stalo během mého telefonního rozhovoru s reportérem, který se mnou chtěl hovořit o úspěchu legislativního návrhu ochrany podzemních vod. Zkuste si to představit: funicí, zpocený a uřvaný Němec pronásleduje velmi těhotnou ženu po chodbách pražského Senátu při oficiální návštěvě. Bylo to skutečně velmi trapné. Ne tak ani pro mne, ale pro EU, jejíž reprezentanti si myslí, že mají právo udělovat České republice lekce o její bezvýznamnosti a malé vážnosti pro převzetí předsednictví.

Někteří z nich v debatě řekli, že nejlépe by bylo nechat předsednictví Francii pro další období. Vyhrožovali dokonce, že právě takové problémy s malými zeměmi by mohly vést k opuštění principu rotace předsednictví a k přijetí stálého předsednictví, omezeného na 6 největších zemí. Myslím, že ten, kdo to řekl, byl německý poslanec.

Jedna věc je trapná situace, která má i komické prvky. Nakonec jsem vstoupila do jisté místnosti a trvala na tom, že dál už mne pan Brok nesmí pronásledovat. Opravdu toho konečně nechal. Jiná věc je ale politická vážnost situace. Máme brzy schválit smlouvu, která upřednostňuje největší země EU. Připravujeme smlouvu, která ukončí právo každé země EU mít svého komisaře. Když se jedna z menších

zemí odváží vyjádřit pochybnosti, je okřiknuta. Slyšíme, že EU je postavena na principu rovnosti a spolupráce, na základě spravedlivé rotace funkcí.

Současně ale EU zcela zřetelně odhaluje svou temnou stranu. Malá země může být bez problémů zastrašována a urážena. Ráda bych věděla, zda náš premiér a ministr zahraničí skutečně seděli jako pár hloupých ovcí, když před časem museli oznámit ostatním členským zemím, že Dánsko bohužel nemůže ratifikovat maastrichtskou dohodu, protože většina Dánů ji v referendu odmítla.

Pochybuji, že existuje kapitola v učebnici pro vysoké vládní činitele nazvaná „Proboha, nemyslete si, že na vás záleží“. Bude to ostuda, až jim evropští úředníci oznámí: Vy, a vaši ubožáčtí občané, máte možná své demokratické postupy a referenda, ale nám je to fuk, protože EU, to jsme my.“

To je jeden z malých příkladů deficitu evropské demokracie, a když se vrátím k Benditovi, tady v nejbližší době dojde k největšímu korupčnímu skandálu v historii EU, a to bude uplácení Irska. Pokud ČR ratifikuje, tak na Irsko bude vytvořen neuvěřitelný tlak, který bude po dobrém i po zlém uplácen penězi a pokud se nepodvolí, tak i násilím.

Další úryvky, které vám přečtu, a neřeknu vám z čeho, protože jsem to udělal i Jo Leinenovi, a on byl také z toho velmi nervózní, když jsem mu potom řekl, z čeho cituji. To nejsou výroky žádného euroskeptika. Dozvíte se, koho.

„Mnohý projekt, jehož vnitrostátní prosazení by bývalo bylo obtížné, bylo možno uskutečnit v rámci evropského svazku, aby tak ušel nepříjemným diskusím na národní úrovni. Nelibosti při transpozici do národního práva se pak čelilo odkazem na evropské závazky a útěchou z pouhé doslovné transpozice.“ Jistě si vzpomínáte, že u nás je to také tak.

Některé slzy, uroněné v Berlíně nad údajnými kompetenčními troufalostmi v Bruselu, byly jen slzami krokodýly, protože inkriminovaná rozhodnutí byla předtím učiněna za německé účasti. Černý Petr byl v těchto záležitostech často podsouván bezpráví z Bruselu, ale ve skutečnosti patřil Berlínu. Evropský reformní proces a snad také řízení před Spolkovým ústavním soudem o evropském zatýkacím rozkazu vedly ke změně způsobu myšlení.

Další z téže brožury: „Podoba systému včasného varování se mi zdá jako málo praktická. V EU bylo v letech 1998 – 2004 vydáno celkem 18.167 nařízení a 750 směrnic. Ačkoli se tyto právní akty z větší části omezují na úpravu zemědělství, dává již pouhé číslo tušit, jaká záplava papíru proudí denně Bruselem. Vzhledem k tomu považuji zajištění individuálního a kvalifikovaného testu subsidiarity za prakticky vyloučené. K tomu připočítejme krátkou stanovenou 8týdenní lhůtu. Ústavní smlouva počítala s ještě kratší, jen 6týdenní lhůtou. To je ta lhůta, kdy se posilují tzv. národní parlamenty. K dosažení takového rozhodnutí by bylo zapotřebí naplnit kvorum 1/3, popř. 1/4 národních parlamentů, což by ovšem vyžadovalo značnou mezinárodní koordinaci, jíž by mohlo být během zmíněných 8 týdnů dosaženo opravdu jen stěží.“

A teď vám řeknu, z čeho jsem to citoval. Je to Hans-Jürgen Papier, nikdo jiný než předseda německého Spolkového ústavního soudu, který bude rozhodovat právě o osudu Lisabonské smlouvy.

Ony vždycky ty praktické ukázky jsou takové jasné. Další takový úryvek. Euroústava v přestrojení. Značnou podobnost mezi Lisabonskou smlouvou a smlouvou o ústavě pro Evropu, dvakrát zamítnutou v referendu, nepotvrzují jen srovnávací analýzy, ale také hlavní představitelé členských zemí a osoby zabývající se návrhem této smlouvy. Cituji:

„Základy ústavy jsme z velké části zachovali, to je fakt,“ Angela Merkelová, spolkový kancléř SRN v deníku Daily Telegraph.

„Posledním trikem je uchovat část změn v ústavní smlouvě rozdělením do několika textů. Největší inovace by se tak prostě daly doplnit ke smlouvám z Maastrichtu a z Nice. V textech se jako o celku bude hlasovat v národních parlamentech a mínění veřejnosti povedeme k tomu, aby přijalo návrhy, které se mu neodvažujeme představit přímo.“ To řekl Valéry Giscard d'Estaing 14. 6. 2007.

A další. Pokud je toto druh dokumentů, které se mezivládní konference chystá produkovat, jakýkoli předseda vlády může předstoupit před Poslaneckou sněmovnu a říci: Podívej, vidíš, je to absolutně nečitelné. Typická bruselská smlouva. Nic nového. Nepotřebujeme kvůli tomu referendum. Giuliano Amato předseda Konventu patent Europe 12. července 2007.

Další úryvek: Hlasy politiků. My o něčem rozhodujeme, něco vyhlásíme a pak čekáme, jestli se něco stane. A pak pokud ovšem nepropukne nějaká revolta, pokračujeme v tom samém, protože mnoho lidí moc nechápe, o čem se rozhodovalo, pokračujeme pomalu krok za krokem, dokud nás něco nezastaví. Jean Claude Juncker, lucemburský předseda vlády během vyjednávání o evropských smlouvách.

V Lisabonu na to byla krásná myšlenka, že jsme v situaci žáby, kterou dáte do studené vody a pomalu ji ohříváte a ona nestačí včas vyskočit a pak se uvaří.

Takže tolik citace a mohl bych tady, mám nasbíráno za tu dobu, co se o tom jedná, hodně. Ale nebudu zdržovat.

Každému je jasné, že všechny velké říše v minulosti, ať to byly říše dobra nebo říše zla a Unie se považuje za říši dobra, se dříve nebo později rozpadly. To, že Unie směřuje k federálnímu státu, tomu opravdu nevěřit je velmi obtížné. Nebo si fakticky někdo umí představit, že až nabude účinnosti Lisabonská smlouva, zůstane ten nerovnoměrný stav, že v jedné zemi budou daně 15 %, v jiné 32, no přece logicky – ačkoli Švédové tvrdí, že v takovém případě z Unie vystoupí, se daňové otázky sjednotí. A tak to bude ve všech agendách, které se Lisabonskou smlouvou na Evropu přenesou.

To zásadní, co je každému pochopitelné, je to, že doposud se Evropa chovala tak, že dělala to, co jí její členské státy svěřily. Po Lisabonské smlouvě tomu bude přesně naopak. Členské státy budou moci dělat jenom to, co jim Evropská unie dovolí.

Chci věřit, že Evropu potká lepší osud, než ony zmíněné říše, přesto že to zatím tak nevypadá. Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji, pane senátore. Dalším přihlášeným do rozpravy je pan senátor Petr Pakosta. Prosím, pane senátore, máte slovo.

Senátor Petr Pakosta: Děkuji, pane předsedající. Vážený pane předsedající, kolegyně a kolegové, to, čeho jsem se obával, se stalo skutkem, zase jsem dostal slovo po kolegovi Kuberovi. Ale jsem rád, že jeho avizovaných šest hodin projevu nebylo naplněno, i když možná by to bylo poněkud poučné.

Začal bych svoji řeč projevem lítosti. Je mi líto, že jsme měli jedinečnou šanci využít toho, co nám poskytli irští voliči. Měli jsme šanci využít prostor, který oni nám dali k tomu, abychom Lisabonskou smlouvu řádně prodiskutovali, abychom vytvořili pro její případnou ratifikaci potřebné legislativní zázemí, ale k mé velké lítosti jsme nic takového neučinili. Když už jsem mluvil o těch irských voličích, tak jejich Ne v referendu považuji za ten nejvýznamnější krok, který v procesu ratifikace Lisabonské smlouvy nastal. Oni jediní měli možnost se vyjádřit přímo, jejich

rozhodnutí má tu největší legitimitu. Žádné rozhodnutí žádného parlamentu členské země nemá takovou váhu.

Změnili jsme jednacích řády Poslanecké sněmovny i Senátu. Sama o sobě ta změna je žádoucí, ale jak ukázalo samotné projednávání, není ideální. Řekl bych spíše, že je špatná. Díky Irům jsme měli spoustu času změnu jednacích řádů řádně připravit, prodiskutovat tak, aby byla co možná kvalitní. Neudělali jsme to, škoda.

Zcela chybí novela zákona o Ústavním soudu, jejímž přijetím Ústavní soud rovněž podmínil soulad Lisabonské smlouvy s naší Ústavou. Zakomponovat do Jednacích řádů právo sněmovny a Senátu podávat žalobu Ústavnímu soudu nestačí. Bylo třeba doplnit do zákona o Ústavním soudu, jak má Ústavní soud při projednávání takové žaloby postupovat například. Neudělali jsme to. Škoda.

Ústavní soud posoudil jen zlomek ustanovení Lisabonské smlouvy. Sám to ve svém odůvodnění uvádí. Ať už si o Lisabonské smlouvě myslíme cokoliv, je to nejvýznamnější smlouva, kterou jsme zde kdy schvalovali, a dlouhou dobu bude nejvýznamnější z těch, které jsme kdy schvalovali. Ať bude či nebude schválena, přesto vejde do učebnic dějepisu, a i proto je velmi žádoucí, mít o jejím souladu s ústavním pořádkem České republiky absolutní jistotu. A opět platí, že díky Irům jsme měli na toto prověření spoustu času. Nevyužili jsme to. Škoda.

Už tady padlo, že Lisabonská smlouva je pouze kosmeticky upravená odmítnutá Euroústava. A tato Euroústava byla odmítnuta v referendech ve Francii a v Nizozemí. Lisabonská smlouva se podle mého názoru liší od odmítnuté Euroústavy vedle způsobu jejího předložení nebo uvedení do života hlavně tím, že neobsahuje některá ustanovení o atributech státu. Ale to je spíše legrace.

Je snad v tomto sále někdo, kdo neví, jak vypadá vlajka Evropské unie, Je tady někdo, kdo neví, jak zní eurohymna? Určitě ne. Lisabonská smlouva jako taková by tedy vůbec neměla být do schvalovacího procesu připuštěna, protože jde pouze o již jednou odmítnutý text, který vyhozen dveřmi, vrací se oknem.

Lisabonská smlouva je neurčitý a nejednoznačný text, ze kterého vyčtete cokoliv. Naše občasná legislativní přílepkové kutilství je proti Lisabonské smlouvě slaboučkým odvarem. Zcela přehlízíme, že irské veto v referendu o Lisabonské smlouvě by podle předem daných pravidel mělo znamenat zastavení ratifikačního procesu. Mnozí kolegové už tady o tom mluvili. Ovšem evropské elity se rozhodly, že Lisabonskou smlouvu protlačí stůj co stůj, a tak, milí Irové, dáte si reparát. Z tohoto přístupu můžeme jasně vidět, že evropské špičky se prostě rozhodly, že chtějí Lisabonskou smlouvu schválit za každou cenu a ignorují vůli menších států a ignorují i pravidla, která byla pro schválení nastavena a která by měla platit stejně pro každého.

Místo toho jsme strašeni, co všechno nastane. Mnozí kolegové o tom už hovořili, co všechno nastane, když se vyslovíme proti. Dovolil bych si připomenout, že Evropskou ústavu odmítli Francouzi, odmítli Nizozemci. A co se stalo? Nestalo se nic. Anebo snad chtějí ti, kteří dnes tak zuřivě prosazují Lisabonskou smlouvu, říci, že platí ono známé „Quod licet lovi, non licet bovi“? Řekl bych to česky, ale není to příliš slušné.

Ptám se, jestli je tohle ještě vůbec demokracie. Anebo je to jenom malá ukázka toho, co nás čeká v budoucnu?

Jako naprosto nepřipustnou vidím snahu Evropské unie řídit a regulovat předpisy vše, co se v našem životě a kolem nás vyskytuje. Již nyní vyvíjí Evropa velmi silný tlak na harmonizaci vnitřních právních předpisů členských států s eurolegislativou. Často podle mého nejhlubšího přesvědčení zcela zbytečně. Pokud budeme nuceni přejímat nařízení o tom, jak moc mohou být zakřivené

banány, jsme na nejlepší cestě do blázince. Nebo spíše do euroblázince. V takovém případě určitě upraveného například podle 2863. směrnice Evropské unie, o zacházení s duševně chorými. Nebo jinak. Můžeme být na cestě do mateřské školky, ve které nám bude matka Evropa nařizovat, jak často, jak dlouho a jakým mýdlem si máme umýt ruce. To by mohlo být řešeno např. 3240. směrnicí Evropské unie, o osobní hygieně občanů Evropské unie. Teď jsem to trochu odlehčil, za to se omlouvám.

Rozumím snahám, které volají po fungující a sjednocené Evropě. Souhlasím s nimi. Myslím si ale, že je to proces, který, aby měl smysl, aby byl trvalý, aby byl fungující a smysluplný a aby s ním lidé byli ztotožněni, musí trvat alespoň dvě generace. To už zde říkal kolega Svoboda, ale já nemohu nezopakovat. Sbližování a sjednocování národů s natolik odlišným historickým a kulturním zázemím, jaké evropské národy mají, nelze uskutečnit hrubou silou během jednoho funkčního období již zmíněných Evropských elit.

Obávám se, že při procesu schvalování Lisabonské smlouvy se ukazuje obrovský demokratický deficit, který současná Evropská unie má. A silný tlak na schválení, který na členské státy Evropská unie neustále vyvíjí bez možnosti vyjádření opačného názoru, nemá s demokratickými pravidly mnoho společného. Ale otázku, zda je tohle všechno ještě demokracie, jsem již ve svém vystoupení položil.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, tohle bylo jenom několik stručných tezí, odůvodňujících moji velkou opatrnost při posuzování Lisabonské smlouvy. Přes obrovský tlak na její schválení nemohu než konstatovat, že podle mého nejhlubšího přesvědčení v ní i kolem ní převažují negativa nad pozitivy, a to je důvod, proč nemohu a nebudu hlasovat pro udělení souhlasu s ratifikací Lisabonské smlouvy. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji panu senátoru Pakostovi a dalším přihlášeným do rozpravy je pan senátor Jaromír Jermář. Prosím, pane senátore.

Senátor Jaromír Jermář: Vážený pane místopředsedo, vážený pane místopředsedo vlády, milé kolegyně, vážení kolegové. Já nebudu rozebírat jednotlivé pasáže Lisabonské smlouvy, na které máme mnozí různé pohledy. Ale stejně asi jako vy všichni, jsem dostal dopis od poslankyně Evropského parlamentu paní Jany Bobošíkové, kde mě zejména zaujalo: Vážený pane senátore, rozhodujte se v tomto okamžiku, klíčovém pro budoucnost České republiky, v duchu Františka Palackého a T. G. Masaryka, ne Emanuela Rádra, Pekaře nebo Moravce.

Asi i to je demokracie, že každý máme jiný pohled na Masaryka. Tomáš Masaryk totiž řekl: Národ, který by chtěl žít jen pro sebe, by byl stejně ubohý, jako sobecký člověk. Bez víry v ideje a ideály je život jedinců i národů jen živořením.

Aby naše víra, naše ideály a naděje, i když mohou být různé, došly naplnění, musíme se o to neustále snažit a musíme pro to něco udělat.

Tomáš Masaryk také řekl: Vždycky jsem si přál, abychom byli národem, který se nebojí. Nebojme se tedy být aktivními členy Evropské unie, nebojme se být jejími tahouny. Pak nemusíme mít obavu a bát se o ztrátu své identity, stejně tak, jako se o to nebojí další střední a menší země Evropské unie.

Dostal jsem dnes ráno SMSku, abych se rozhodoval podle svého svědomí a ne podle příkazu politické strany, jejíž jsem členem, tedy sociální demokracie. Mohu ubezpečit, že můj hlas pro souhlas s ratifikací Lisabonské smlouvy je moje vlastní rozhodnutí. A jsem rád, že je totožné s mými ostatními kolegy ze senátorského klubu.

Ale ještě více jsem rád, a domnívám se, že je to právě v souladu s duchem Tomáše Masaryka, který je pro mě obrovskou morální i politickou autoritou. Děkuji.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji panu senátorovi Jermářovi. Dalším přihlášeným do diskuse je pan ministr Karel Schwarzenberg. Já se panu ministrovi omlouvám, že jsem ho nevyvolal s právem přednostním, ale pan ministr mi to jistě odpustí.

Ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg: Pane předsedající, slavný Senáte. Je pravda, že málokdy před námi stál tak důležitý úkol a tak závažná záležitost, jako schválení Lisabonské smlouvy.

K tomuto tématu bylo v posledních hodinách mnoho řečeno, jak názory oprávněné kritiky, tak i stejné oprávněné poukazování na přednosti této smlouvy.

Já bych rád snad jenom z pohledu, byť již odcházejícího, ministra zahraničí, něco poznamenal.

Je-li řečeno, že v Evropě větší státy mají a budou mít větší váhu než menší, tak si dovoluji poznamenat, že tak to bylo v dějinách lidstva vždy. Naprostou rovnost mezi státy nikdy nedosáhneme. Ale musíme přiznati jednu věc, že díky poválečnému vývoji v Evropě, tedy v západní Evropě nejdřív, ale potom i u nás, díky vývoje od Montánní unie k Evropské unii se tyto vztahy civilizovaly. Kdokoliv si vezme knížku dějin do rukou a začte se, jak se velké státy chovaly k menším státům ve stoletích minulých i v 20. století, jak se chovají jinde ve světě k menším sousedům, tak zjistíte, ten kromobyčejný pokrok, kterého bylo dosaženo díky vývoji v Evropské unii.

Já sám také vím dobře, že to není ještě perfektní stav, že tam máme spoustu byrokracie, že tam máme spoustu obtížných jednání. Ale když se člověk na tom podílel, tak přece jen vidí, že zásadně respekt mezi státy existuje a diskuse probíhají velice civilizovaně a z toho vždy docházíme ke kompromisům, vyslovený diktát – upozorňuji na to – jsem během těch dvou a půl let nezažil.

Když tady kolega Kubera citoval výroky, které jsou nehorázné, různých poslanců Evropského parlamentu, tak zamysleme se nad tím, kolik set poslanců v Evropském parlamentu je, kolik sprostě si v posledním roce dovolila poměrně menší česká Sněmovna. Já bych řekl, že tady nezaostáváme za Evropou, nýbrž jsme se plně začlenili a my Evropskému parlamentu nemáme co vyčítati.

Ještě snad jednu věc. V posledních týdnech a měsících – nechci teď nikoho obžalovat, nikoho jmenovat, ale musel jsem to zaznamenat – při svých rozhovorech s mými kolegy, ministry zahraničí Evropské unie, ale také s ministry zahraničí jiných států, než jsou v Evropské unii, s různými představiteli světové politiky, jak jsme „skvěle“ zase jednou dokázali poškodit sami sebe, že jsme oslabili pozici České republiky jako předsednické země, a s odpuštěním řečeno, zesměšnili jsme se před Evropou, v Evropě a potažmo před celým světem.

Máme dneska zajisté právo zamítnouti Lisabonskou smlouvu. Nikdo nám to nezakáže, Brusel sem nevyšle ani tanky, ani bombardéry. Probudíme se zítra sice s jistou kocovinou, ale očividně se nic nezměnilo.

Nicméně víte, co to znamená, býti úplně izolováni v Evropě? A k tomu nejsme, prosím, ani v pozici Irska, které je ostrovem v Atlantiku, v přímém spojení na celý svět, nýbrž jsme uprostřed této Evropy obklopeni Evropskou unií. A v té se chceme opravdu izolovati? Víte, důsledky toho jste si nikdy nespočetli.

Tak v plné odpovědnosti člověka, který na dva a půl roku v české zahraniční politice pracoval a byl za ni zodpovědný, vás snažně prosím, i ty, kteří znají mé výhrady proti Lisabonské smlouvě, a já bych sám uměl uvést několik bodů, které se

mi nelíbí a doufám, že v letech budoucích budou postupně vylepšeny, také spousta věcí se v bývalé Evropské unii pomalu opravilo, to není mrtvé společenství, v tom se pořád věci vyvíjejí, Evropská unie není něco, co je ustrnulého, Evropská unie je ještě v procesu vývoje a tudíž se tam ještě leccos snad i k lepšímu změní. A v této odpovědnosti, věduoc, co by to znamenalo pro nás, kdybychom se odloučili od evropského vývoje, vás prosím, abyste s touto smlouvou souhlasili. Ještě i z jednoho důvodu. Zítra začíná, jak známo, zde summit k východnímu sousedství. Je nám všem dobře známo, že v Evropské unii nastala ona únava z rozšíření, že spousta starých států má výhrady proti tomu, aby další státy, jako například ze západního Balkánu, byly přibrány do Evropské unie.

Když dneska řekneme NE, tak podkopáme pozici všech těchto států. To nám musí být jasné, pak ani Chorvatsko, ani ostatní země nebudou mít možnost vstoupit do Evropské unie, což je jasné, že pozastaví jak hospodářský vývoj, tak vývoj v občanské společnosti, ke státům, které mají právní stav a kde se opravdu věci dávají do pořádku a kde překročí k závažným reformám. Všechny reformy, které začaly naše sousední státy, začaly v naději, že se stanou členy Evropské unie.

Chceme jim to definitivně zadrhnout, jenom, abychom uspokojili naše malé české ego? Myslím, že bychom jednali kromobyčejně nezodpovědně, nezodpovědně vůči Evropě, vůči sousedním státům a těm malým, připouštím, chudším státům, ty ještě nejsou členy EU, ale především nezodpovědně k vlastní zemi, vlastní republice. Proto vás prosím, odhodlejte se, dejte jasný signál, že jsme evropská země, že jsme země, která chce rozvíjet opravdu unijní Evropu a opravdu společnou politiku.

Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji panu ministru Karlu Schwarzenbergovi a požádám pana senátora Sušického, aby přednesl svůj příspěvek do rozpravy. Prosím, pane senátore, máte slovo.

Senátor Pavel Sušický: Vážený pane předsedající, kolegyně a kolegové, Senát se dnes ocitl skutečně v nezáviděníhodné situaci. Máme se dnes vyjádřit k dokumentu, probíraném ve všech možných institucích a médiích. Máme se k němu navíc vyjádřit v době, ve které jsou na nás více než jindy upřeny oči téměř celé Evropy. Důvod je jednoduchý – je jím fatální selhání celé naší politické scény, k němuž došlo nesmyslným položením vlády uprostřed našeho předsednictví.

Lisabonská smlouva – dokument, o kterém všichni tu více, tu méně zasvěceně hovoří, ale detailně ji zná málokdo. V časech dnešních mediálně politických zkratků znají mnozí pouze klíčová hesla a body smlouvy. Bojím se, že v takovémto extraktu z tisícistránkového materiálu nemají tyto body vysokou, ať už kladnou či zápornou vypovídací hodnotu.

Zastavme se na chvíli nad jedním paradoxem. Je zajímavé, že voliči pravicové a zdůrazňují, eurorealistické ODS se klonili spíše k podpisu smlouvy i s jejími negativy. Voliči levicových stran z dřívějších průzkumů problematiku spíše ignorovali a neměli vyhraněný názor. Musím spravedlivě předeslat, že podle úplně posledního průzkumu, který jsem četl v Lidových novinách, se situace zřejmě vyrovnává. Paradoxní je, že naopak politické reprezentace představující zmíněné antagonistické směry, jsou na tom opačně. Důvodem rozhodně není nacionalismus a šovinismus pravice, a na druhé straně pak naopak ryzí evropanství levicových politiků. Ono je to spíše o nesmyslném antagonismu obou táborů, o neschopnosti a neochotě k diskusi nad tématem, které se tolik dotýká úplně všech občanů republiky. Když jeden tábor něco řekne, ten opačný to okamžitě neguje a vymezuje se vůči

takovému názoru, ať už se jedná o cokoli. A tak zatímco ODS valnou většinou podporuje spíše onen eurorealismus a snahu o diskusi, naši oponenti nás šmahem označili za euroskeptiky. A aby na sebe ještě upozornili více, tlačí na pilu a celý spor hrotí do extrému. Ano, už v této souvislosti zaznělo také označení „eurohujerství“. Nálepkováním se ale nevyřeší nic. Tato země ho zvedla také mj. i k tomu dříve připomínanému pádu vlády.

Co je ovšem naprosto jasné, je fakt, že coby naprosto nevypočitatelnou a tudíž nespolehlivou politickou reprezentaci nás nyní vnímají i naši sousedé ze zahraničí. Poté, co jsme překvapili úspěšnou 1. etapou předsednictví, jsme o pracně získané renomé velmi rychle přišli. To je holý a nesmírně smutný fakt. Proto teď všichni napjatě sledují, a s určitými obavami, jak se ke klíčovému dokumentu vyjádříme. Názory na Lisabon jsou velmi různé. Např. bývalý prezident, pan Václav Havel, v nedávném rozhovoru pro média uvedl, že jeho názorem je Lisabonskou smlouvu schválit ze tří důvodů.

1. Smlouva přinese mírné, ale velmi důležité posílení role národních parlamentů.
2. Bude znamenat značně zjednodušené celkové fungování EU.
3. Přinese velmi vítané posílení spolupráce státních institucí v nejrůznějších oblastech.

Konec citace bývalého pana prezidenta Havla.

Já se ale nemohu zbavit potřeby poněkud polemizovat s podobnými malouko zjednodušujícími soudy, byť jsou vyřčeny líbivě a moudře a mají jistě svou váhu. Stačí se ale začíst pečlivě do jednotlivých kapitol navrženého textu Lisabonské smlouvy. Čte se to strašně, to si přiznejme. Je ale nezbytné zdůraznit několik dalších významných změn, které pro naši zemi fakticky přinesou nevýhody oproti stávajícímu stavu.

1. Je faktem, že Lisabonská smlouva má v nových podmínkách dodat větší legitimitu celé EU jako mezinárodní instituci. Znamená to tedy, že naopak objem kompetencí, které budou přeneseny do centra národních vlád, se výrazně zvětší.
2. Dalším nezpochybnitelným faktem je fatální změna hlasovacích práv, která posílí největší a nejmenší státy, zato ovšem oslabí váhu států středních, a sem patří i ČR.

Dále padá princip jednomyslného hlasování a zavádí se většinové. To je jedna z nejnvýraznějších změn, která absolutně mění dosavadní systém fungování celého evropského společenství. Dalo by se pokračovat ve výčtu odstavců, jejichž dopad na naši zemi by byl přinejmenším sporný, pokud ne přímo negativní. Nebojme se zkrátka pojmenovat fakt, že ti největší hráči budou na své menší partnery koukat vždy trochu spatra a budou se snažit jejich pozici oslabovat.

Za poslední týdny a měsíce jsem slyšel už mnoho nejrůznějších názorů, ale i výkřiků do tmy. Svou legitimitu má určitě názor, abychom s definitivním rozhodnutím počkali na výsledek opakovaného referenda v Irsku, naopak další relevantní argument mluví o tom, že odmítnutím Lisabonu se přiblížíme do náruče Kremlu. Přesto, nebo právě proto, co jsem řekl, jsem po velmi těžkém rozhodování a říkám – hlavou, srdcem, kterým bych to nejspíše zamítl, jsem tedy potlačil, došel k přesvědčení, že pokud se vyslovíme pro schválení Lisabonské smlouvy, bude to zřetelným signálem pro naše evropské partnery, že přeci jen nejsme tolik nedůvěryhodnou, možná lehce banánovou republikou, jako nyní po zmařeném předsednictví působíme. Bude to podle mne menší z možných zel.

Případná vyplývající negativa z Lisabonské smlouvy musíme dokázat dalším jednáním a jasným projevem svéráznosti a cílevědomosti tlumit či pokud možno eliminovat. Obojí jsme již dokázali předvést během 1. čtvrtletí svým evropským

partnerům. Je potřeba ovšem při tom zapomenout na české furiantství, když Franta řekl ano, tak já tedy řeknu ne. Není to málo, co můžeme dokázat Evropě nabídnout.

Rozhodně bychom také ale neměli ignorovat realitu ČR jako menší země ve střední Evropě, jejíž šance obstát v politické situaci nejsou velké. Nikdo mi také nevymluví, že tzv. potopení Lisabonu by bylo poměrně velkým rizikem pro naši republiku, která by se mohla dostat velmi blízko k periferii ES. O svou sounáležitost k tomuto společenství jsme se snažili dlouho. Bylo by škoda 20 let po pádu železné opony začít vytvářet nějakou novou, byť neželeznou.

Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji, pane senátore. Dalším přihlášeným je pan senátor Rostislav Slavotínek.

Senátor Rostislav Slavotínek: Dobré odpoledne. Vážený pane místopředsedající, vážený pane místopředsedo vlády, vážené kolegyně a kolegové, mám určité pochybnosti o tom, má-li valný smysl dnes znovu připomínat všechny argumenty, proč Lisabonská smlouva ano, nebo proč ne. Nezaznělo zde až na výjimky mnoho nového, snad kromě toho poctivého srovnání kladů a záporů přijetí Lisabonské smlouvy z úst pana premiéra, a v některých dalších příspěvcích.

Nepředpokládám ani, že by na základě dnešní debaty někdo změnil svůj názor na tuto smlouvu, který se jistě utvářel více než rok od té doby, kdy se Lisabonská smlouva objevila v Senátu v písemné podobě jako tzv. konsolidovaný text. Považuji ale za nutné zřetelně vyjádřit postoj klubu KDU-ČSL v Senátu k tomuto bodu našeho dnešního programu.

Je dlouhodobě stále stejný. Všichni naši senátoři budou hlasovat pro souhlas s ratifikací Lisabonské smlouvy, a to také proto, že po 5 letech od našeho vstupu, jsme zcela přesvědčeni o tom, že je pro ČR dobré být plnoprávným a konstruktivním, nikoli destruktivním členem EU.

Dovolte mi ještě zmínit jednu nedávnou osobní zkušenost. Minulý týden jsem byl členem delegace Senátu vedené panem předsedou Přemyslem Sobotkou, která navštívila skandinávské země – Norsko, Švédsko a Finsko. Při všech jednáních se největšímu zájmu našich partnerů těšily dvě věci.

Za prvé – s neskryvaným zájmem sledovali pokusy české delegace vysvětlit nevysvětlitelné, proč po relativně velmi úspěšné první polovině českého předsednictví jsme si tak nehorázným způsobem, jakým bylo vyslovení nedůvěry vládě, pokazili reputaci před celým světem, a zpochybnili tak kompetenci všech středních a menších členských zemí EU.

Za druhé – samozřejmě s napětím očekávali naše vyjádření k otázce, bude-li úspěšně dokončena ratifikace Lisabonské smlouvy v České republice.

Byl bych velmi rád, kdybychom při hlasování měli všichni na paměti, že jeho výsledek dotvoří obraz o ČR. Jde o dobrou pověst ČR jako předvídatelného věrohodného partnera. A nejen to. Někteří naši partneři v EU – ze skupiny přibližně stejně velkých států jako jsme my – mají oprávněný pocit, že svým eventuálním negativním rozhodnutím snížíme nejen svůj, ale také jejich „rating“. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji panu senátorovi Slavotínkovi. Požádám o slovo paní senátorku Lianu Janáčkovou. Prosím, paní senátorko, máte slovo.

Senátorka Liana Janáčková: Pane předsedající, dámy a pánové, nechci zdržovat, protože debata je již dlouhá. Rozumné důvody jsou na obou stranách pro i proti, ale byly tady téměř všechny vyjmenovány. Chci říci svůj pocit, který mám z tohoto jednání o Lisabonské smlouvě. Dovolím si použít paralelu.

Tady má někdo brýle, prosím. (Předsedající: Paní senátorko, brýle až později. Když člověk nevidí, rád si pro ně přijde.)

Jako starostka městského obvodu v Ostravě – v rámci statutárního města – jako jediný obvod v celé republice jsme ztratili na jeden a půl roku rozhodovací pravomoci, protože nám byly pravomoci statutem odebrány z důvodu závažných pochybení, které se ovšem v této chvíli nenaplnily a po jeden a půl roce jsme dostali hospodaření zpátky. Jediná z vás vím, co to znamená být zvolen samosprávou a nerozhodovat. Jediná z vás vím, že je to naprosto deprimující pocit. Víím, že vás nepřesvědčím a možná to není správný případ, ale chci vám jen vysvětlit, proč budu hlasovat proti. Nechci být v situaci, kdy někdo bude rozhodovat za mne.

V souladu s preambulí Lisabonské smlouvy a potvrzující svou oddanost zásadám svobody, demokracie a úcty k lidským právům a základním svobodám a zásadám právního státu – budu hlasovat proti.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Děkuji, paní senátorko. Dalším přihlášeným do diskuse je pan senátor Jaromír Štětina. Prosím, pane senátore, máte slovo.

Senátor Jaromír Štětina: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, dovoluji, abych vzpomněl, jak se pracuje novináři v Rusku. Zažil jsem na ruské vojenské základně Chankala u Grozného rozhovor s několika ruskými generály. Když se chcete jako novinář něco dozvědět, musíte vypít s nimi nějakou skleničku vodky. Když jsme ji vypili, ruští generálové mě objímali kolem ramen a říkali: Neboj, my vás z toho německého jha stejně jednou vysvobodíme. Na tento příběh jsem si vzpomněl nedávno, když pan premiér Topolánek den po pádu vlády řekl, že se tam či onde slavilo. Pokud si vzpomínám, hovořil o oslavách na Pražském hradě, na ruském velvyslanectví a v Kremlu. Vzpomínám si ještě na jeden příběh, který je s tím spojen, a to byla doba před prezidentskými volbami. Jistě si pamatujete, jak oba kandidáti, jak pan profesor Švejnár, tak pan profesor Klaus, chodili do našich klubů a ucházeli se o hlasy. Pan prezident Klaus byl také v našem Klubu otevřené demokracie. Zeptal jsem se ho: Pane prezidente, proč je vaše hradní politika vůči ruské federaci tak submisivní? Pan prezident mi řekl: Znáím vaši pozici k Ruské federaci, ale musíte si uvědomit, že Rusko je dnes normální demokratická země. Toto je přesná citace, je to natočeno jedním z mých kolegů, mám to schované v archivu, protože to bylo pozoruhodné.

Domnívám se v souvislosti s Lisabonskou smlouvou, že náš pan prezident se mýlí. Rusko není normální demokratická země, země, která svou vlastní armádou zabije sto tisíc vlastních obyvatel, jako to udělala v Čečensku, není demokratická země, země, která okupuje část svobodného Moldavska na levém břehu Dněstru, není normální demokratická země, země, která pošle svou 58. armádu do Gruzie, svobodné suverénní země, není demokratická země. Země, která svými nejvyššími představiteli vyhrožuje Evropě včetně Česka, že na ně zamíří rakety, není demokratická země. Není demokratická země, která vydírá evropské země, že jim pozavírá kohoutky energovodu.

Z toho důvodu si myslím, že je naší povinností hlasovat pro Lisabonskou smlouvu. Pan premiér Topolánek měl pravdu, když mluvil o tom, že se v Moskvě slavilo po pádu naší vlády. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Požádal bych galerii o méně expresivní projevy. Jsme konzervativní komora.

Požádal bych o slovo přihlášeného pana senátora Miroslava Škalouda. Prosím, máte slovo.

Senátor Miroslav Škaloud: Zde někdo zanechal brýle. Děkuji vám za pozornost. Dovolte, abych se vrátil ke smlouvě.

Místopředseda Senátu Jiří Šneberger: Pane senátore, přeruším vás, nechte brýle brýlemi.

Senátor Miroslav Škaloud: Mám pocit, že se zde hovoří spíše o okolnostech, než o vlastní smlouvě. Jsou to okolnosti typu: ostatní státy by to cítily jako podraz, ztratíme spojence, sněmovna to již odsouhlasila, budeme mít špatnou pověst, zastaví se rozšiřování EU, nepatřili bychom mezi státy, které mezi sebou mluví, dostali bychom se na periferii, naše renomé v Unii už bylo vinou vyslovení nedůvěry vládě vážně poškozeno, nebo přijde nová smlouva a při jiné konstelaci v Senátu jistě dojde k jejímu schválení.

Připouštím, že je to možné a že tyto argumenty mají svou váhu. Všechno souvisí se vším. V této komoře ale považuji za vhodné hovořit k podstatě smlouvy. Mluvil o ní premiér. Dovolte, abych řekl několik strukturovaných informací, protože těchto není nikdy dost, v médiích jsem se o nich nikde nedočel, nebo byly skryty.

Úvodem bych chtěl předeslat, že již v současné době je v platných smlouvách zakódována postupná integrace a prostor pro expanzi evropské regulace a Lisabonská smlouva ji urychlí a rozšíří do druhých oblastí. Odstranění pilířů spolu s prointegračním směřováním Evropského soudního dvora pak usnadní další harmonizaci práva včetně trestního a rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou omezí vliv národní legislativy na řadu oblastí. Samozřejmě je to záležitost toho, na čem se členské státy dohodnou a co odsouhlasíme.

Toto jenom opakuji, aby bylo vidět, alespoň z mého pohledu, o co v té smlouvě jde. A já myslím, že si to zaslouží diváci i čtenáři našich stenozáznamů.

Zkusím některé důsledky uvést v několika bodech. Prvním bodem je komunitarizace třetího pilíře. Už o tom premiér hovořil, budu stručný. Je to jistá převratná změna, která znamená zjednodušeně řečeno tolik, že oblast policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, která byla dosud rozvíjena ve specifickém mezivládním režimu, bude začleněna do struktur a mechanismů dosavadního nadnárodního ES. V rámci této spolupráce může být harmonizováno trestní právo hmotné i procesní a některé aspekty organizace policie, dotýká se citlivých, jádrových oblastí svrchovaného státu a navíc zde hrozí zásahy do základních práv jednotlivců. To jenom na vysvětlenou, teď to nehodnotím.

Role Evropského soudního dvora zde byla omezená v této oblasti a nemohl např. rozhodnout o žalobách na členské státy pro porušení evropského práva. Jaké to bude mít důsledky? Znamená to, že v celé oblasti se budou přijímat klasické prvopilířové nástroje se vším, co k nim patří, např. doktrína přímého účinku, odpovědnost státu, za škodu způsobenou neprovedením směrnice apod. Evropský soudní dvůr zde získá stejně široké pravomoci, jaké má v prvním pilíři, a jeho moc

nad celou oblastí tak dramaticky vzroste. Takže na závěr tohoto prvního bodu, komunitarizace třetího pilíře, celkově znamená pro ČR ztrátu kontroly nad základními oblastmi moci suverénního státu a jejich vydání k regulaci institucím EU.

Druhým bodem je expanze hlasování kvalifikovanou většinou. Lisabonská smlouva výrazně rozšiřuje počet oblastí – to už tu bylo také řečeno – ve kterých se v radě uplatní hlasování kvalifikovanou většinou. V dosavadním vývoji evropské integrace jde o vůbec nejvyšší posun v tomto směru. Podle Parlamentního institutu se jedná o 68 oblastí a ono je jich 19 nahrazujících stávající. A u 49 oblastí jsou nové. Podle Lisabonské smlouvy má být hlasování kvalifikovanou většinou pravidlem, zatímco jednomyslnost už má být výjimkou.

Smlouva zavádí většinové hlasování ve velmi citlivých oblastech, jak už jsem řekl, policejní a justiční spolupráce a v trestních věcech, např. při vymezení trestných činů a sankcí. Kromě nich bude také hlasování kvalifikovanou většinou aplikováno v oblasti usazování samostatně výdělečných osob v dopravní politice, ve finančních pravidlech, ve službách obecného hospodářského zájmu, tzn. poštovní služby zásobování elektřinou, telekomunikacích, dále v evropské zahraniční službě. Většina hlasování bude uplatněna u všech návrhů vycházejících z podnětů evropské rady, týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Dále pak se týkají celní spolupráce, Evropské obranné agentury, přistěhovalců, tam se to konkrétně týká dohod na vracení a integrace přistěhovalců. Týká se to ochrany a zlepšení zdraví, zejm. pobídkové opatření k jeho ochraně nebo opatření k ochraně zdraví s ohledem na tabák a alkohol. Týká se to hospodářské politiky, energie, směru hospodářských politik pro země eurozóny. Dále sportu, společné obchodní politiky, finanční pomoci třetím zemím, humanitární pomoci, ekonomických sankcí vůči osobám nebo nestátním subjektům. Také se aplikuje na systém vlastních zdrojů, to jsou prostředky EU, kterými mohou být odvody členských států, ale je zde i potenciál pro zavádění evropských daní.

Zůstává tedy již jen několik oblastí, v nichž je jednomyslnost zachována. Jde např. o oblast daní, většinu rozhodování v oblastech zahraniční a bezpečnostní politiky a v systémech sociálního zabezpečení. Dále pak operativní policejní spolupráce nebo rozhodování o jazykových pravidlech. Daně se samozřejmě netýkají daní spotřebních nebo DPH, ty už jsou harmonizovány.

Třetí bod se týká dalšího nárůstu pravomocí EU. Lisabonská smlouva svěřuje unii nové pravomoci, jednak zavádí zcela nové právní základy, jednak v různé míře rozšiřuje právní základy stávajících. Samotné zakládající smlouvy ve svém dosavadním znění obsahují mnohé právní základy, které umožňují velmi široký výklad. Při pohledu do sekundárního práva zjistíme, že společenství nebo Unie již byly aktivní v mnoha oblastech, pro které nyní Lisabonská smlouva vytváří nový právní základ, a to pod hlavičkou právních základů obecněji definovaných.

Bude se týkat např. energetiky, ochrany práv duševního vlastnictví, tzv. služeb obecného hospodářského zájmu, cestovního ruchu, humanitární pomoci atd. Některé z nově formulovaných pravomocí institucím Unie již dříve vysoudil Evropský soudní dvůr a Lisabonská smlouva tedy v uvedených případech do jisté míry legitimizuje již probíhající činnosti. Nicméně některé nové právní základy předjímají činnost Unie v oblasti, kde doposud v zásadě aktivní nebyla. To je sport, vesmírná politika, spolupráce správních orgánů při aplikaci evropského práva, prevenci kriminality nebo úprava osobních dokladů. Vedle stanovení nových právních základů návrh pravomocí může probíhat i rozšiřováním existujících právních základů. To je příklad azylové politiky, přistěhovalcké politiky, společné bezpečnostní a obranné politiky,

ochrany životního prostředí, justiční spolupráce v civilních věcech nebo veřejného zdraví.

Někdy se argumentuje, že kompetencí se nepřenáší mnoho, že není o čem hovořit, že je toho poměrně málo.

Ovšem na druhé straně pokud si představíme kompetence jako salám, ze kterého se neustále odkrajují plátky, tak kdy dospějeme k závěru, že kompetence se přesunuly na úroveň Unie v nějaké podstatné míře? Rozhodně to nebude tehdy, až zkonstatujeme, že ze salámu už nic nezbylo. Otázka je, kdy a jak to vyhodnotíme.

Je tedy otázkou, na závěr tohoto bodu, zda Unie opravdu trpí nedostatkem pravomocí a zda je potřebuje posílit. Je otázkou, zda by se činnost Unie měla rozšiřovat do dalších a dalších oblastí lidské činnosti v době, kdy mnozí z nás mají dojem, že už má Unie pravomocí příliš mnoho.

Čtvrtým bodem, který chci zmínit, je cesta k centralizované zahraniční politice EU, kterou přináší Lisabonská smlouva. Tato smlouva posiluje Unii v oblasti společné zahraničně-bezpečnostní politiky, neboli dosavadního druhého pilíře. A i ten se nyní dostává pod jednu střechu s dosavadním prvním. Na rozdíl od třetího pilíře si však zachovává jistá specifika, kterými jsou zejména jednomyslné hlasování jako pravidlo a vyloučení přijímání nových právních předpisů nebo prakticky nulová role Evropského soudního dvora. Přesto dochází k několika podstatným změnám i v této oblasti. Dochází k propojení institucionální struktury. Hlavním posunem v tomto směru je nová koncepce funkce tzv. vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který má být jmenován Evropskou radou, kvalifikovanou většinou se souhlasem předsedy komise. Funkce existovala již nyní, kdy byla personálně propojena s úřadem generálního tajemníka Rady a náležely k ní jen marginální pravomoci. Podle nové smlouvy má být velmi výrazně posílena, což dobře odráží titul ministra zahraničí – jak se mezi řádky udává. Takto ji nazývala euroústava.

Lisabonská smlouva se raději drží nenápadného a neprovokativního označení. Tomuto představiteli bude náležet každodenní řízení zahraničně-bezpečnostní politiky, v rámci které bude mít široký prostor pro předkládání návrhů evropské radě. A je zřejmé, že vznik této hybridní funkce na pomezí mezi radou a komisí, která je nadána značnými kompetencemi, má značný potenciál pro to být v budoucnosti posilována. Právě smlouva tak přináší i možnost, aby byla vytvořena na základě rozhodnutí Rady učiněnou kvalifikovanou většinou, pravá diplomacie Unie. A to pod rovněž neprovokativním názvem Evropský útvar pro vnější činnost. Ten se bude skládat z úředníků EK, sekretariátu Rady a přidělených pracovníků diplomatických služeb členských států. Dosavadní delegace EK ve třetích zemích se přemění v zastoupení EU coby součást evropského útvaru pro vnější činnost a vzniknou tady jakési ambasády Unie, u kterých si lze představit, že by jednou v budoucnosti mohly nahradit ambasády členských států.

Smlouva se snaží zdůraznit loajalitu členských států vůči Unii a její zahraniční politice. Stanoví, že dříve než členský stát podnikne jakékoli kroky na mezinárodní scéně nebo přijme jakýkoli závazek, který by mohl mít dopad na zájmy Unie, má povinnost vést v Radě konzultace s ostatními členskými státy. Otázkou je, zda je vhodné vytvořit základnu pro budoucí jednotnou zahraniční politiku EU nahrazující samostatnou činnost členských států vůči třetím zemím. Mimochodem již dnes je omezena vnějšími pravomocemi společenství.

Pátým bodem je cesta k novému vojenskému uskupení a k evropské armádě.

V rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky existuje posun v oblasti obrany, neboli tzv. společné bezpečnostní a obranné politiky, a je zde zjevná podoba se závazky ve smlouvách, zakládajících vojenské pakty.

Novým prvkem, který může vzbuzovat obavy ohledně vytváření vojenského uskupení a evropské armády, je kategorické prohlášení, obsažené v novém čl. 42, o Evropské unii, podle kterého „společná bezpečnostně obranná politika povede ke společné obraně“. Jakmile o tom Evropská Rada jednomyslně rozhodne. Dosavadní znění smluv hovoří pouze o tom, že obranná politika by mohla vést k obraně.

Celkově lze říct, že změny, které přináší Lisabonská smlouva v oblasti obrany, posouvají Unii směrem k vojenskému paktu a k vytvoření unijních vojenských jednotek. V dlouhodobé perspektivě se mohou ukázat jako mezistupeň k vytvoření centralizované obrany evropského státu. Jakýsi právní konflikt nebo problémy s NATO už tady byly diskutovány, nebudu se k nim vracet.

Za šesté bych se chtěl vyjádřit k vytváření nových kvazistátních orgánů. O jednom už jsem hovořil, o tom vysokém komisaři pro zahraniční záležitosti, a tím nejvýznamnějším faktem v tomto směru je vytvoření funkce předsedy Evropské rady, kterého bude volit Evropská rada kvalifikovanou většinou. Ten bude předsedat Evropské radě a nahradí tak dosavadní rotující půlroční předsednictví. Bude tam na dva a půl roku. Jakkoliv budou pravomoci tohoto evropského prezidenta omezené, jeho vytvoření bude mít velkou symbolickou roli. Takže lze v souladu s dosavadní integrační logikou očekávat, že příští revize smluv budou roli prezidenta posilovat.

Vznik orgánů, toho představitele Unie pro zahraniční věci i prezidenta by o další krok přiblížil Unii směrem ke státu, a to nejen v rovině symbolické. Do budoucna lze očekávat tlaky na posílení každého z uvedených orgánů a na to, aby získaly pravomoci „hodné“ jejich titulu.

Sedmým bodem jsou široké možnosti posilování Evropské unie mimo klasické revize zakládajících smluv. Nebudu zbytečně extendovat, to je ta pasarela i přechodová formule, kvůli tomu jsme odsouhlasili novely jednacích řádů. Svým způsobem to omezuje možnosti, aby si na radách mohli odsouhlasit mimo vůli parlamentu nějaká opatření. Nicméně je tu problém, že pokud by bylo toto zmocnění dáno díky nějaké dočasné konstelaci v parlamentech, zpátky už to vzít nelze, pokud již bude rozhodnuto v nějaké Evropské radě.

Už se blíží ke konci. Další bod se týká levicové ideologické zátěže, kterou přenáší tato Lisabonská smlouva. Nechci říkat negativně, mluvím o tom jako o faktu.

Již platné znění zakládajících smluv obsahuje řadu ustanovení, která odrážejí ideologický vliv levice. Zavazuje společenství vést boj proti diskriminaci, boj proti vyloučení, podporovat dialog mezi sociálními partnery a konzultovat je.

Nová smlouva jde výrazně dál a zanášá toto primární právo dalšími levicovými postuláty v daleko větší míře. Nejzávažnějším krokem v tomto směru ideologizace zakládajících smluv je faktické začlenění tzv. charty základních práv Unie do primárního práva, k čemuž dochází tím, že Lisabonská smlouva jí dává stejnou sílu, jako mají zakládající smlouvy.

Práva, zásady a politické postuláty, které v nich jsou shromážděny, jdou daleko nad rámec Evropské úmluvy o lidských právech i naší Listiny základních práv a svobod. V řadě ustanovení v Chartě lze pozorovat posun od rovnosti před zákonem a v důstojnosti k programovému rovnostářství, které snadno proniká např. do antidiskriminační legislativy, provázené převráceným důkazním břemenem, zásahy do soukromoprávních vztahů a vytváření úřadů, provádějících hon na čarodějnice atd.

Důvody k těmto obavám bývají bagatelizovány s odkazem na výslovná ustanovení o aplikaci této Charty, která je určena jen orgánům Unie a členům, jen pokud uplatní právo Unie, nicméně z praxe víme, že pokud Evropský soudní dvůr bude posuzovat otázku, zda se v daném případě aplikuje evropské právo nebo nikoliv, zpravidla volí maximalistický výklad. A právě obavy z účinků Charty na vnitrostátní právo vedly Velkou Británii a Polsko k tomu, aby si vynutily speciální výjimku.

Celkově lze mít za to, že Lisabonská smlouva představuje dosud nejvýraznější krok k jednosměrné ideologizaci smluvního rámce Evropské unie. Vytváří velký potenciál pro legislativu a judikaturu vychylující politiku v Evropské unii a v jejích členských státech nalevo, daleko od liberálního vidění světa, které bylo dosud. Na unijní, ale i na národní úrovni se může do budoucna omezit prostor pro politickou soutěž a pro konkurenci politických programů. To se mi zdá podstatné, to je málo vidět. Nicméně na závěr tohoto bodu chci říct, že je samozřejmě legitimní požadovat ve smlouvách cokoli, nicméně mám pochybnosti, že Unie bude mít „vysoce konkurenceschopné hospodářství“ zároveň s tak bohatými „sociálně solidárními cíli“. Nemám nic proti sociálním vymoženostem, ale je zapotřebí si na ně nejprve vydělat a je zapotřebí mít nějaké priority. K tomu by pomohla bezpochyby konkurence hospodářských, daňových a sociálních systémů.

Jestli bude vhodná větší unifikace, centralismus, sociální experimenty, záplava regulací, a tím zvítězí na jedné straně možná větší akceschopnost v některých oblastech anebo na druhé straně zvítězí menší racionalita a snižování konkurenceschopnosti, to ukáže budoucnost. Domnívám se, že negativa přicházející se smlouvou v této oblasti převažují.

Poslední bod se týká posvěcení aktivistické judikatury Evropského soudního dvora, Lisabonská smlouva zakotvuje do primárního práva mnoho plodů aktivismu ESD, čímž je v podstatě posvěcuje a zpětně legitimizuje. Navíc je pobídkou k tomu, aby Evropský soudní dvůr ve svém dosavadním přístupu pokračoval i nadále.

Už jen několik vět. Evropský soudní dvůr již přisoudil na popud komise a Evropského parlamentu Společenství pravomoc např. harmonizovat trestní právo členských států. Vzpomeňte si, např. trestní právo v oblasti životního prostředí. Lisabonská smlouva jde v duchu této judikatury ještě nad její rámec. Takto jsou převzaty do zakládajících smluv závěry judikatury, která se rozvíjela od začátku 70. let a která vybuodovala řadu odvážných a problematických konstrukcí prakticky z ničeho a bez opory ve výslovných ustanoveních smluv.

K Lisabonské smlouvě bylo také připojeno prohlášení členských států o přednosti evropského práva. Toto prohlášení lze chápat tak, že členské státy se přihlašují k celému souboru judikatury k této problematice, tedy vlastně i k té, která prohlašuje nadřazenost evropského práva nad národními ústavami, jež dosud nebyla členskými státy explicitně a bez výhrad přiznána. Není tomu tak dodnes. Na základě našeho jednání u Evropského soudního dvora to není stále jasné.

Na závěr chci říct čtyři věty. Chci říct, že smlouva v mnohých směrech posouvá Unii blíže k opravdovému státnímu celku. Posiluje její pravomoci, rozšiřuje hlasování kvalifikovanou většinou, a to i do velmi citlivých oblastí, vytváří nové kvazistátní orgány, dláždí cestu k centralizované zahraniční politice a obraně a vytváří velký prostor pro budoucí posilování unie mimo rámec klasických postupů revize zakládajících smluv.

Dále smlouva nepřiměřeně ideologizuje ústavní rámec integrace, když jej staví na východiscích postmoderní levice. Zároveň dává soudní moci velký prostor pro prosazování těchto východisek zvláště tím, že činí z Charty základních práv Unie

právně závazný nástroj, obsahující soudně vymahatelná práva. Je zde tak nezanedbatelné riziko omezení politické soutěže na unijní i národní úrovni. A prosazovat konzervativní politiku bude asi zřejmě už velmi obtížné.

Dále ještě naposled, také to bylo několikrát řečeno, vznik a prosazování smlouvy je zatížen břemenem arogance moci a ignorací vůle občanů, kteří se v referendech vyslovili proti euroústavě.

Děkuji vám za pozornost a na závěr bych chtěl říci, že nejdůležitější je vůle členských států, a toto mé vystoupení byla jenom jakási vysvětlivka k právnímu pozadí důsledků smlouvy, pokud by to někdo náhodou nevěděl, jako že jste ji asi všichni četli, v tom případě se vám za délku vystoupení omlouvám, nicméně kdo poslouchal jinde, to možná ocení. Považuji to za důležité. Děkuji vám.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane kolego, a jako další je připraven do diskuse pan senátor Jiří Pospíšil.

Senátor Jiří Pospíšil: Pane předsedající, pane ministře, dámy a pánové, já jsem pozorně vyslechl to, co říkal kolega, a mimo to, co jsem chtěl říct původně, teď uvedu dvě ilustrace, abyste také věděli vy, co jste to ještě nečetli, o čem to vlastně mluvil.

Nastala situace, kdy evropská směrnice stanovila, že s osobami staršími 54 let může být uzavírána smlouva na určitou dobu pouze vzhledem k tomu, že dochází k diskriminaci mladých pracovníků, kteří se pak nedostanou na pracovní místa. Tato věc byla žalována u německého Ústavního soudu a německý Ústavní soud rozhodl, že nediskriminační je, když všichni mají stejné smlouvy. Toto rozhodnutí Ústavního soudu Spolkové republiky Německo bylo žalováno u Evropského soudu, který rozhodl, že směrnice platí, že prostě diskriminace mladých se nesmí dopouštět, zatímco diskriminace osob starších 54 let není diskriminací, protože vlastně už nepotřebují smlouvu na dobu neurčitou a mají svá místa vybojována. A rozhodl také, že to přímo platí v německém právu.

O tom mluvil kolega, že prostě diskriminace mladých se nesmí, zatímco diskriminace nás starších 50 let se smí.

A o jiných rozhodnutích Evropského soudu bychom tady mohli hodiny a hodiny diskutovat, a jsou to velice zajímavé případy.

Pak mluvil o zahraniční politice. Kdo si přečetl smlouvu celou, tak četl i její druhou část a tam je například napsáno – budu parafrázovat, ale je to tam tak skoro doslova: V případě, že členové EU, kteří budou členy Rady bezpečnosti a budou projednávat něco, na čem bude mít zájem EU, oni požádají, aby přednostně a před nimi vystoupil vysoký představitel nebo jím pověřený člověk, který přednese stanovisko EU, ač EU samozřejmě nemůže být členem Rady bezpečnosti, protože není státem. A oni pak po koordinaci přednesou své příspěvky, kde zdůrazní některé věci, které přednesl ten vysoký představitel.

Ale vychází to také z věci, která už, mimochodem, v těch smlouvách je. My jsme už slíbili, že budeme bezvýhradně a aktivně podporovat zahraniční politiku EU. Opakuji slova „bezvýhradně a aktivně“, což je více než být loajální. Okupačním režimům obyčejně stačí, aby stát, který se k nim dal, prostě nevykonával zahraniční politiku aktivně a aby neškodil zahraniční politice toho, kdo ho dobyl. Ne, tady je to, že budeme aktivně podporovat a bezvýhradně. Ještě nikdy se to nepovedlo.

Co se týče evropské armády, já se nebojím, že by mohla vzniknout nějaká nebezpečná evropská armáda, protože to by se musela vždycky Evropa napřed

domluvit, na kterou stranu bude střílet. To není tak docela jisté. Z postojů, které se zatím odehrávaly k různým věcem ve světě, tak to opravdu není jisté.

To jsou věci, které jsem chtěl ilustrovat.

Co se týče toho, vytvoří se samozřejmě agentura, která bude rozhodovat, co která země smí a nesmí nakupovat za obrannou techniku. Bude samozřejmě vytvářet taktiky. A myslím si, že během tak pěti let, přijmeme-li tuto smlouvu, tak v podstatě přestane existovat NATO.

A tím se dostávám ke druhé části, o které jsem chtěl mluvit na začátku, a to jsou ty hrozby. Tady zazněla řada hrozeb, jak budeme izolovaní, jak spadneme do chřtánu Ruska, jak nás vytlačí na okraj Evropy, jak budeme na vedlejší koleji a mimo hlavní proud. A já se ptám, která evropská země to udělá, která evropská země nás, řádného člena EU, vytlačí jenom proto, že využijeme své právo, která nás vydá do chřtánu ruského netvora. A není to demokratická země, jak tady říkal kolega Štětina. Zajímalo by mě, jestli to bude Německo, jestli to bude Polsko nebo jestli to bude Anglie, která nás vydá těm Rusům, a proč se nás nezastane NATO, když jsme tam také řádnými členy.

To jsou moje otázky, protože když říkáte takové hrozby, tak musíte také říci to „B“, kdo to udělá, kdo řádnou zemi, která prostě bude hlasovat v Parlamentu podle svého práva, tak jak chce a udělá řádné rozhodnutí, kdo ji chce ostrakizovat. Bude to Řecko, nebo nedej bože, Irsko? Já tomu nevěřím. Já tomu prostě nevěřím. A mohu se odvolat na zkušenosti. Co se stalo s Dánskem, když neschválilo kdysi Maastrichtskou dohodu? Jaké škody to přineslo Dánsku, jak bylo vytlačeno na okraj nebo vrženo do spárů nějaké komunistické ideologie? Nebylo. Dostalo své výjimky, byly potvrzeny všechny věci, které žádalo, a pak to bylo schváleno.

Co se stalo Holandsku, které neschválilo evropskou Ústavní smlouvu? Zajímalo by mě, kdo a jak vytěsnil Holandsko na okraj evropské politiky, kdo izoloval Holandsko?

A co se stalo Francii? Co se stalo Irsku za to, že řeklo, že ne? Dostalo dokonce nabídky, že jejich požadavky, některé z nich dokonce z našeho hlediska ne zcela správné požadavky, budou včleněny do další smlouvy.

Zajímalo by mě, co se stalo dalším zemím, které odmítly, a vzpomněl bych si možná ještě na některé další. Co se stalo Anglii, když odmítla společnou zemědělskou politiku? Pokud vím, dostala peníze, které vyplácíme mimo příspěvek do rozpočtu EU, platíme přímo Anglii za to, že nevyužívá dotací.

Já jsem neslyšel o tom, že by EU někoho někdy diskriminovala. A jestli někdo tvrdí, že by se to mělo stát nám, tak ať řekne, kdo je ten, kdo by nás diskriminoval, kdo je ten, kdo prostě škodí a kdo nedbá demokratických principů v Evropě.

Všechna tato varování s nedozírnými následky já přece už znám. Vždyť já jsem je poslouchal řadu let. Já přece nepotřebuji poslouchat takovéto v podstatě nesmysly, pokud to někdo neřekne konkrétně. Dokonce, když se jakoby neformálně domluvili na ostrakizaci Rakouska, tak jak dlouho to vydrželo? Pamatujete si, když Haider vstoupil do vlády, jak celá EU řekla, že to nepřipustí a že tam nebudou jezdit. Vždyť tam náš náměstek Svoboda, nebo to byl ministr tehdy, já už nevím, chvílemi byl náměstek, chvílemi ministrem, jel tři týdny poté. Tak jaképak hrozby.

Kdo si dnes vzpomene na to, že prostě dnes tato strana je normální vládní stranou a v podstatě se nic neděje.

Já prostě na tyto hrozby nevěřím a ten, kdo jimi hrozí, by je měl doložit a měl by říci, která evropská země je tak nedemokratická, že prostě bude pořádat takovéto věci, právě proto, že tím poruší všechna pravidla, která v EU existují.

A proto tvrdím, že všechny tyto hrozby jsou nepravdivé. Děkuji.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane kolego. Paní kolegyně Gajdůšková využívá svého přednostního práva, a proto pan kolega Žák musí ještě chvíli počkat. Prosím, paní kolegyně, máte slovo.

Místopředsedkyně Senátu Alena Gajdůšková: Vážený pane předsedající, vážené paní senátorky, páni senátoři, vážený pane místopředsedo vlády. Já bych v první řadě chtěla ocenit poctivost, otevřenost pana premiéra v demisi, tak jak nám zde představil pro a proti Lisabonské smlouvě. A v této chvíli ale musím přiznat, že jsem měla, nebo mám – připravené dokonce dvě varianty svého vystoupení.

Jedno delší, kde jsem předpokládala, že budu hovořit o konkrétních věcech, konkrétních faktech týkajících se procesu přijímání Lisabonské smlouvy a také o vztahu k Lisabonské smlouvě. Druhou, krátkou variantu, kde jsem předpokládala, že se přidám k těm, kteří upozorňují, co se stane, když v této chvíli se rozhodneme, že souhlas k ratifikaci Lisabonské smlouvy nedáme. Ale neudělám v této chvíli ani jedno, ani druhé. Zazněla zde spousta věcí, a bylo by potřeba asi na ně skutečně reagovat. Ale myslím si, že to je v této chvíli zbytečné, tak mi dovolu jen připomenout jednu věc.

9. 5. je datum, kdy Robert Schumann představil před více jak 50 lety koncept vize evropské integrace. A hodně málo se ví o tom, že tento svůj koncept tvořil a psal tento pozdější ministr zahraničí Francie v německém vězení. Ten člověk mohl přemýšlet o tom, jak se pomstít, o tom, jak dál bojovat. Ale on napsal koncept, který znamenal dohodu, spolupráci, odpuštění.

Já jsem hluboce přesvědčena o tom, že právě proto, že představa společného budování prostoru, ve kterém všichni žijeme a kde máme společné kořeny, že to je tak silná myšlenka, která překoná nejen výhrady, které jsme zde slyšeli, ale možná i to, co mnozí Evropě zazlívají, a to je možná větší byrokracie, než bychom si představovali, kdy zde je potřeba říci, že je možná ta česká byrokracie ještě horší.

A ještě je potřeba říci, že v této chvíli Lisabonská smlouva je výsledek procesu, který trval 20 let a my jsme se na něm podíleli. Podíleli jsme se na něm i jako český Senát. Ono není pravda, že jsme neměli čas ty věci projednat. Myslím si, že byl dostatek času. Jsem hluboce přesvědčena o tom, že jsme rozhodnutí. Dalo by se hovořit o hodnotách, protože EU je společenství hodnot. Pro nás jako sociální demokraty tyto hodnoty jsou skutečně tak silným motivem, že ve vztahu k Lisabonské smlouvě, na kterou v této chvíli, na rozhodnutí o ní, čeká celá Evropa, tyto hodnoty jsou pro nás tak důležité, že jsme zapomněli na téměř povinnost opozice kritizovat. Z našich úst jste kritiku neslyšeli. Já proto za sebe jako sociální demokratku, a předpokládám, že i za své kolegyně a kolegy, říkám, že tento rámec je pro nás důležitý a nejdůležitější. Při vědomí si všech pro a proti tak, jak to tady přednesl pan premiér Topolánek, Lisabonskou smlouvu tedy podpoříme. Věřím tomu, že se najde dostatečná ústavní většina, která vydá souhlas s ratifikací Lisabonské smlouvy. A my tedy budeme dále moci pokračovat v tom procesu, který začal R. Schumann před těmi více než 50 lety. Děkuji vám.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, paní kolegyně. Zatím poslední do rozpravy je přihlášen pan senátor Jiří Žák. Pane kolego, máte slovo.

Senátor Jiří Žák: Dobré odpoledne, vážený pane předsedající, vážené kolegyně, vážení kolegové, dnes tady toho bylo řečeno hodně a samozřejmě o Lisabonské smlouvě toho lze říci hodně. Já se domnívám, že pan premiér Topolánek

velmi přesně charakterizoval všechno to, co se dalo říci zde. Sám za sebe bych chtěl poznamenat, že jsem velmi eurorealista a že jsem vysoce proevropský. V tuto chvíli máme před sebou dokument, kdy můžeme říci „ano“ a můžeme říci „ne“. Obě ta řešení jsou špatná. Jedno je hodně špatné a druhé je ještě horší. Tím, že řekneme „ano“, tak se vracíme někde do roku 1968 – trošku to možná parafrázuji – do doby reálného socialismu. Jestliže řekneme „ne“, je riziko, že se vracíme do roku 1977.

Z mého pohledu největší riziko, které vidím, je riziko toho, a jak jsem řekl na začátku, jsem velmi proevropský, že obě tato řešení vedou k rozpadu EU v nějakém budoucím horizontu. Jakýkoli společný stát typu federace, a to je jeden z mezikroků, který máme před sebou, nás vede k tomu historicky, že k tomu může dojít. Tím, že nebude ratifikovaná smlouva, může dojít přesně k tomuž. Z mého pohledu to, co tu teď prožíváme, je test loajality. Já se domnívám, že měla být přerušena ratifikace Lisabonské smlouvy minimálně do období, než bude dokončena v Irsku. To si nejsem zcela jistý, že je správně, že se to referendum opakuje, ale to není náš problém, je to problém Irska.

Na základě těchto skutečností jsem předeslal, že se budu rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, a já z těchto dvou špatných variant nemůžu vybrat ani jednu. Já hlasovat nebudu. Děkuji.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane kolego. Prosím pana senátora Jiřího Oberfalzera, aby se ujal slova. On je zatím tím posledním přihlášeným do rozpravy.

Senátor Jiří Oberfalzer: Dámy a pánové, já jsem ve svém prvním vystoupení uvedl, že se považuji za eurostrážlivce. Po proběhlé debatě mám pocit, že ČR je eurostrážlíkem. Vždy jsem si myslel, že je to Lucembursko, ale zdá se, že ne. My totiž vlastně vůbec nemáme na vybranou, co můžeme říci. Když budu vycházet z toho, co zde zaznělo ze strany těch, kteří se zastávají vyslovení souhlasu s ratifikací – ti, kteří jsou proti, zde uváděli věcné důvody, které se vztahují k obsahu smlouvy. Všichni ostatní mluvili o okolnostech – kam nás to dostane, co se s námi stane, co se stane těm jiným malým v Evropě a zejména také, co se stane těm jiným, kteří jsou za vraty. My nemáme vlastně na vybranou. Mám obavu o demokratickou podstatu společenství, ve kterém nelze říci svobodně ano nebo ne.

Veto jakožto docela dobrý základ počátku budování ES se dnes stává něčím jako nemravným slovem. Ale já bych chtěl upozornit, že veto není jen negativní nástroj, veto jistě může být komplikací na cestě k nějakému dobru ať už pro většinu nebo pro menšinu, ale může stejně tak být komplikací na cestě k nedobru, ať už pro většinu nebo pro menšinu. Veto je solidní nástroj vyjádření záporného postoje ve chvíli, kdy nějaký návrh nevyhovuje, a takové právo dosud máme. Nicméně kdybych vycházel z debaty, která zde probíhá, tak musím udělat závěr, že nemáme právo říci „ne“, a to proto, abychom „ne“ už nemohli říci nikdy příště.

Je zajímavé, že já to ze zahraničí moc neslyším, ale slyším to dnes a denně u nás. Mám čím dál tím větší dojem, že jsme to my sami, kdo si zakazujeme svobodně se postavit k této otázce.

Nicméně nebudu dále rozvíjet tuto debatu a chtěl bych na závěr svého vystoupení ohlásit, že spolu s některými kolegy dáváme dohromady skupinu, která pro případ, že by Lisabonská smlouva měla být přijata, podá ústavní stížnost k Ústavnímu soudu na posouzení její konformnosti s naším ústavním pořádkem.

Na rozdíl od valné většiny Senátu trvám na tom, že nám Ústavní soud na tuto otázku neodpověděl a chci se ucházet o solidní odpověď na tuto otázku v celé její šíři

a hloubce. Spolu se skupinou senátorů požádáme pana prezidenta, aby dal příležitost Ústavnímu soudu se v této věci vyslovit dřív, než by on sám se rozhodl případně Lisabonskou smlouvu podepsat. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane kolego. Hlásí se ještě někdo do obecné rozpravy? Kolega Jonáš.

Senátor Vítězslav Jonáš: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, dnes jistě projednáváme jeden z nejdůležitějších dokumentů, které kdy Senát projednával a bude projednávat. Osobně jsem rád, že při tak důležitém dokumentu, jako je ratifikace Lisabonské smlouvy se rozhodujeme podle svého největšího vědomí a svědomí bez závazných nebo silných doporučení našich klubů a stranických sekretariátů. Jsem také rád za tuto tvrdou diskusi, za to, že jsme si všichni vědomi, že nám skutečně všem jde především o ČR. Věřte, že dobře rozumím názorům proti i pro Lisabonskou smlouvu. Obával jsem se, že při rozhodování podruhé v životě zažiji situaci, že mám svůj názor, ale zásadně s ním nesouhlasím. I když v hodině dvanácté, ale s plnou odpovědností po plodné diskusi jsem došel k názoru, že v zájmu České republiky budu hlasovat NE Lisabonské smlouvě. Věřte, že integrační proces v Evropě tímto nezastavím a že si ČR své místo v EU jistě dobře najde.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji. To byl zatím poslední přihlášený do rozpravy. Má zájem ještě někdo vystoupit? Nikoho nevidím, obecnou rozpravu končím. Pane navrhovatelí, pane ministře Vondro, vyjádřete se, prosím, k obecné rozpravě.

Místopředseda vlády ČR pro evropské záležitosti Alexandr Vondra: Pane předsedající, dámy a pánové, debata byla dlouhá, velmi cenná a přinesla řadu kontroverzních témat. Myslím si, že hloubka odpovídá tomu, že se Lisabonské smlouvě nevěnuje na této půdě komory poprvé, a že si uvědomujeme závažnost dnešního rozhodování. Myslím si, abych odpověděl Jirkovi Oberfalzerovi, že délka projednávání v Senátu, hloubka debaty, ukazuje, že žádní EU střízlíci nejsme.

Nemám čas reagovat na všechno, co v debatě zaznělo, a není to ani v lidských možnostech. Řada věcí byla probrána při minulých diskusích. Chci jen uvést na pravou míru jeden omyl.

Direktiva se zakřivením banánu už neplatí. Bylo to za našeho předsednictví, kdy byla zrušena. Nechci přikládat zásluhy jen nám, bylo to letité úsilí všech liberálně smýšlejících lidí v rámci EU.

Nyní se na závěr pokusím říci několik shrnujících argumentů, proč bychom se k Lisabonské smlouvě měli dnes postavit čelem.

Za první – závazky mají být dodržovány. Smlouvu jsme jménem vlády podepsali, jeden a půl roku ji diskutujeme a nyní přišel čas ji schválit. Nejsme v situaci, kdy si můžeme dovolit hazardovat s pověstí země, která umí ručit za to, k čemu se svým podpisem přihlásila.

Za druhé – Senát se před rokem obrátil se svým podáním k Ústavnímu soudu se žádostí o stanovisko slučitelnosti smlouvy s naší Ústavou. Rozhodnutí Ústavního soudu, jakkoliv bylo dnes diskutováno, je jasné. Ve všech sedmi podáních Senátu soud konstatoval, že smlouva v rozporu s ústavním pořádkem není.

Za třetí – nejvíce politicky problematická místa se díky důsledné politice také této komory Parlamentu podařilo šetřit. Novela jednacích řádů Sněmovny a Senátu o tzv. vázaném mandátu, kterou jsme dnes schválili, neumožní exekutivě přenášet

další pravomoci na evropskou úroveň, aniž by k tomu předem získala výslovný souhlas Parlamentu. Demokratická kontrola tak zůstane zachována.

Za čtvrté – doprovodné usnesení Sněmovny o zákazu retroaktivity působení Listiny práv a svobod jsme prosadili do závěrů Evropské rady v březnu. Ti, kdo šíří nesmyslné obavy z návratu majetku sudetským Němcům, nemají pravdu. Naopak, smlouva nic takového neumožňuje a nám se navíc podařilo toto zdůraznit v závěrech.

Za páté – často a právem říkáme, že nechceme, aby Brusel řešil to, co řešit nemá a nemusí, protože je to možné lépe řešit na národní úrovni. Smlouva nám dává možnosti, jak tento postoj prosazovat. Chce to jen aktivitu. Nejen že akcentuje princip subsidiarity, ale také zavádí konkrétní postup, jak dodržování této zásady vymáhat. Zavádí totiž možnost, aby národní Parlamenty podávaly žalobu k Evropskému soudnímu dvoru. S tím souvisí také celkové posílení národních Parlamentů v systému rozhodování. Smlouva posiluje demokratickou kontrolu ze strany členských států systémem žlutých a oranžových karet. Nyní půjde o to, abychom se mi i naši zákonodárci naučili tuto možnost využívat.

Za šesté – až dosud všechny smlouvy o EU předpokládaly pohyb pouze jedním směrem. Lisabonská smlouva poprvé říká, že kompetence jsou možné přenášet oběma směry, nejen na unijní úroveň, ale také zpět na členské státy. Považuji to za jasný signál proti překotné snaze o federalizaci, na kterou Unie není a dlouho nebude připravena.

Za sedmé – bylo tu dnes vícekrát řečeno, že na dnešní jednání Senátu hledí s nadějí i obavami naši přátelé v Chorvatsku, Srbsku a dalších balkánských zemích, které v Unii nejsou, ale hodlají tam vstoupit. Nedopustíme proto, aby ti v Evropě, kteří chtějí rozšiřování zpomalit nebo zastavit, a mnozí v Paříži či Berlíně se tím netají, použili naše případné NE jako záminku pro zastavení tohoto procesu.

Za osmé – samozřejmě zdaleka ne vše nám ve smlouvě vyhovuje. Náklady, které budeme platit, nejsou zanedbatelné. Smlouva je kompromis, ale kompromis není sprosté slovo. Nikdo není úplně vítěz ani úplně poražený, každý něco ztrácí a zároveň něco získává. Smlouva však dává jasná pravidla hry, a ta jsou pro nás, zemi v srdci Evropy, s naší historickou zkušeností včetně válek a konfliktů, na které jsme vždy spíše dopláceli, než z nich něco získávali, rozhodně lepší, než cesta k zákonům džungle, kde platí právo silnějšího.

Tím my nejsme. Potřebujeme spojence, potřebujeme spoluhráče a potřebujeme pravidla hry. Izolace a osamění není pro naši zemi řešením.

Za deváté, Češi jsou jako jednotlivci převážně inteligentní a schopní lidé, kteří se v Evropě dokáží prosadit. Nemám o tom pochybnosti. Volný trh a svobodný pohyb lidí, zboží, služeb, a kapitálu přináší každému z nás velké možnosti k uskutečnění jeho či jejích snů a záměrů. Naposledy jsme pocítili výhody, když jsme se stali součástí Schengenu. Nemůžeme ovšem očekávat, že budeme jen konzumovat výhody ze svobodného pohybu a nepřevzeme žádnou zodpovědnost a nebudeme ctít pravidla, která platí pro všechny.

Za desáté, vím, že jsou v této místnosti mí přátelé skeptici, kteří smlouvu nechtějí. Nesouhlasím s nimi, ale rozumím jim a třeba bránit jejich právo na názor. Konec konců jejich kritická důslednost je pro náš Senát přidanou hodnotou. Z osobní zkušenosti vím, že hájit naše pozice na evropském kolbišti není a nebude jednoduché. Potřebujeme my i naši následovníci hlídací psy v zádech. I když se nebudeme zlobit, když budou trošku s odstupem.

Také tito skeptici ale mohou na této smlouvě najít něco pozitivního. Pokud např. dospějeme jako země k názoru, že pravidla hry nám nevyhovují, tak je to právě

Lisabonská smlouva, která jako první zavádí jasná pravidla pro vystoupení z Unie. Nyní nic takového možné jednoduchým způsobem není.

Za jedenácté, jsem přesvědčen, že většina našich občanů vystupovat ani vyčlenit se z možnosti, podílet se na rozhodování nechce. Uvnitř můžeme pravidla hry ovlivňovat, venku šanci nemáme.

Lisabonské aranžmá politicky akceptovalo již 25 zemí. Mezi nimi také Poláci, Britové, Švédové a další země, s nimiž sdílíme mnohé společné zájmy. Nebudeme tam osamoceni. Budeme tam s přáteli. A budeme mít možnost s nimi prosazovat své zájmy. Pokud se spolupráce nebojí oni, nevidím jediný důvod, abychom měli strach my.

Za dvanácté, hodně se mluví o tom, že stojíte znovu před naší osudovou volbou, zda Západ či Východ. Jistě, je to zjednodušení, ale v jádru je to dilema stále živé a zároveň staré jako náš národ. Z geopolitického postavení mezi Německem a Ruskem se nevyvážeme, je to náš osud. Co je lepší? Být s Německem a dalšími, kteří jsou pevnou součástí pravidel Evropské spolupráce, anebo se znovu vystavit tlaku východní mocnosti, která často žádná pravidla hry neakceptuje a nerespektuje a která se svých zájmových sfér a geopolitických ambicí nikdy úplně nevzdala, jak nám opakovaně dokazují výroky jejích čelných politiků.

Uvedl jsem tucet důvodů pro. Ano, mohl bych uvést také jedenáct nebo deset důvodů proti. Neudělám to. Dnes přišel čas rozhodnutí a v takovém čase je nutné přestat se klátit jako třtina ve větru. Pro něj i pro vládu je volba jasná. Říkáme Lisabonské smlouvě ano. A vás, kteří jste se snad ještě nerozhodli, prosím, postavte se k této volbě čelem a řekněme své ano také. Děkuji.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane místopředsedo vlády, a teď prosím o slovo pana senátora Ludka Sefziga.

Senátor Luděk Sefzig: Děkuji za slovo, pane místopředsedo. Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, také mně patří, abych vám poděkoval za neobyčejně kvalitní diskusi. Byla hodna naší komory a zaznělo v ní mnoho argumentů pro a více proti. Naše komora je velmi kritická. Je uznávaná, je pracovitá, je uznávána Komisí. Patříme mezi čtyři nejkvalitněji pracující a nejčastěji odpovídající komory. Jsme uznávaní i parlamenty jiných států, respektuje nás i vláda, viz doporučení k přijetí změny jednacích řádů a de facto samosvázání si rukou.

Dovolte mi, abych ještě připomněl několik tezí a spíše pro úplnost a faktickým obsahem bych chtěl říci, že nebyla pouze zamítavá referenda o ústavní smlouvě nebo o Lisabonské smlouvě, což závažnost zamítavého referenda ve Francii, Nizozemí a Irsku nesnižuje. Byla ale kladná stanoviska v referendech o ústavní smlouvě ve Španělsku a v Lucembursku.

Druhou tezí bych chtěl říci, že subsidiarita není eurospeak. To bych chtěl zdůraznit. Subsidiarita je pojem, který není možná všem ještě dobře znám, nedivím se, ale naše jednání byla vždycky otevřena pro širokou veřejnost, takže i široká veřejnost se s tím mohla seznámit. Uznávám, že zejména v nových členských státech se může jevit subsidiarita jinak, ale ani kořeny, viz Papežská encyklika, ani směr pověření rozhodování, tedy ze zdola nahoru, ne jako demokratický centralismus, kterého jsme si užili v totalitě dosti, ze shora dolů, nemá fakticky nic s centralismem společného. Je součástí funkčních federací jako je SRN, Rakousko, USA, a patrně může existovat i v konfederativním svazku, jakým je EU.

K subsidiaritě ještě jednu poznámku. Tato komora se jí zabývá od začátku svého vzniku. Instrument pro dynamické, spravedlivé a demokratické delegace

pravomocí rozhodování je největší změnou, která dává velkou naději či minimálně šanci, aby demokratický deficit přece jenom zmenšil. Jsme si toho vědomi, proto také vyzýváme ostatní parlamenty na řadě jednání k pravidelnému testování tohoto nástroje. Instrument je jedna webová stránka na naší „cosacové“ stránce, kde se takové testování pravidelně systematicky a nepřetržitě provádí.

Subsidiarita není v rozporu se suverenitou států, vhodně ji doplňuje ve vztahu k účelovým svazkům, jakými EU bezesporu je. Bohužel, hlavní účel, to je vytvoření vnitřního trhu Evropské unie, ještě dosud nenaplnila.

Zaznělo hodně velmi kritických připomínek. Já si nesmírně cením kvalitní argumentace, která zazněla. Nebyla osobní, byla skutečně fundovaná. Nesouhlasím s jediným, a to je to, že jsme něco propásli anebo že jsme o něčem nedostatečně jednali. Mohu zodpovědně říci, že co se týče diskuse o právních vztazích, o ústavních právech a diskuse, která se týkala hlavního poslání naší horní komory, že byla do puntíku splněna. Stihli jsme dokonce navštívit i Evropský soudní dvůr a i prakticky se ptát velmi významných autorit na řadu věcí, týkajících se třeba dalších nových restitučních požadavků, zda-li hrozí, aby takové restituční požadavky vznikly.

Odpověď byla nikoliv jenom deklaratorní, ale i na základě judikátů. Takové požadavky vzniknout nemohou nejenom kvůli tomu, co vláda dojednala.

Další mou tezí je, že Lisabonská smlouva není poslední smlouvou, která upravuje institucionální vztahy mezi členskými zeměmi a mezi institucemi. Určitě tato smlouva bude změněna. Nikdo neví, jak brzo, ale je to smlouva zaměnitelná. Je opravitelná a záleží skutečně jenom na nás, jakým směrem tuto smlouvu budeme využívat a s jakým směrem ji v budoucnu budeme moci změnit.

Je velkou zásluhou naší vlády, že domluvila mechanismus oboustranné flexibility, a tudíž předávání pravomocí nejde pouze směrem od členských států do centra, do řídicích struktur EU.

Já bych to rád ještě jednou připomněl, není to vyzkoušená metoda, prakticky se to odehrálo v případě Lisabonské strategie, která se nenaplnila, kdy pak nakonec komise rozhodla, že jednotlivé státy vytvoří to, co jim nejvíce vyhovuje, aby se Evropská unie stala konkurenceschopnější. Čím bude konkurenceschopnější, tím bude integrace úspěšnější. Všichni si jsou toho vědomi a je skutečně jenom na nás na jednotlivých poslancích, senátorech, jak tohoto nástroje budeme využívat.

Mnohokrát jsem použil při jednání s kolegy ostatních parlamentů, ať to bylo na COSACu nebo na našich vzájemných komorových setkáních, výborových setkáních, řadu velmi kritických výtek, které tady dnes zazněly. Byly to i další, jsou to kritické připomínky, které vycházejí z našich historických zkušeností, jak o nich hovořil např. kolega Grulich nebo kolega Svoboda.

Co mě překvapilo, byla míra neztotožnění se s našimi postoji u jiných členských států, a to dokonce i od poslanců a senátorů, kteří byli z nových členských zemí, kteří mají přece zkušenosti s totalitou, mají stejné zkušenosti jako my s centralizací moci, a byl jsem překvapen, kolik málo lidí, kolik málo poslanců z různých politických skupin se s našimi připomínkami ztotožnilo anebo je vzali jako skutečně závažné. Bylo to koneckonců to, co jsem považoval za nutné a z naší strany i přínosné pro budoucí integrační proces v EU, abychom jim toto dali.

Musím říct, že další tezí je, že nemám obavy z hrozeb, hrozeb centralizace, hrozeb, že bude rozhodovat za nás někdo, byrokratický aparát. To by totiž popřelo úplně ty nezákladnější principy, na kterých je seskupení členských zemí, nazývané Evropská unie, založeno.

Dokonce tady zazněla věta, týkající se toho velmi závažného výroku Evropského soudního dvora ve věci Mangold. Jenom bych chtěl upozornit, že při

naší poslední cestě minulý týden jsme se dozvěděli, že tento rozsudek byl dalším judikátem opraven. Hovořil o tom pan profesor Mazák, který působí u Evropského soudního dvoru.

Je velmi důležité, že horní komora vytvořila v průběhu svých jednání, v průběhu toho mnohaletého úsilí vytvořila velmi sofistikovaně názor na Lisabonskou smlouvu, a teď je skutečně jen na každém z nás, jak bude rozhodovat.

Mojí poslední poznámku bych řekl, že je to poznámka ryze osobní. Já jsem často byl účasten jednání, a jak už jsem předeslal, často jsem argumentoval z velkých obav z centralizace moci, byrokratizace rozhodování, argumentoval jsem řadou historických příkladů. Vždycky na závěr jsem velmi často dostával odpovědi od svých kolegů, kteří s jistou mírou pochopení rozuměli našim připomínkám, s tím, že demokracie, jakou my máme nyní, naštěstí po sametové revoluci v naší zemi, tedy parlamentní demokracii, již oni mají již desetiletí, že oni mají stejné výhrady a že v boji proti centralizaci, proti byrokratizaci, proti prohlubování, proti zvyšování demokratického deficitu, určitě nebudeme osamoceni na našich společných jednáních. Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Jiří Liška: Děkuji, pane kolego. Vážené senátorky, vážení senátoři, blížíme se k hlasování, dovoluji, abych znělkou svolal všechny členy naší komory. Vážené kolegyně, kolegové, dovoluji si vás všechny odhlásit, takže prosím, znovu se přihlaste a zkontrolujte, zda jste řádně přihlášení. Doufám, že to je tak ve všech lavicích. Dále vás upozorňuji, že se jedná o mezinárodní smlouvu podle čl. 10a Ústavy České republiky, a k souhlasu s její ratifikací je tedy třeba souhlasu tří pětin přítomných senátorů. Prosím, jste všichni řádně přihlášení? Dobře.

Přistoupíme k hlasování. **Senát dává souhlas k ratifikaci Lisabonské smlouvy, pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství.**

Zahajují hlasování. Kdo souhlasí s tímto návrhem, nechť prosím zvedne ruku a stiskne tlačítko ANO. Kdo je proti tomuto návrhu, nechť zvedne ruku a stiskne tlačítko NE. Hlasování č. 7, registrováno 79, pro 54, kvórum 48, proti 20, **návrh byl schválen.** (Potlesk.)

Vážené kolegyně, kolegové, vyhlašuji teď přestávku 25 minut, budeme pokračovat v 16.30.

(Jednání přerušeno v 16.06 hodin.)

(Jednání opět zahájeno v 16.31 hodin.)

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Vážené paní kolegyně, páni kolegové, budeme pokračovat v přerušném jednání naší schůze.

Následujícím bodem je

Výroční zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu za rok 2008

Dovoluji mi nejdříve, abych zde přivítal pana Františka Dohnala, prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu.

Zprávu Nejvyššího kontrolního úřadu za rok 2008 jsme obdrželi jako **senátní tisk č. 41** na technickém nosiči dat.

A nyní prosím pana prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu Františka Dohnala, aby nás s výroční zprávou seznámil.

František Dohnal: Děkuji. Vážený pane předsedající, vážené senátorky, vážení senátoři, dámy a pánové. Výroční zpráva je předkládána v souladu se zákonem o Nejvyšším kontrolním úřadu oběma komorám Parlamentu České republiky a jsem rád, že v této chvíli mám tu čest vám ji velmi stručně představit.

Obsah výroční zprávy podrobněji komentovat nebudu, protože jednak ji máte všichni k dispozici, a jednak také jednotlivé kontrolní závěry jsou publikovány průběžně během celého roku a všechny kontrolní závěry jsou také Senátu Parlamentu ČR pravidelně zasílány.

V krátkém úvodním vystoupení se tedy zaměřím na trošku jiné záležitosti, než bylo zvykem v předcházejících letech a právě vzhledem k zaměření Senátu Parlamentu ČR chci upozornit na záležitosti, které mají spíše podobu nedostatků v legislativní oblasti. To je záležitost, se kterou se také ve své kontrolní činnosti setkáváme a nebylo tomu jinak ani v roce 2008. Jsou to záležitosti, které potom projednává vláda České republiky, zabývá se jimi i kontrolní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nicméně vzhledem k tomu, že jsou to záležitosti skutečně legislativní povahy, domnívám se, že je dobré je tady zmínit právě při projednávání výroční zprávy NKÚ na půdě Senátu Parlamentu ČR.

Některé záležitosti byly pro nás v roce 2008 nové, některé legislativní nedostatky se spíše objevují v kontrolní činnosti průběžně a opakovaně. Jedná se o různé záležitosti typů nedostatku legislativy třeba v případě rozpočtových pravidel, užívání finančních prostředků, zacházení s majetkem státu ČR.

Využiji tedy té krátké chvíle ke dvěma záležitostem, které byly pro nás docela nové a myslím si, že si zaslouží i vaši pozornost. Obě záležitosti jsem zmínil i při projednávání výroční zprávy v senátním výboru, který se výroční zprávou NKÚ zabýval v minulých týdnech.

Jednak to byla záležitost, která se týkala výstavba Justičního areálu v Brně. Pominu jednotlivá kontrolní zjištění, rozsah kontrolních zjištění, chci ale upozornit na jinou věc. V souvislosti s kontrolou užití finančních prostředků státu jsme právě při této kontrolní akci zjistili poměrně rozsáhlé nedostatky, za které za standardní situace nese zodpovědnost statutární orgán organizační složky státu, která s těmito finančními prostředky pracuje. Ovšem v tomto případě se jedná o jakýsi zvláštní případ, protože organizační složka státu je řízena statutárním orgánem, který současně je i soudcem. A vzhledem k předcházejícím právním názorům i rozsudkům naší justice se ukázalo, že tady se vlastně spojuje problém odpovědnosti za užití finančních prostředků a současně problém nezávislosti soudce.

Upozorňovali jsme tedy vládu na to, že v tomto případě by si to zasloužilo určitě nějakou legislativní úpravu, protože právě popisovaný příklad ukazuje, že pokud statutární orgán neplní své povinnosti, v podstatě za jejich nedodržování nemůže být postižen, protože by to ohrozilo nezávislost soudu.

Tato záležitost je v různých zemích řešena různě, a já jsem dalek toho, abych radil legislativě, jakým způsobem tento rozpor vyřešit. Nicméně problém to je, a jestliže jsme na to narazili právě v této kontrolní akci, obávám se, že to nemuselo být zjištění poslední a že by se situace mohla opakovat i v následujících letech, třeba někde jinde v oblasti justice.

A druhá záležitost, kterou chci zmínit, souvisela v podstatě s relativně malými finančními prostředky z hlediska objemu státního rozpočtu. Nicméně zjistili jsme v jedné z kontrolních akcí, že určitá skupina neziskových organizací nemá dost efektivně vyřešeny náležitosti, které se týkají její činnosti, a hlavně případ jejího

zániku či vyprázdnění takové neziskové organizace. Jedná se totiž o problém vypořádání majetku, závazků a pohledávek občanských sdružení.

Na rozdíl od privátního sektoru a na rozdíl třeba od obecně prospěšných společností případně občanských sdružení taková povinnost vypořádat majetek, popř. pohledávky a závazky neexistuje. A my jsme právě při zmíněné kontrolní akci narazili na situaci, kdy občanské sdružení, které dostalo finanční prostředky ze státního rozpočtu, vzápětí sice neukončilo svoji činnost, ale všichni členové občanského sdružení z toho občanského sdružení vystoupili a nebylo tedy možné vůbec zkontrolovat, kam finanční prostředky a jakým způsobem byly použity, protože nebyl nikdo, kdo by občanské sdružení zastupoval a nikdo neměl k dispozici ani příslušné finanční doklady.

Je pravda, že to je záležitost, která z pohledu velikosti finančních prostředků, jak už jsem řekl, nebyla tak zásadně významná, nicméně jako systémový nedostatek to vidím jako značný a myslím si, že i v této oblasti by mělo dojít k určité legislativní úpravě. Přeci jen česká sdružení jsou součástí sektoru, který běžně používá finanční prostředky ze státního rozpočtu a tento nedostatek legislativy by se lehce mohl velmi rychle rozšířit a je to určitá cesta, jak se dostat k penězům ze státního rozpočtu, aniž by bylo potřeba vyúčtovávat a prokazovat, jak používány byly.

To jsou jen dvě záležitosti, které jsem tady před vámi chtěl zmínit a věřím, že právě vy jako určití strážci legislativy v ČR byste mohli v těchto dvou zmiňovaných oblastech i obecně v legislativě pomoci, aby se pravidla, nechci říci, zpřísnila, ale řekněme, aby byla standardní a zamezila situacím, na které jsme narazili v kontrolních akcích.

Já v této chvíli s prezentací roční zprávy skončím. Pokud budete mít dotazy, a budu znát odpovědi, rád na ně odpovím. Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane prezidente. Prosím, posadte se ke stolku zpravodajů. Organizační výbor určil garančním a zároveň jediným výborem pro projednávání této výroční zprávy Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu. Tento výbor přijal usnesení, které vám bylo rozdáno jako senátní tisk č. 41/1. Zpravodajem výboru byl určen pan senátor Vítězslav Jonáš, kterého nyní žádám, aby nás seznámil se zpravodajskou zprávou.

Prosím, pane senátore.

Senátor Vítězslav Jonáš: Pane místopředsedo, pane prezidente NKÚ, kolegyně a kolegové, hospodářský výbor projednával zprávu NKÚ na své poslední schůzi výboru. Kvitoval s povděkem, že tato zpráva byla dobře zpracována, byla podrobná, vysvětlující činnost NKÚ. Kvitoval s povděkem, že činnost kontrolního úřadu byla rozšířena oproti plánu, který byl na rok 2008, že se kontrolovalo více prostředků, že kontrolními akcemi, jejichž kontrolní záměr byl schválen v roce 2008, byly prověřeny finanční prostředky a majetek státu v celkovém objemu 157,653 mld. Kč. Do tohoto přehledu nebyly zahrnuty akce typu finanční audit. Vlastní příjmy činily 5,448 mil. To je 384,42 % oproti schválenému rozpočtu. Celkové výdaje bez mimorozpočtových prostředků byly čerpány v částce 554 mil. Kč, tj. 89,38 % schváleného rozpočtu. Pro informaci – jen personální zajištění NKÚ, k 31. 12. 2008 pracovalo na NKÚ 441 zaměstnanců, přičemž celkový počet zaměstnanců kontrolních sekcí činil 311, z toho bylo 257 kontrolních pracovníků, 35 vedoucích pracovníků a 19 ostatních pracovníků.

Já bych vás seznámil se 109. usnesením Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu z 8. schůze, konané 22. 4. 2009 – výroční zpráva NKÚ za rok 2008.

Po úvodním slově předkladatele Františka Dohnala, prezidenta NKÚ, po zpravodajské zprávě senátora Vítězslava Jonáše a po rozpravě výbor doporučuje Senátu PČR vzít na vědomí výroční zprávu NKÚ za roku 2008. Zadruhé určuje zpravodajem výboru pro jednání na schůzi Senátu senátora Vítězslava Jonáše. A zatřetí pověřuje předsedu výboru senátora Jana Hajdu předložit toto usnesení předsedovi Senátu.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane senátore. Prosím, posadte se rovněž ke stolku zpravodajů. Otevírám rozpravu. Prosím, kdo se hlásí do rozpravy? Do rozpravy se nikdo nehlásí, takže rozpravu končím.

Není třeba žádných vyjádření a můžeme rovnou přistoupit ke hlasování. Pro jistotu – vidím tady hodně prázdných míst, když dovolíte, já vás odhlásím. Přihlaste se znovu, abychom měli jistotu. Dosáhli jsme povinného kvora. Konstatuji, že v sále je přítomno 31 senátorek a senátorů, tzn., že momentální kvorum činí 16. Zahajuji hlasování.

Budeme **hlasovat o návrhu usnesení Senátu tak, jak ho navrhl senátor Vítězslav Jonáš**. Konstatuji, že v sále je přítomno 31 senátorek a senátorů, kvorum je 16. Já mám špatně vloženou kartu, promiňte, takže teď je nás 34 a kvorum je 18. Zahajuji hlasování.

Kdo jste pro návrh usnesení, jak bylo navrženo, zvedněte ruce a stiskněte tlačítko ANO. Kdo jste proti?

Takže 38 přítomných, kvorum 20, všech 38 hlasů bylo pro. Nikdo nebyl proti, takže **návrh usnesení byl schválen**. A tím projednávání tohoto bodu skončilo.

Děkuji panu navrhovateli, panu prezidentovi i zpravodaji a projednávání tohoto bodu končím.

Dalším bodem našeho jednání je

**Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 107/2006 Sb.,
o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č. 40/1964 Sb.,
občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů**

Tento návrh zákona jste obdrželi jako **senátní tisk č. 65**. Prosím pana poslance Jiřího Carbola, aby nás jako navrhovatel seznámil s návrhem zákona. Víťáme vás, pane poslanče, prosím.

Poslanec Jiří Carbol: Vážený pane předsedající, vážené paní senátorky a senátoři, dovoluji vám představit dílčí novelu zákona č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytů a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Podstatou tohoto návrhu je rozložení nájemného, které mělo být dosaženo v konečné výši v roce 2010, do tří let. Proč k tomuto návrhu poslanci přistoupili? Je to z toho důvodu, že podle původního návrhu zákona č. 107 měl dojít k ukončení regulovaných nájmu v roce 2010 s tím, že při schvalování tohoto zákona se předpokládaly jiné ceny nemovitostí, od kterých se výše nájemného odvozuje.

Vzhledem k tomu, že v minulých letech došlo k neočekávanému nárůstu cen nemovitostí a tedy také k výraznějšímu nárůstu hodnot cílového nájemného a tedy také růstu původně regulovaného nájemného, proto přicházíme s tímto návrhem, který má tyto dopady rozložit do tří let.

Tento návrh se týká 12 ze 14 krajských měst a měst ve Středočeském kraji, které mají 10 tisíc a více obyvatel. Proč tato města? Protože v těchto městech

nájemné dosahuje již v letošním roce hodnot vyšších než 40 korun za metr čtvereční a tato hodnota byla určena Asociací soudních znalců jako hranice rentability pro bytový fond před rokem 1993. Aby tento nezvykle vysoký a prudký nárůst nájemného neměl extrémní sociální dopady, přicházíme s tímto návrhem.

Pro vaši představu uvedu jeden příklad. Vybral jsem si Hradec Králové. V Hradci Králové v roce 2009 je průměrné měsíční nájemné 3.732 korun a při nezměnění zákona by v příštím roce dosáhlo 6.130 korun. Z toho můžete vidět, jak vysoký je skok, který by měl během jednoho roku proběhnout.

Kolika domácností se tento návrh týká? Máme zhruba jeden milion nájemních bytů, z toho 750 tisíc s regulovaným nájmem. Tam jsou nájemní smlouvy uzavřeny před 1. 1. 1993. Z této částky 750 tisíc bytů řešíme svým návrhem zhruba 300 tisíc bytů.

Podstatou návrhu je narovnání křivky nárůstu regulovaných nájmu do původního směru. Nárůst nájmu se zpomalí a deregulace se nezastavuje ani neustrne, pouze se zpomaluje postup, kterým je dosaženo cílového nájemného.

Prosím vás o vstřícnost vůči tomuto návrhu, pokud jde o účinnost, protože Ministerstvo pro místní rozvoj vyhláší a zveřejní ve Sbírce zákonů sdělení ke zvyšování nájmu k 1. červenci. Proto je v tomto návrhu navržena účinnost od 1. 6., aby bylo možné technicky zvládnout všechny náležitosti.

Chtěl bych vás všechny požádat o podporu tohoto návrhu, protože v současné složité hospodářské situaci v ČR bychom měli myslet na 300 tisíc domácností, které se bez vašeho kladného rozhodnutí budou dostávat do velmi složitých a těžkých situací. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, pane poslanče, pane navrhovatel, prosím, abyste zaujal místo u stolku zpravodajů.

Návrh projednal ústavně-právní výbor. Přijal usnesení, které jste obdrželi jako senátní tisk č. 65/3. Zpravodajem výboru byl určen pan senátor Jan Nádvorník.

Dále tento návrh projednal výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu. Tento výbor přijal usnesení, které jste obdrželi jako senátní tisk č. 65/2. Zpravodajem výboru byl určen pan senátor Petr Pakosta.

Organizační výbor určil výborem garančním pro projednávání tohoto návrhu zákona výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí. Tento výbor přijal usnesení, které vám bylo rozdáno jako senátní tisk č. 65/1. Zpravodajkou výboru je paní senátorka Ludmila Müllerová. Prosím, aby nás seznámila se zpravodajskou zprávou.

Senátorka Ludmila Müllerová: Vážený pane místopředsedo, pane poslanče, kolegyně a kolegové, jak bylo řečeno, cílem zákona, kterým se mění zákon č. 107 o jednostranném zvyšování nájemného z bytů, je oddálením plné deregulace nájemného o dva roky, rozložení tohoto procesu do delšího časového období. Když o tom hovořil pan poslanec Carbol o rozložení místo jednoho roku do tří let. Původně v roce 2006 schválili úpravu deregulace, která měla vypršet 31. 12. 2010. Tato novela, která je předmětem naší diskuse a našeho schvalování či neschvalování, posunuje deregulaci až do konce roku 2012.

Myslím si, že je potřeba poznamenat, že zvyšování nájemného v letech 2010 až 2012 neustrne, ale určitě se zpomalí tempo.

Tento poslanecký návrh byl projednán ve vládě, vláda k němu zaujala ne příliš výrazné stanovisko, protože nenavrhl ani zamítnutí, ani návrh nepodpořila. Přestože toto stanovisko bylo vládou takto prezentováno v Poslanecké sněmovně, přestože

předkladatelé avizovali projednání a požadovali projednání ve zkráceném režimu, který nebyl schválen a odsouhlasen, tak přesto všechno byla tato poslanecká novela schválena na jedné poslanecké schůzi, to znamená zhruba v rámci 14 dnů, což je považováno za úspěch. Pro novelu tohoto zákona se vyslovilo ze 178 přítomných poslanců 142, a to napříč politickým spektrem.

Jak bylo avizováno, účinnost této novely zákona je navržena od 1. 6. 2009. Tento návrh řeší pouze nájemné, to znamená jednostranné zvyšování nájemného, ostatních aspektů nájemního bydlení se netýká, to by měla řešit novela občanského zákoníku, která by měla vést v dalším roce k uvolnění trhu s byty. Novela občanského zákoníku, přestože je dlouho očekávána, byla do Poslanecké sněmovny dopravena teprve začátkem dubna a je na programu jednání Poslanecké sněmovny v těchto dnech. Tolik co se týče projednávání.

Pokud jde o jednání našeho výboru, u nás projednávání proběhlo poměrně hladce. Vyslechli jsme si zpravodajskou zprávu pana předkladatele, posléze i stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj, pana náměstka Tučka, a poté jsme předložený návrh schválili.

Dovolte, abych vás seznámila s usnesením výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí z 8. schůze konané 29. 4. 2009 k návrhu, kterým se mění zákon č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytů a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Po úvodním slově předkladatele Jiřího Cargola, poslance PS Parlamentu, zpravodajské zprávě senátorky Ludmily Müllerové a po rozpravě výbor doporučuje Senátu PČR schválit projednávaný návrh zákona, ve znění postoupeném PS PČR.

Za druhé, určuje zpravodajem výboru pro jednání na schůzi Senátu Parlamentu senátorku Ludmilu Müllerovou.

To je vše pro tuto chvíli, děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Také já vám děkuji, paní senátorko, paní zpravodajko. Prosím, posadte se ke stolku zpravodajů. Ptám se, zda si přeje vystoupit zpravodaj VHZD, pan senátor Petr Pakosta. Přeje si to samozřejmě a má slovo.

Senátor Petr Pakosta: Děkuji, vážený pane předsedající, vážené kolegyně, vážení kolegové. Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu předlohu projednal a ztotožnil se s mojí zpravodajskou zprávou, se kterou vás v základních rysech seznámím.

Za nejhorší a zcela zásadní nedostatek lze označit předkládaný zákon, resp. novelu jako takovou. Jedná se o zcela nevhodný zásah do nedávno novelizované oblasti vztahů mezi nájemci a pronajímateli. PS při jeho schválení zcela pominula fakt, že v minulosti již několikrát Ústavní soud ČR upozorňoval na to, že nelze přenášet úkoly a odpovědnost státu v péči o své občany zcela neústavním způsobem na pronajímatele bytů. A vyžadovat po nich, aby na úkor svých práv poskytovali sociální bydlení. Majitelé bytů svůj nesouhlas s takto řešenou situací vyjádřili mimo jiné i svým podáním i k Evropskému soudu pro lidská práva.

Zde si dovoluji upozornit na to, že v podobném případě byli polští majitelé domů již u tohoto soudu úspěšní.

Je nepochybné, že dnes v době hospodářské krize musí stát více než kdy jindy dbát na ochranu svých občanů. Tuto situaci však lze řešit tak, jak by řešena být měla. Formou státního příspěvku na nájemné, který bude pomáhat ve vyrovnání deregulovaného nájmu u osob, které takovou pomoc potřebují. A zároveň se tímto

způsobem zamezí zneužívání bytů s regulovaným nájemným osobami, jejichž příjmy jsou dostatečné a které není třeba žádným způsobem dotovat.

Zde si dovolím vyslovit jméno jednoho, zřejmě nejznámějšího, takto dotovaného nájemce a je to poslanec PS PČR Dr. Křeček. Jeho jméno určitě všichni znáte, a je to určitě nejznámější nájemník, který bydlí v bytě s regulovaným nájemným. Pro tyto osoby určitě tato regulace určena není.

Já jsem původně uvažoval, že jako zpravodaj hospodářského výboru předložím novelu zákona o sociálních dávkách a navrhu vrátit deregulaci nájemného do její původní podoby. Ale po prověření na MPSV se ukázalo, že novela sociálních dávek na bydlení není potřeba, protože vlastně už je novelizováno a systém sociálních dávek je připraven absorbovat tento náraz, který bude spočívat v úplné deregulaci nájemného.

V současné chvíli existují dvě dávky spojené s náklady na bydlení. Je to příspěvek na bydlení ze zákona o státní sociální podpoře a doplatek na bydlení ze zákona o pomoci v hmotné nouzi. U prvně zmiňovaného zákona byly z iniciativy MPSV již zvýšeny normativy na bydlení o cca 1 000 Kč právě s ohledem na zákon o deregulaci nájemného. A tento propočít, na jehož základě bylo toto zvýšení provedeno, nepočítal s posunem účinnosti zákona o deregulaci nájemného do roku 2012. Již touto úpravou bylo tedy pamatováno na řešení situace, kdy se rodina dostane do problémů kvůli rozporu mezi výší příjmů a náklady, které musí vynaložit na bydlení.

V případech, kdy ani tato sociální dávka není schopna pokrýt náklady na bydlení, lze využít ještě druhou variantu, kterou je právě doplatek na bydlení jako pomoc v hmotné nouzi. Oba tyto příspěvky ale zohledňují na rozdíl od předloženého zákona nejen velikost obce, kde se byt nachází, ale také počet členů rodiny, kteří v něm žijí, a přiměřenou velikost bytu, který je obýván.

Pokud bude deregulace nájemného vyrovnána státním příspěvkem ve formě dávky sociální podpory, lze ji mnohem lépe a adresněji zaměřit pouze na lidi, kteří takovou pomoc skutečně od státu potřebují a které by deregulace zasáhla velmi bolestně. Naopak ale je možné odhalit občany, kteří regulovaných nájmů zneužívají pouze ve svůj prospěch a přesto, že rozhodně nepatří mezi sociálně slabé. Tito občané využívají situace ve vlastní prospěch a jedno konkrétní jméno jsem zde již vyslovil. Pro dávky sociální podpory je totiž nutno doložit výši příjmů a skutečnou sociální situaci žadatele.

Nezbývá mi tedy, než abych vás seznámil s usnesením VHZD, které bylo na základě této mé zpravodajské zprávy vydáno:

Po úvodním slově zástupce předkladatelů a po zpravodajské zprávě mé osoby VHZD doporučuje Senátu projednávaný návrh zákona zamítnout. Určuje zpravodajem výboru pro projednání tohoto návrhu zákona na schůzi Senátu moji osobu a pověřuje předsedu výboru senátora Jana Hajdu, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu.

Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, vám, pane kolego. A nyní má příležitost vystoupit zpravodaj ústavně-právního výboru pan senátor Jan Nádvorník. Prosím.

Senátor Jan Nádvorník: Děkuji za slovo. Vážený pane předsedající, vážený pane poslanče, dámy a pánové, náš ÚPV rovněž projednal na 11. schůzi 5. května tento materiál a diskuse se v podstatě vedla v podobném duchu. Nebudu vás dále

zdržovat, protože můj předřečník to všechno řekl. Seznámím vás pouze s usnesením.

ÚPV doporučuje Senátu projednávaný návrh zákona zamítnout. Za druhé určuje zpravodajem výboru pro projednání tohoto návrhu zákona na schůzi Senátu senátora Jana Nádvorníka. Za třetí. Pověřuje předsedu výboru senátora Jaroslava Kubera, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu. Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane kolego. A nyní jsem povinen se vás zeptat, zda někdo navrhuje podle § 107 jednacího řádu, aby Senát vyjádřil vůli návrhem zákona se nezabývat. Nikdo takový není, otevírám tedy obecnou rozpravu. Do obecné rozpravy se hlásí senátor Tomáš Töpfer a má slovo.

Senátor Tomáš Töpfer: Děkuji, pane místopředsedo. Vážené dámy, vážení pánové, já jsem se s vámi chtěl podělit jenom o několik zkušeností spolumajitele několika činžovních domů. Každá regulace zní vždycky strašně hezky. Zní sociálně, opatrovnický. Ale ve své podstatě vždycky v nějakém důsledku je asociální. Já vám to na jednom obyčejném příkladu jsem schopen uvést.

My jsme restituovali dva činžovní domy, naše rodina, a do takových vybydlených bytů je potřeba samozřejmě investovat. Jejich oprava se vrací v neregulovaném nájemném 8 až 10 let. Takže jenom, abyste měli představu, jak asi taková investice do opravy jednoho bytu funguje.

V jednom činžovním domě mám tedy regulované nájemné, kde bydlí skutečně i manažeři dobrých podniků. A pak tam mám byty s neregulovaným nájemným. A abych tyto investice mohl dělat, tak nůžky mezi regulovaným a neregulovaným nájemným jsou velice otevřené. Velice vzdálené.

Takže ve svém důsledku mladé rodiny, mladí manželé, kteří chtějí založit rodinu, jsou nuceni si pronajímat byty s neregulovaným nájemným, nemají na to, protože to neregulované nájemné musí každému majiteli činžovních domů zaplatit ty opravy. Takže my vlastně trestáme mladé rodiny, abychom ochránili ty, kteří žijí v regulovaném nájemném. Už nechci opakovat to, co říkal pan senátor Pakosta, že stát by neměl přenášet svou sociální politiku na soukromé majitele. Ale s jeho názorem, že by se neměl předložit návrh na zvýšení příspěvku na bydlení spíš těm, kteří to potřebují, a nepřenášet tu sociální politiku na soukromé majitele, s tím bych souhlasil. Byl bych proto, aby se to těm potřebným skutečně dávalo, ale nikoliv z kapsy těch soukromých majitelů.

Není asi žádným tajemstvím, že byty s regulovaným nájemným byly ohromným, ale ohromným artiklem na černém trhu. Měnily se byty a lidé dopláceli na černém trhu pronájemci takového bytu peníze, aby se dostali do bytu s regulovaným nájemným. Jestli chcete takový černý trh ještě prodloužit, hlasujte pro deregulaci, kterou odsuneme. Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane kolego, o slovo se přihlásil senátor Jaroslav Kubera, po něm promluví paní senátorka Müllerová, po ní pan senátor Karel Korytář. Prosím.

Senátor Jaroslav Kubera: Vážený pane místopředsedo, vážený pane poslanče, kolegyně, kolegové, v 17.01 vydal Ústavní soud nález o tom, že někteří majitelé domů mají právo na náhradu pro nečinnost orgánů v České republice. Teď se pokoušíme o ten dokument – já vám ho přečtu, protože je velmi zajímavý.

Brno, 6. května:

Někteří majitelé domů s regulovaným nájemným mají kvůli nucenému omezení vlastnického práva nárok na specifickou formu náhrady od státu. O náhradě, jež nemá přímou oporu v zákonech, musejí české soudy rozhodovat podle okolností jednotlivých případů a nesmějí žaloby proti státu automaticky zamítnout. Uvedl to Ústavní soud (ÚS) v důležitém sjednocujícím plenárním stanovisku, o němž ČTK informoval mluvčí ÚS Michal Spáčil.

Soud nijak nepředjímá výši náhrad. Stanovisko se týká jen případů, v nichž už majitelé podali žalobu proti státu. Stanovisko podle Spáčila také dopadá jen na období před vydáním klíčového nálezu ÚS ohledně regulovaného nájemného v roce 2005. Tímto nálezem získali majitelé domů možnost zažalovat nájemníka u soudu o jednostranné zvýšení nájemného

Dlouhodobá nečinnost zákonodárců, kteří nepřijali odpovídající zákonnou úpravu, podle ústavních soudců omezila vlastnické právo majitelů domů s regulovaným nájemným. Na tento problém podle ÚS nedopadá zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Odpovědnost je totiž spíše politická.

Soudci upozornili, že nárok na náhradu nemusejí mít všichni majitelé a že výše náhrady nemusí být identická s rozdílem mezi obvyklým a regulovaným nájemným.

Nebudu to číst celé, můžete si to každý večer přečíst. (Pojď si pro ten krám.) Ale je to velmi typické. Pořád se tady mívají dva názory. Jeden názor, že stát je od toho, že se musí starat, na druhé straně extrémní názor, že bydlení je totéž jako jídlo nebo něco podobného, ale pořád si příznivci té či oné metody nerozumí. Majitelé domů se dokonce někteří domnívají, že mají nárok na přiměřený zisk. Takový nárok nikdo nemá. Stejně tak jako nemá nárok na přiměřený zisk ten, kdo prodává housky nebo ten, kdo dělá cokoli. To bylo zvykem dříve. Za totality se ceny dělaly tak, že se spočítaly přímé materiálové náklady, režie, zisk a pak vyšla cena. Bohužel, za tu cenu ta věc byla neprodejná. Dělaly to taky mnohé automobilky a dopadly tak, jak dopadly, a teď by chtěly šrotovné.

Prostě je to tak, že bydlení sice je svým způsobem specifický statek, ale paradoxně jsme v situaci, kdy ti, kteří bydlí v domech s regulovaným nájemným, a nejsou to zdaleka sociálně potřební, právě naopak, tak tam zůstávají, a ti, kteří chtějí byt, to jsou zejména mladé rodiny s dětmi, tak si ho musí opatřit na normálním trhu za normální tržní cenu.

Že se kšeftuje, a to speciálně v Praze, s obecními byty, například tak, že když chcete vyměnit v Praze menší byt za větší, tak musíte zaplatit často milionové odstupné, a to i v případě, že oba byty jsou obecní a vůbec nepatří. Opakovaně jsem se tady pokoušel zrušit paragraf o výměně bytu. Připadal jsem si jako v Číně, přestože jsem mluvil česky. Proto to znovu zopakují.

Paragraf o výměně bytu je naprosto nadbytečný, protože každý si může vyměnit byty tak, že se dva majitelé a dva nájemci dohodnou, že se vzájemně přestěhují. Ještě optimálnější je stav, když přijde majitel a chce zvýšit nájemné na dvojnásobek, tak mu nájemce řekne: Víte, co je nového, pane Novák? Trhněte si nohou, já jdu do vedlejší ulice, tam mi to dávají za polovinu.

My ale tohoto stavu tímto způsobem nikdy nedosáhneme. Pořád bude ten trh deformovaný, nikdy se nikam nepohneme, ač to zaobalujeme do toho, jak myslíme na ty, kteří zejména opět v Praze – já už říkám: Prosím vás, dejte si to do zákona o hlavním městě Praze a neotravujte celou republiku s jedním velkým pražským problémem. Protože ten problém je skutečně v Praze. U nás žádný takový problém

není. Spíš je problém obsadit byty v novostavbách, protože zůstávají volné. My jsme celý bytový fond zprivatizovali, všichni bydlí a v pořadníku nemáme žádné žadatele.

Ve Vídni, kde se staví nejvíc bytů, ve slavné milé říši evropské, tak mají také nejvíc žadatelů, což je paradoxní, protože i naše sociální byty jsou tak drahé – byl jsem na konferenci, kde je předváděli. To nejsou žádné sociální byty, to jsou byty, navrhované architekty, stavěné z dotací, ať evropských, nebo českých, a statutu sociálního bytů vůbec neodpovídají.

Takže my se pohneme dopředu jedině tím způsobem, že ten trh skutečně uvolníme, že dovolíme a budeme paradoxně chránit nejen majitele, ale i nájemce, že nájemci jsou také v bezvýhodné situaci, protože když jim ten majitel dělá potíže, tak oni nemají žádnou šanci říct: Víš co je nového? Já u tebe nebudu. A ta deformace je i v tom, že se například do domu s pečovatelskou službou hlásí lidé ze standardních bytů, protože když je tam regulované nájemné, tak je to stejné jako příběh školek, kde všichni pláčou, že je málo školek a že nejsou soukromé. No kdopak by soukromou dělal, když na to nedostane dotaci?

Takže ten trh je naprosto zdeformován a stále se znovu a znovu pokoušíme – řeknu na rovinu, v čem je podstata tohoto zákona a moji přátelé z Lidové strany se na mě nebudou zlobit. Jde o to, že potřebují získat další voliče ve městech. Proto vznikl tento návrh. Nic jiného v tom není, to je úplně obyčejné. Ten návrh je protiústavní, protože zase vyjímá jenom některá města, kde určuje, jak to bude, a jiná do toho nezařazuje.

Takže já navrhuji zamítnutí tohoto návrhu zákona, tak jak to udělal i Ústavně-právní výbor. To se musí řešit jinak, musí se to řešit sociálními dávkami, ale ne takovými, že pak ten člověk může bydlet v tom domě, jak dlouho chce. Už jsem tady, myslím, zmiňoval případ hlavního architekta Vídně, který jako mladý chlapec přišel na radnici a oni mu dali sociální byt, a on dodnes platí to sociální nájemné. My jsme se teď vrátili z Lisabonu a tam je to přesně tak. Je tam regulované nájemné, o domy se nikdo nestará, protože majitelé nemají na to, aby domy udržovali.

Na druhou stranu mají pravdu nájemci bytů, že oni opravdu nemůžou za to, že bydlí v domě, který byl vydán v restituci a byl ve stavu, kdy bylo všechno regulované, kdy ten stát všechno řídil. Jak to dopadlo, všichni víme.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane senátore. Slovo má paní senátorka Ludmila Müllerová. Upozorním, že dále budou mluvit pan senátor Korytář, pan senátor Nedoma, pan senátor Stříteský. Pan senátor Stříteský by mohl mluvit dřív, ale on si to nepřeje. Prosím.

Senátorka Ludmila Müllerová: Děkuji, pane místopředsedo, kolegyně a kolegové, my jsme v roce 2006 přijali zákon o jednostranném zvyšování nájemného z bytu s tím, že jeho platnost je na 4 roky. Touto novelou prodlužujeme deregulaci nájemného o další dva roky, a jsme před rozhodnutím, jak s touto novelou naložit.

Myslím si, že všichni víme, že nájemní bydlení a situace v České republice s tím je velmi složitá. V roce 2000 Ústavní soud rozhodl o tom, že je nutné s regulací nájemního bydlení skončit.

Dále soud poukázal na nerovný vztah mezi vlastníky a nájemníky, přesto nám trvalo dalších 6 let, než jsme se s tímto vztahem dokázali vyrovnat, aspoň doufám. Pro mnoho z nás toto tempo bylo pomalé, pro někoho až příliš rychlé, anebo zase mělo proběhnout rychleji, prostě byly na to různé názory.

Na druhou stranu se naše republika nedokázala dosud vyrovnat s celkovým právním prostředím a slibované novela občanského zákoníku byla spíše zbožným

práním vlastníků domů, než realita. Vlastníkům domů samozřejmě došla trpělivost a v roce 2005 začínají posílat k Evropskému soudu pro lidská práva žaloby. Těch alespoň podle dostupných informací je tam zhruba kolem 5000.

Tito vlastníci si nárokují odškodné zhruba kolem 50 mld. Kč. Není to opravdu málo. Tu částku chtějí majitelé bytů po státu proto, že pronajímají svůj majetek a díky přetrvávající regulaci nájemného vlastně přicházejí o peníze. A nejen to. Už jsem to v úvodu zmínila. Je dlouhodobě neřešen právně neuspokojivý vztah mezi vlastníky a nájemníky. Tady je namístě otázka a výtky možná pro ministerstvo pro místní rozvoj, do jehož kompetence otázky bydlení patří, proč tak dlouho s novelou občanského zákoníku otálelo. Ale určitě je namístě se zeptat, a možná, že to bude trošku reakce na poznámku pana senátora Kubery, proč ministerstvo tuto novelu zákona, tzn. zákona o jednostranném zvyšování nájemného, neiniciovalo samo, a proč ji musí předkládat skupina poslanců. I když musím říci, že to nebyla pouze skupina lidoveckých poslanců.

Už jsem se zmiňovala ve své zpravodajské zprávě, že stanovisko vlády je také velmi opatrné a doporučuje zvážit další oddalování deregulace nájemného, které se jeví z pohledu obecného nežádoucí. Trochu mě napadá souvislost se zákonem o státní službě, protože byť ho máme, tak jeho účinnost neustále oddalujeme, takže vlastně jsme spokojeni asi všichni.

Ráda bych věřila tomu, že PS se zachová stejně pružně při schvalování novely občanského zákoníku, jak tomu bylo při schvalování této novely, kterou právě teď projednáváme. Skutečně se domnívám, že zmíněná novela občanského zákoníku je velmi důležitým a synergickým krokem v oblasti uvolnění trhu s byty. A opět pan senátor Kubera tady hovořil o tom, že roste černý trh s byty, že se přepláčí, že přechází nájemné apod. Ale toto všechno by mělo být řešeno novelou občanského zákoníku a není to předmětem tohoto zákona, který řeší pouze jednostranné zvyšování nájemného.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, tak jak jsme byli určitě rozdělení v názorech na Lisabonskou smlouvu, máme jistě každý svůj a jiný názor na rychlou či pomalou deregulaci nájemného. Je však pravdou, že o původním zákonu a míře či rychlosti deregulace jsme hlasovali před třemi roky a nikdo z nás asi tehdy netušil, jak se bude vyvíjet jednak trh s nemovitostmi a jednak, že přijde hospodářská krize a následně ekonomická krize, která se bude dotýkat nejen občanů v nájemních bytech. Považuji za korektní tady říci, že svůj pohled na tuto situaci – a hovořili o tom i zpravodajové z ostatních výborů – budou mít i vlastníci nemovitostí, kteří vnímají velmi intenzivně podnikatelské riziko při neočekávaném – v tomto případě je to neočekávaný zásah – zásahu státu nebo parlamentu.

Zcela jiný názor na zpomalení deregulace budou mít nepochybně někteří starostové obcí, zejm. starostové obcí, kteří mají obecní nájemní byty. Propad jejich obecních příjmů je už dnes alarmující, a tak otázka provozování nájemních bytů je pro většinu z nich na hranici ekonomické udržitelnosti.

Osobně si myslím, že to povede ke snaze obecních bytů se dále zbavovat a starosti o jejich existenci ponechat na privátní sféře. Určitě pak bude větší problém nabídka bytů pro sociálně potřebné mladé rodiny s dětmi a začínající rodiny. O tom jsme tu také hovořili.

Musím říci, že přes všechna tato negativa se domnívám, že zpomalení deregulace, nikoli tedy ustrnutí, ale skutečně zpomalení a zejm. v kombinaci právě se změnami v občanském zákoníku, jak o tom tady bylo hovořeno jak panem předkladatelem, tak i v mé zpravodajské zprávě, bude mít pozitivní dopad a jsem pro přijetí tohoto poslaneckého návrhu.

Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, paní senátorko. Přeje si vystoupit paní senátorka Paukrťová, takže bude mluvit až po senátoru Stříteském. Teď má slovo pan senátor Karel Korytář.

Senátor Karel Korytář: Pane místopředsedo, pane poslanče, dámy a pánové, při projednávání v hospodářském výboru jsem upozornil na skutečnost, kdy při tak značném nárůstu nákladů na bydlení nedošlo souběžně k procesu, který v podstatě minimálně provází přípravu na eurozónu, na euro, tzn., že by měly také úměrně růst průměrné výdělky. Proč to říkám?

Tento problém, který dnes řešíme tímto poslaneckým návrhem, se dotýká 300.000 rodin, a uvědomme si, že v těchto nájemních bytech jsou většinou rodiny nízkopříjmové, nezřídka seniorů, důchodců. I díky krizi došlo k tomu, že nárůst mezd v těchto nízkopříjmových skupinách, neřku-li důchodů, je minimální nebo takřka stagnuje. Tzn., že je to fakt, který způsobuje, že dnes náklady na bydlení těchto rodin tvoří téměř 70 % jejich nákladů. Myslím tím samozřejmě i teplo a energii, které provázejí samotný nájem. Ta zbývající část pro tyto rodiny, z které by měly uhradit své životní potřeby, případně i tolik diskutované poplatky ve zdravotnictví, způsobí, že tyto rodiny žijí na hraně, co se týká jejich nákladů.

Já samozřejmě nezpochybňuji požadavky vlastníků domů, jsou zcela oprávněné, ale musíme nějakým způsobem tuto skutečnost řešit. Zejm. tu skutečnost, že růst nákladů na bydlení, když před třemi lety byl schvalován harmonogram deregulace, přeci jen je daleko výraznější, než se očekávalo. Neznám dávky, i když tady byly jmenovány minimálně dva druhy sociálních dávek, které by dokázaly eliminovat tento stav.

Takže chci jen upozornit svým vystoupením, než budete hlasovat, abyste tento fakt vzali v úvahu zejm. také proto, že tyto rodiny, když opustí nájemní byt, nemají šanci si koupit nový nebo najít si sociální byt. I to tady bylo panem kolegou Kuberou řečeno, že sociální byty jsou dnes tak drahé, že nejsou sociální. Takže vezměte v úvahu i tento argument a podle toho hlasujte. Děkuji.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Vystoupí pan senátor Jiří Nedoma. Připraví se pan senátor Jiří Stříteský.

Senátor Jiří Nedoma: Vážený pane předsedající, pane předkladateli, kolegyně a kolegové, i já se ve svém krátkém vystoupení vrátím k projednávání této problematiky na hospodářském výboru, kde jsem upozorňoval na některé věci, které s sebou tato novela přináší. Je to především opět vytváření určité nerovnosti v nájemném.

Za vlády ČSSD, jak si jistě pamatujete, přesně z těch důvodů, o kterých hovořil kolega Korytář, byla po určitou dobu zcela zastavena deregulace nájemného a teď, když se konečně znovu rozběhla, tak má být zastavena v důsledku ekonomické krize. Co to de facto způsobí? Jednak je potřeba si uvědomit, že ta nerovnost v prvním řádu těch nerovností se vyskytuje zhruba u 1/5 obyvatel při vědomí toho, že se odhaduje v ČR zhruba 760.000 bytů ještě s regulovaným nájemným.

Znamená to, že z tohoto balíku určité podskupiny lidí, kteří připadají v úvahu, jednak nemůžeme vždycky počítat, že nájemník těchto bytů rovná se chudý nájemník s žádostí o sociální dávku, to v žádném případě, a to už tady někteří moji předřečníci zmiňovali.

A dále to, že zbývající zhruba čtyři pětiny obyvatel musí řešit své náklady na bydlení bez jakékoliv regulace svých nákladů.

Čili z tohoto pohledu je jistě žádoucí, aby tento rozdíl byl co nejrychleji smazán a podmínky zákona platily pro všechny.

Vedle toho je tady další skupina nerovností, a to je snaha státu chovat se k nově postaveným bytům od roku 2003 již jinak. Všichni, kdo jste z komunální politiky, tak víte, že pokud se třeba i za pomoci státu postavili nové byty, tak tam není žádná deregulace nájemného a noví nájemníci musí již platit prakticky plné tržní nájemné, avšak s tím, že obce, které většinou stavěly jakési startovací malometrážní byty, stavěly je v dobré víře, že nájemníci bytového fondu 2 + 1, 3 + 1 uvolní tyto byty mladým rodinám s dětmi, které je nezbytně potřebují. To se ale nestalo, protože důchodci, kteří třeba sami bydleli ve větších bytech, náhle zjistili, že při přestěhování se do malometrážního bytu by platili daleko vyšší peníze. Proto tento efekt. A ohromné vynaložené peníze státu nenašly svůj původní účel.

A nakonec třetí skupina nerovností tím, že čím déle budeme prodlužovat tuto agónii s regulací nájemného, vzniká mezi tržním nájemným a černým trhem s byty. Cílem deregulace totiž je, aby nájemné po skončení účinnosti zákona činilo zhruba pět procent z tržní ceny bytu, výjimku přitom tvořily městské části Praha 1, Praha 2 a Praha 6, kde jsou ta čísla o něco a někdy i výrazně nižší, avšak doposud, dokud bude vytvářen prostor pro černý trh s byty, tak k tomuto poměru cen nájemného nedojde. Pokud by již došlo k deregulaci nájemného, tak víme, že tak, jak klesá v současné době v souvislosti s hypotečním příběhem v USA, a rozběhly se po celém světě ceny bytů, tak pochopitelně by na volném trhu přirozeně klesaly i ceny nájmu. Ale to se tak neděje, protože tomu stále konkuruje černý trh s byty.

Čili já jsem přesvědčen o tom, že prodlužování této agonie a těchto nerovností vede jenom k dalším nesvobodám a dalším problémům, především pro ty, kteří nejvíce byty potřebují, a to už tady někdo říkal přede mnou, že jsou to mladé rodiny s malými dětmi.

Proto se plně stavím za usnesení výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu, které zní: zamítnout tento návrh novely zákona. Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane senátore. Nyní má slovo pan senátor Jiří Stříteský.

Senátor Jiří Stříteský: Vážený pane předsedající, kolegyně a kolegové, v podstatě řada věcí, které jsem chtěl říci, tady už byly řečeny, hlavně ve zpravodajské zprávě kolegy Pakosty, kterou bych podepsal, zrovna tak jako všechny myšlenky, které v ní byly.

Já bych se zmínil jenom o jedné věci, a to je otázka, že majitelé domů v roce 2006 v podstatě zajásali s tím, že je tady nějaký zákon, který umožňuje postupnou deregulaci. To je v pořádku. A řada z nich na základě toho si udělala určitý plán příjmů, tak jak budou peníze v jednotlivých letech chodit. Na základě toho udělali plán oprav a řada z nich si vzala i úvěr. Úvěr na to, aby mohla tyto byty opravit a vytvořit tak plnohodnotné bydlení pro své nájemníky.

My jim změním pravidla uprostřed hry, my to prodloužíme a řada z nich nebude mít totiž na splátky těch úvěrů. My říkáme, že ekonomická krize tady řadí. Ano, ona bude řadit i u majitelů domů, kteří si vzali úvěry, zaručili se domy a dneska jim příjmy z nájemného nebudou zajišťovat splátky.

Mám prostě takový dojem, že ani mariášníci nemění pravidla hry uprostřed jednoho večera. A my tady měníme pravidla financování oprav a nájemného v průběhu několika let, zase velmi negativním způsobem pro naše majitele domů.

Velmi bych před tímto varoval. A když se dnes podíváme v některých domech, kde na jednom patře – na jednom patře – bydlí rodina mladých lidí s jedním dítětem, kteří platí v podstatě nájemné neregulované, a naproti je byt, kde je vysoký představitel státní moci na určitém úřadě a ten platí nájemné regulované. Připadá mi to vůči mladým lidem velmi neseriózní. Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, pane senátore. Slovo má paní senátorka Soňa Paukrtová, po ní promluví pan senátor Jiří Čunek.

Senátorka Soňa Paukrtová: Pane místopředsedo, pane poslanče, dámy a pánové. Na tento zákon se lze dívat z dvojího pohledu. Jednak na jeho věcnou stránku a jednak na jeho dejme tomu ústavní rozměr či kvalitu zákona.

Ústavně-právní výbor konstatoval, myslím, že úplně správně, že navrhuje zamítnout tento návrh zákona, prostě proto, že nesplňuje pravidlo obecnosti, týká se pouze některých vyjmenovaných částí České republiky.

Věcná podstata problému. Já bych možná asi chtěla opravit. K deregulaci nájemného nedocházelo nikoliv proto, že by si to přála některá vláda, ale prostě proto, že kdysi Ústavní soud zrušil cenový výměr. Každoročně se deregulovalo nájemné, Ministerstvo financí vydávalo cenové výměry a podle toho to postupovalo. My jsme tehdy podepsali ústavní stížnost, že nelze řešit takovýto problém podzákonnými normami, Ústavní soud nám dal zapravdu, a od té doby cenové výměry nevydával.

A já se bohužel obávám, že jak Parlament, tak jednotlivá ministerstva tento problém dlouhodobě neřeší. Nebyl přijat zákon, nakonec byl tento zákon, ale současně s ním nebyly provázány příslušné sociální dávky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Já jsem se snažila zjistit, co vlastně bylo důvodem toho, proč takový zákon je předkládán. Všichni cítíme, že deregulace by prostě měla proběhnout v zákonem stanovené lhůtě. Stát nemá sociální problémy přenášet na majitele domů, na majitele nemovitostí, oni nemohou za stát toto řešit.

Dneska tedy tento problém vypadá tak, že pokud nepřijmeme tento zákon, tak důchodce v roce 2010 v bytě 1 + 1 v Olomouci bude mít na ostatní výdaje 1.900 Kč. Ministerstvo práce a sociálních věcí to není schopno kompenzovat z důvodů, kterých jsem se nedopátřala. To znamená, že tato sociální dávka prostě nezafungovala.

Totéž se týká matky s dětmi v bytě 2 + 1. V roce 2010 jí bude zbývat na veškeré další náklady asi 4.000 Kč, což mi připadá jako strašné.

Na druhou stranu není možné souhlasit s tím, že máme tady zákon, který je podle mého názoru na hranici ústavnosti.

Snažíme se sociální problém přenášet na majitele nemovitostí, jejich problém to vůbec není. A to, co tady říkal můj předřečník pan kolega Střítecký, je zcela pravda. Oni si naplánovali podle zákona nějaké opravy, dejme tomu si možná i zaúvěrovali, nevím. A my jim najednou vprostřed hry změníme pravidla a opět na ně přeneseme řešení sociálního problému.

Na druhou stranu je tu skupina lidí, která se zřejmě jaksí nedočkala od Ministerstva práce a sociálních věcí dávky. A mně to prostě připadá, že jsme stále v začarovaném kruhu.

Já se zdržím hlasování, prostě nebudu hlasovat, protože mně to připadá strašné, že po všech těch letech nejsme schopni dojít k nějakému řešení toho problému, který mi připadá opravdu vážný.

Spíš bych apelovala na ministerstvo práce a sociálních věcí, ať dořeší problém sociálních dávek lidí, kteří se skutečně dostávají na opravdu hranici životního minima, nebo dokonce pod hranici životního minima tím, že bydlí v bytě s regulovaným nájemným a nejsou schopni se přestěhovat někam jinam. Nemají vůbec možnost. Takže promiňte, že jsem o tom ještě hovořila, ale to jsou informace, které jsem získala až poté, kdy zasedal ústavně-právní výbor. Děkuji vám za pozornost.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, paní senátorko. Slovo má pan senátor Jiří Čunek. A je to zatím poslední přihlášený do obecné rozpravy.

Senátor Jiří Čunek: Vážený pane místopředsedo, vážené kolegyně, kolegové. Já bych chtěl vyvrátit jeden mýtus, který se tady začíná ujímat, že tento zákon sem přichází kvůli krizi. To není vůbec pravda. Tento zákon se začal připravovat – jeho změna – v době, kdy se o krizi ještě vůbec nehovořilo, takže to je první věc.

Možná krize v našem sociálním a dávkovém systému – to bych asi pochopil. Tím bych navázal na to, co říká paní senátorka, která mluvila přede mnou. To je záležitost vážná, protože já, který jsem měl ministerstvo pro místní rozvoj na zodpovědnost, a tento zákon jsme začali připravovat, tak jsme vždycky narazili na to, že je nespravedlivé vůči majitelům domů postupovat nějak jinak, než jak předpokládal zákon, to znamená, aby deregulace v České republice nastala. Nicméně nedokázaly se k tomu přizpůsobit ostatní okolnosti. Je totiž pravdou, a to teď říkám – řekněme – v neprospěch majitelů domů a možná pan senátor Stříteský o tom mluvil, že si majitelé domů naplánovali některé výdaje a své příjmy samozřejmě s ohledem na to, že přijde deregulace. Ovšem v roce 2006 zákon předpokládal jasné kroky a jasné zvyšování, to znamená každý rok, o kolik se zvyšuje tak, aby došlo v roce 2010 k tomu poslednímu zvýšení, které v zásadě už bude tržním nájemným. Jenomže ten výpočet se skládá přeci z čeho? Mnozí z vás to vědí a někteří možná nevědí. Ten se skládá z hodnoty nemovitosti. A hodnota nemovitosti od roku 2006 do roku 2009 – teď je samozřejmě přibrzděna do roku 2008 tak dramaticky zahýbala s jiným počtem, to znamená v těch lokalitách – teď myslím v těch deseti lokalitách, deseti měst, kde dochází vlastně k uplatnění tohoto zákona, který máme před sebou, to znamená v té novele, tak tam právě došlo k výraznému zvýšení tržní hodnoty jednotlivých domů. A tím došlo také k přepočtu výpočtu nájemného. Tím chci říct, že v roce 2006 majitelé nemohli počítat s nějakým jiným vyšším nájemným, než které se dalo dopočítat. To dneska – myslím po roce 2006, 2007 a 2008, tak samozřejmě už je situace jiná. Co to znamená? Znamená to, že tvrzení, že většina obcí a měst v ČR bude bita touto deregulací, ta není pravdivá, protože v drtivé většině míst ČR už deregulované a tržní nájemné jedno jsou. Zcela jistě se už nebude zvyšovat, protože v těch neregulovaných bytech a v nájemních bytech jsou už ceny stejné. Naopak jsou místa, kde majitelé mají problém skutečně udržet nájemníka za současné nájemné a musí ho naopak snižovat. To je skutečnost, kterou dneska jen teď, že by vznikla díky krizi, ale to je skutečnost, která je ještě před krizí, to znamená, v létě loňského roku.

Problém, proč tento zákon přichází a proč já ho podpořím, i když mám stejné výhrady jako mnozí z vás s ohledem na to, že k té konečné regulaci nedochází, ten

problém je ve dvou základních věcech. Za prvé to, co víme všichni, ten trh s byty tak jak tady byl přetržen v roce 1948, tak vlastně ještě dnes od roku 1990 nenastal. Za druhé já se omlouvám, možná rozšířím ten výčet, za druhé nikde ve světě není trh s byty v tom významu a v tom způsobu, jak ho popisuje pan senátor Kubera. To, že v Teplicích to nějak funguje, tak to samozřejmě může, protože v jiných částech ČR ta situace je úplně jiná. Ale trh s byty v žádném státě není zcela bez regulace. V každém státě v Evropě, a nejen v Evropě, nějaká regulace je. Minimálně regulace je tím, že stát přispívá samosprávám na to, aby stavěly byty. Stavěly byty sociální a tady se s mnohými z vás naprosto ztotožňuji, že sociální byt je skutečně sociální, to znamená, že jeho cena proti jinému jednopokojovému či dvoupokojovému malometrážnímu bytu, tedy jeho cena výstavby je poloviční. To je zkrátka betonová deska, kde je to nejnужnější, je tam dvouplotýnkový vaříč, a to je sociální byt. U nás je sociální byt definován bohužel tím standardem, který je definován pro byt první kategorie, to znamená je tam ústřední topení atd. V tom je u nás problém a my jsme to nedokázali změnit.

Postesk paní kolegyně senátorky Müllerové, že ministerstvo nepřipravilo změnu občanského zákoníku – nemohu mluvit za ta léta před rokem 2007. Po roce 2007, a to víte vy všichni, už se ten kodex připravoval v rámci ministerstva spravedlnosti – omlouvám se – samozřejmě jsem v celém rozměru, takže už nebyla síla ani vůle, abychom měnili jenom ten jeden segment, a to byl segment bydlení.

Kompenzace sociální dávkou – já jsem se o tom zmínil na začátku. Kompenzace sociální dávkou zde není možná v plném rozsahu. A ten problém samozřejmě, že největší problém, je u Prahy. Ti lidé se totiž skutečně nemají kam přestěhovat. Já vím, že to je špatný argument, ale je to skutečnost. Já nevím, kolik z těch 30 000 lidí – to bych si to číslo musel vymyslet, a to nechci dělat, ale to není 30 000 lidí, ale 30 000 bytů, omlouvám se, pane poslanče. Nevím, kolik je těch bytů, kde žijí lidé od svého narození 50, 70 let. V zásadě ve svých 70 nebo 80 letech si mnozí nedokáží ani poradit sami a musí jim poradit městská část. A ta městská část žádné byty nemá.

Pro Prahu tedy řešení je. Kdyby šlo totiž jenom o Prahu, tak já bych tento zákon nepodpořil. A to proto, že Praha dostala – má jiné možnosti – Praha dostala byty, které posléze zprivatizuje, tedy je prodá, dostane je od ministerstva, a ta částka, která tomu odpovídá, jenom z toho rozhodnutí za posledního půl roku, je někde kolem 600 mil. Kč. Kdybychom ten ekvivalent po Praze chtěli, který potom posléze získá při prodeji bytů, samozřejmě za ceny jiné, než se prodávají ve zbytku republiky, pak si myslím, že Praha by si mohla pomoci a mohla by stavět tyto byty. Faktem je, že není ničím donucena. Kdo z vás bude chtít přesné informace k tomu, dodám. Myslím že mám – já jsem totiž byl ve vládě ten, kdo byl proti tomu, aby ministerstvo bezplatně převádělo tyto byty na Prahu, a chtěl jsem, aby stát řekl, ano, převedme na Prahu tyto byty, protože jsou tady, aby nebyly ministerstva obrany, nicméně aby za ně Praha musela kompenzovat výstavbu malometrážních bytů. V situaci, která tady nastala, bohužel tento návrh neprošel.

Závěrem. Myslím si, že zcela zjevná nespravedlnost, o které někteří mluvili o tom, že s tím majitelé mohli počítat, tady není, protože u 10 měst k růstu tržního nájemného došlo k podstatně vyššímu, než se předpokládalo v roce 2006 a než předpokládal tento zákon. To je důvod k rozložení. Poslední rok bude rozložen do dalších dvou let. Myslím, že je to snesitelné. Nelíbí se mi to, že se to týká jen 10 měst, ale jiné řešení se nenašlo.

Proč to předkládá pan poslanec a ne ministerstvo, je jasné, protože poslanecký návrh jde jinou legislativní cestou. S ohledem na lhůty, které pan poslanec řekl, muselo to jít poslaneckým návrhem, aby tento návrh tady mohl dnes být.

Děkuji vám za pozornost, ale pravda, proč toto vzniklo, je taková, že je pro nás všechny tento zákon velmi nepříjemný, protože jsme důsledek nedokázali za 20 let vyřešit. Nedokázali jsme vyřešit nabídku pro lidi, aby se měli kam přestěhovat.

Dnes se platí za to, že se stěhujete z většího bytu do menšího, ne naopak. V Praze a v těchto městech platíte za to, abyste se mohli přestěhovat do menšího bytu, protože nájemné je jedna složka, která se platí neregulovaně, je za energie. Lidé, kteří žijí sami 50 let ve 4pokojovém bytě, u nich je složka za energie naprosto nepřiměřená. Není jim to propláceno sociálním systémem a staří lidé, kteří jsou mnohdy sami, neumí si pomoci a neví, kam se vystěhovat. Bohužel, mnohá města jim v tomto nepomohou.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji vám, pane senátore. Kdo se ještě hlásí do rozpravy? Ještě se hlásí pan senátor Tomáš Töpfer.

Senátor Tomáš Töpfer: Chtěl jsem připomenout historku z počátku 90. let, kdy se pravicová vláda odhodlala liberalizovat ceny potravin. Pamatuji se tehdy na strašáky na vrbě, kdy se říkalo, kolik bude stát máslo, jak si obchodníci zdraží, jak budou chtít, když stát nebude regulovat ceny. Trvalo to pouhé tři týdny, konkurence srazila ceny okamžitě dolů. Jestliže budeme regulovat nájemné, dosáhneme jen toho, že byty budou dražší, ne levnější. Když se trh uvolní, jsem hluboce přesvědčen, že tím, že nebudou regulované a neregulované nájemné, celkově se nájemné sníží a bude to stejné jako s liberalizací cen.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Ještě se hlásí o slovo pan senátor Jiří Čunek.

Senátor Jiří Čunek: Omlouvám se za zdržování, ale replika ve mně vzbudila velmi silnou vzpomínku starosty města Vsetína, což bylo jedno z měst, snad jedno z posledních 30tisícových měst, které nemělo žádný supermarket. Kdybyste porovnali ceny v Praze a kdekoli jinde v republice, ceny potravin – hovořím o roku 2002 nebo 2003 – byly diametrálně rozdílné. Cena ve městě byla daleko vyšší. Proto město podpořilo vstup supermarketů a cena šla jinam.

Proč to říkám? Je to tak přesně i s byty. Věřím panu kolegovi, že jako spolumahatel bytu se chová jinak, je veřejným činitelem, je na něj vidět, ale mnohé vidět není a mnozí se budou chovat pouze tržně. Chápu, že je to nepřiměřené.

Za mnou byl soustružník, který restituoval dům s 15 byty. V domě měl soudce, právníka, uklízečku atd., všichni platili regulované nájemné, ale soustružník se musel domu zbavit, protože neměl na opravy. Ti, kteří to uměli – uklízečka nenapsala nikdy – ale soudce mu psal, aby opravil střechu. Domu se musel zbavit pod cenou, s regulovaným nájemným apod.

Příklad s potravinami je výborný až na to, že sem jsme mohli přitáhnout řetězec. Problém je ten, že ČR se nepřipravila na změnu tím, že by svými programy podpořila a navnadila některá města tak, aby se připravila na změnu, tzn., aby regulace nebyla jen na tom, zda majitel má nebo nemá morálku dát mladé rodině takové nájemné nebo nájemné jiné. Problém je tady v tom, že nemáme sociální systém, který by tyto lidi ochránil – to je na jedné straně, a na druhé straně nemáme vytvořen ve všech

městech systém. Jde nyní pouze o 10 měst, aby lidé měli nějakou variantu v krizi, kdy nebudou moci utáhnout nájemné.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji. O slovo se přihlásil znovu pan senátor Tomáš Töpfer.

Senátor Tomáš Töpfer: Nezlobte se, že dnes vystupuji již potřetí, ale chtěl bych říci ještě jednu příhodu. Když jsem restituoval domy, bydlel tam starý pán, který měl slepou paní, bylo mu téměř 90 let. Říkal mi: „Pane domácí, nájem se budou zvyšovat.“ Řekl jsem mu: „Bydlel jste tady ještě za babičky.“ A on odpověděl: „Paní domácí si ještě pamatují.“ Řekl jsem mu: „Vy budete mít nájem do smrti takový, nikdy vám ho nezvýším.“

Chtěl jsem říci, že v tom trochu opomíjíme lidský moment, že majitel může, ale nemusí. Majitel je rád, když má dobrého nájemníka, který platí, než když má prázdný byt. Takových majitelů je dost. Nezanedbávejme humánní stránku věci.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, pane senátore. Kdo se dále hlásí do rozpravy? Nikdo, obecnou rozpravu končím. Přeje si navrhovatel vyjádřit se? Pane poslanče, prosím.

Poslanec Jiří Carbol: Vážený pane předsedající, vážené dámy a pánové, chtěl bych zareagovat na několik věcí, které tady padly v diskusi. Bylo tady připomenuto, že zákon byl navržen původně v devadesátkovém režimu, který byl posléze změněn na zrychlené řízení v PS z toho důvodu, že někteří poslanci jak z ODS, tak z ČSSD chtěli podat pozměňovací návrhy. Posléze žádný pozměňovací návrh nebyl ale přijat.

Dalším důvodem, proč tento zákon prošel v PS, bylo to, že v současné době se v PS projednává novela občanského zákoníku, který má narovnat vztahy nájemců a nájemníků, což je velmi významné. Proto také tento zákon získal významnou podporu. Byla zde připomínka o Evropském soudu pro lidská práva. Polský příklad není precedens, v polském případě v meritu věci je něco jiného. Nedá se z toho odvozovat, že ČR musí nutně prohrát soudní při ve Štrasburku.

Řešení v přidělových dávkách nelze nalézt, pokud se neupraví regulace nájemného tak, jak je navrhováno. Představa, že v současnosti příspěvek na bydlení jsou stokorunové částky, to nejsou tisícikorunové částky.

Těch příspěvků je zhruba 80 – 90 tisíc příjemců v ČR. A myslet si, že při nárůstu nájmu v Praze, v Hradci Králové, v Brně meziročně řádově o 3 až 4 000 korun bude stát schopen v současné situaci, ve které jsme, hospodářské, stejnou částku doplácet těm nájemníkům, aby to mohli vyplatit vlastníkům nemovitostí, je asi nereálné.

My opravdu neřešíme celou Českou republiku, řešíme jen těch 12 velkých měst a Středočeský kraj, města nad 10 tisíc obyvatel. Kdybychom chtěli řešit celou Českou republiku, takové plošné řešení nebylo možné nalézt, ovšem pokud nebude přijata tato změna, která je navrhována, tak dojde k průměrnému zvýšení maxima v roce 2010 za celou Českou republiku zhruba o 43 %.

Já nechci řešit, jestli ten návrh je nebo není asociální, to bych si opravdu netroufl. Chtěl bych ale říci, že ten návrh reaguje na vzniklou situaci, která tady byla myslím velmi podrobně popsána. Zákona se domnívám, že není protiústavní z toho důvodu, že neřeší celou Českou republiku. V takovém případě by se mohlo říci, že protiústavní jsou zákony třeba o krajských volbách, protože také krajské volby

neprobíhají v celé ČR najednou, probíhají nejdřív v celé ČR kromě Prahy a v Praze samostatně. Čili tento důvod myslím, že se nedá použít.

Když jsme u těch příkladů, které tady padly, tak já bych vás chtěl poprosit, abyste ten návrh opravdu nehodnotili podle příkladu pana kolegy Křečka, kterého si představím na jedné straně, on asi nebere ty příspěvky, ale bydlí v bytě s regulovaným nájmem, to přiznává. Ale na druhé straně těch 300 tisíc domácností, které čekají na vaše rozhodnutí, a to bych chtěl zdůraznit.

Závěrem mi dovoluji říci, že tento návrh není předvolební populismus, jak jej tady někdo označil. Samozřejmě není jen lidovecký, protože jsou tam podepsáni také navrhovatelé z řad ČSSD, ale navíc tento návrh získal podporu 142 poslanců a poslankyň, tzn. je to průřezově všemi politickými parlamentními stranami. Rozhodně je to ale návrh přízemní, protože řeší základní lidskou potřebu, kterou je bydlení.

Já jsem při diskusích na výborech slyšel přirovnání k prodeji nebo ke konzumaci hovězího masa, dneska tady padlo máslo. To je všechno hezké, jako někdo, když nechce jíst maso, je vegetarián, nemusí, ale bydlet samozřejmě chtějí i ti vegetariáni i ti, co maso jedí. Takže bych vás poprosil o podporu tohoto návrhu. Děkuji.

Děkuji vám, pane navrhovateli a nyní má příležitost vystoupit zpravodaj VHZD pan senátor Petr Pakosta. Přeje si využít té příležitosti? Přeje a má slovo.

Senátor Petr Pakosta: Děkuji, pane předsedající. Vážené kolegyně, vážení kolegové, jenom tři drobné stručné poznámky. Padlo tady, že pokud majitel domu nebude mít žádné mantinely, tak bude nájemné zvyšovat nehorázně. Pokud se bude chovat hanebně, jeho nájemníci odejdou jinam, bude-li tu fungující trh s byty.

Statisticky – bytů je v ČR dost, čili je velmi důvodný předpoklad, že pokud dojde k uvolnění trhu s byty, tak se nabídka výrazně navýší a ceny nájemného se sníží. A poznámka třetí – doufám, že to nikdo nebude brát osobně, ale skutečně vypadá to, že v říjnu půjdou naši voliči k volebním urnám a budou volit Poslaneckou sněmovnu. Skutečně se nemohu zbavit dojmu, že i toto je jedním z důvodů předložení projednávané novely. Děkuji.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, pane senátore. Nyní by mohl vystoupit zpravodaj ústavně-právního výboru pan senátor Nádvorník. Pan senátor Nádvorník nevystoupí, takže prosím paní zpravodajku garančního výboru, aby se vyjádřila k proběhlé rozpravě.

Senátorka Ludmila Müllerová: Vážený pane předsedající, rozprava byla dlouhá, jak jsme zaznamenali. Vystoupilo osm senátorů a senátorek, z toho někteří dvakrát, třikrát. Zazněly názory na podporu čili na schválení usnesení výboru ústavně-právního a VHZD, které říká tento návrh zamítnout. V rozpravě také zazněly názory na podporu usnesení, které navrhl výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu, a životní prostředí, který říká, že tento návrh doporučuje ke schválení. Takže tolik rozprava a návrhy na hlasování.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Děkuji, paní zpravodajko a po znělce přistoupíme k hlasování.

Byly tedy podány dva návrhy.

Návrh schválit návrh zákona, ve znění postoupeném PS, o kterém se bude hlasovat jako o prvním. A pak návrh na zamítnutí návrhu zákona, o kterém se bude hlasovat, nebude-li schválen návrh první. Takže znělka. Konstatuji, že v sále je

přítomno 68 senátorek, resp. senátorů, aktuální kvórum je 35. O návrhu schválit návrh zákona začínáme hlasovat.

Kdo jste pro návrh zákona, zvedněte ruku a stiskněte tlačítko ANO. Děkuji.

A nyní kdo jste proti, stiskněte tlačítko NE a zvedněte ruku, prosím.

Končí hlasování č. 9. Skončilo zamítnutím návrhu zákona. Ze 68 přítomných při kvóru 35 pro bylo 30, proti bylo 28. Takže tento návrh nebyl schválen a budeme hlasovat o návrhu na zamítnutí. Zahajuji hlasování.

Kdo jste pro návrh zamítnut, zvedněte ruce a stiskněte tlačítko ANO. Děkuji vám. Kdo jste proti tomuto návrhu, stiskněte tlačítko NE a zvedněte ruku.

Také návrh na zamítnutí byl zamítnut. 69 přítomných, kvórum 35. 33 hlasů tedy bylo pro zamítnutí, tedy nedosáhlo se kvóra, 25 bylo proti.

Takže **marná lhůta**, jak mi říkáme, a **tím projednávání tohoto návrhu zákona skončilo**. Děkuji.

Příliš jsem pospíchal. Otevírám podrobnou rozpravu, ve které je možné podávat pozměňovací návrhy. Jestliže ani do podrobné rozpravy se nikdo nehlásí, podrobnou rozpravu končím a teprve nyní platí, co jsem řekl před chvílí. Omlouvám se. Projednávání tohoto bodu skončilo. Hlásí se předseda klubu ODS.

Senátor Jiří Stříteský: Vážený pane předsedající, kolegyně, kolegové, žádám o přestávku 10 minut pro jednání klubu.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Budeme pokračovat v 18.25.

(Jednání přerušeno v 18.11 hodin.)

(Jednání opět zahájeno v 18.25 hodin.)

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Vážené kolegyně a vážení kolegové, je 18.25, pokračujeme v jednání. Dalším bodem je

**Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě,
Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani**

Senátní tisk č. K 038/07. Materiál jste obdrželi jako senátní tisk č. K 038/07/01. Prosím pana ministra životního prostředí Martina Bursíka, aby nás seznámil s tímto materiálem.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Vážený pane místopředsedo, paní senátorky, páni senátoři, dovoluji, abych vás seznámil se Sdělením Komise Evropskému parlamentu z ledna tohoto roku. Na adresu tohoto sdělení bych rád řekl, že jej považuji po zkušenostech z mezinárodního vyjednávání, které jako předsednická země jsme vedli především tento rok – v momentě, kdy za francouzského předsednictví byl schválen klimaticko-energetický balíček a udělali jsme svůj domácí úkol, vydefinovali jsme závazky Evropy ve snížení emisí skleníkových plynů, podílů obnovitelných zdrojů energie, zvýšení energetické efektivity, vše do roku 2020 – tak jsme se stali jedinou skupinou států, která tou přijatou politikou a legislativou vyhovuje doporučení mezivládního panelu pro klimatickou změnu a vědeckým autoritám, které doporučily politikům, jak se mají rozvinuté ekonomiky a rozvojové země chovat tak, aby svět

společně dokázal zastavit růst emisí skleníkových plynů. V rozvinutých zemích by ten vrchol měl nastat v roce 2015, v rozvojových v roce 2020 a poté by emise měly radikálně klesat, aby v průměru celosvětově klesly na 50 % v roce 2050. Což znamená v rozvinutých zemích snížení o 80 – 95 %. Slyšíte správně. Je to přechod v podstatě na nízkouhlíkovou či bezuhlíkovou ekonomiku v perspektivě něco málo přes 40 let.

Toto sdělení považuji za velmi dobré, kvalitní. Když jsme jako české předsednictví připravovali podklady pro jarní Evropskou radu ministrů životního prostředí a také pro ECOFIN a také pro Evropskou radu, tak jsme vycházeli z toho sdělení a bylo nám docela ku pomoci.

Sdělení se opírá o čtyři tzv. stavební bloky, které byly přijaty na mezinárodní konferenci smluvních stran v Napali v Indonésii. Ty čtyři bloky jsou: mitigace, tzn. snižování emisí skleníkových plynů, adaptace, tzn. přizpůsobování se klimatickým změnám, poté finance, tzn. najít finanční mechanismy, kterými se bude politika klimatické změny financovat, a pak také transfer technologií, tzn. přenos moderních technologií do rozvojových zemí.

Celá politika vychází z poznání, že je potřebné stabilizovat globální teplotu planety Země na maximálně plus 2 °C ve srovnání s předindustriální dobou. Z toho vyplývají právě ty tzv. střednědobé a dlouhodobé cíle.

Co se týká dlouhodobých cílů, tzn. v roce 2050, tady není problém. Tady postupně vyspělé ekonomiky přijímají své závazky. Prezident Obama ještě před nástupem do funkce a poté to potvrdil, řekl, že USA sníží emise skleníkových plynů o 80 % do roku 2050. Evropský parlament řekl 60 – 80 % do roku 2050. Tady se ty závazky politikům dělají dobře, protože si uvědomte, co znamená, když se některý z nás zaváže k tomu, jaké budou emise v roce 2050. Horší je to k roku 2020, tam už je to něco, co přeci jen je bližší a zároveň je také potřebné doložit důvěryhodnost toho kterého závazku.

EU řekla, že sníží emise o 20 % do roku 2020, závazně, jako celek, jako evropský strop, a když se přidají vyspělé země, USA a další, tím se má na mysli prosincová mezinárodní dohoda v Kodani, tak Evropa sníží emise o 30 %. Tím se vejde do intervalu 25 – 50 %, který doporučuje mezivládní panel pro klimatickou změnu pro rozvinuté země.

U rozvojových zemí je to trochu složitější, protože tam je obtížné nalézt vůli k tomu, že by se ty země zavázaly k tomu, že sníží emise o x procent závazně, protože ony argumentují tím, že odpovědnost za dopady klimatické změny a vůbec za ten fenomén, jehož zdrojem je mimořádná intenzita spalování fosilních paliv, nesou především rozvinuté země. Situace se vyvíjí. Čína v minulém roce se stala jedničkou, předběhla USA v emisích skleníkových plynů, na 5. místě je Indonésie, kde byste si možná lámali hlavu, kde se v Indonésii bere tolik emisí skleníkových plynů. Ono je to proto, že celá 1/5 emisí skleníkových plynů je způsobena kácením tropických pralesů, neboť se snižuje kapacita pro fotosyntézu, tzn. pro fixování CO₂ z atmosféry, toto je třeba důvod u Indonésie.

U rozvinutých zemí se počítá s tím, že by přijaly své vlastní strategie přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku a zavázaly by se diferencovaně podle ekonomického rozvoje, podle potenciálu k tomu, že sníží emise o 15 – 30 % ve srovnání s „business as usual“, tzn. tím, když by nepřijaly vůbec žádná opatření.

K tomu je dobré zmínit to, že bývá tendencí podceňovat rychle rostoucí ekonomiky, především Čínu a Indii, např. v USA. Čína je možná největší blok k tomu, aby USA se ještě posunuly v oblasti klimatické změny dále dopředu, protože Čína je vnímána jako velký konkurent a přitom realita je taková, že v Číně v jejich 5letých

plánech přijímají politiky – mají např. politiku zvýšení energetické účinnosti o 20 % a skutečně to realizují.

Čína má ambici stát se jedničkou v technologii obnovitelných zdrojů energie. Ve větrné energetice už se jedničkou stala. Je na ní do značné míry závislý vlastně trh s fotovoltaickými elektrárnami, protože dominuje ve výrobě surového křemíku. Čili řekl bych, pozor na to, a namaloval bych vykřičník. Není dobré podceňovat ani Čínu, ani Indii. Indie má své ministerstvo pro nové a obnovitelné zdroje a vytipovala 10 tisíc vesnic, u kterých je daleko účelnější nežli je napojit přes distribuční soustavu na velké centrální zdroje energie, na místo toho instalovat decentralizované obnovitelné zdroje energie a hledá pro toto financování.

U rozvojových zemí je důležité, aby finanční prostředky, které jim budou poskytnuty, byly měřitelné, aby o nich musely referovat, aby se ověřovaly. Tyto země musí vlastně přistoupit na to, že když daňoví poplatníci ve vyspělých zemích, řekl bych, připustí to, že dojde tady k solidaritě, tak to musí být kontrolováno, aby tyto prostředky byly efektivně využity a nezneužity.

Zdá se, že tím nejvýznamnějším zdrojem finančních prostředků pro financování klimatické změny bude globální trh s uhlíkem. O tom teď je největší debata v USA. Dva kongresmani, Waxman a Mark předložili zákon, který se jmenuje Cap and Trade Systém a je to vlastně princip, který známe z Evropy, emisního obchodování v USA. USA se vrací o čtyřicet let zpátky, kdy vlastně tento systém vznikl v USA a obchodovaly úspěšně s oxidem siřičitým. A teď navrhly tento systém, který je velmi důležitý, protože by dal cenu uhlíku. A to pak samozřejmě vede k orientaci celého hospodářství ekonomiky na technologie, které jsou nízkouhlíkové a nebo bezuhlíkové.

Pro nás pro Evropu je to velmi důležité, protože máme za cíl nejenom zavést v roce 2013 nový systém obchodování s emisními povolenkami, který bude postaven na aukcích, a firmy si budou muset nakupovat povolenky v aukcích, nebudou je dostávat zdarma. Ale zároveň dva roky na to už by Evropa ráda postavila robustní trh zemí OECD, propojila by ty systémy, v Japonsku tento trh už běží jako pilotní projekt, společnosti se k tomu hlásí dobrovolně, v Austrálii běží, v některých státech v USA už to běží také. Je tedy velmi důležité, aby USA toto přijaly. Procedura v Kongresu bude složitá, ale zdá se, že toto je klíč k tomu, aby se vlastně odblokovala situace, kdy Čína a Indie budou vlastně připraveny k tomu, podepsat globální dohodu o klimatické změně.

Je také kalkulováno, kolik to bude stát. Nelekejte se té cifry, protože se jedná jak o veřejné zdroje, tak o privátní zdroje, jak v rozvinutých zemích, tak v zemích rozvojových. Celé je to postaveno tak, že není možné, že to utáhnou všechno rozvinuté země. I kdybychom zastavili emise skleníkových plynů ze dne na den ve všech rozvinutých zemích, tak to nestačí, musí se k tomu přidat rozvojové země také. V roce 2020 by to mělo být podle odhadu 175 mld. euro ročně na snižování emisí skleníkových plynů a v roce 2030 je tam interval mezi 23 a 54 mld. euro na adaptace, přizpůsobení se klimatickým změnám.

Jde tam také o financování výzkumu a vývoje, hodně podstatné téma jsou autorská práva, protože mají společnosti v západním světě, v západní Evropě, v USA obavy z toho, že když dojde k transferu technologií, tak při kultuře nerespektování autorských práv vlastně Čína a Indie převezme tyhle technologie. Důležitou roli v tom hraje i ukládání uhlíku do podzemních struktur, protože v těchto zemích rostou uhelné elektrárny jako houby po dešti a je potřebné najít nějakou technologii, která tam také dojde ke snížení.

Budu už končit. Řeknu pouze to, že proces vyjednávání pokračuje dál. My jsme z toho do značné míry vyskočili vyslovením nedůvěry vládě. Držíme samozřejmě předsednictví, týmy pracují a formálně, čestně a poctivě to dokončíme, ale přirozeně autorita je nesrovnatelně nižší.

Byl jsem minulý týden v USA, bylo to vlastně na pozvání prezidenta Obamy, byla tam setkání největších ekonomik světa, neformální setkání lídrů s tím, že ty ekonomiky pokrývají 80 procent emisí skleníkových plynů, což je ve srovnání s Kjótem, které pokrývá 30 procent, je skutečně významné. Byly tam všechny významné ekonomiky světa. My jsme tam byli za Evropskou unii. A tato jednání se ještě budou konat dvě, v Paříži a znovu ve Washingtonu a jejich cílem je vlastně připravit podklady pro G8, která bude v červenci v La'Aquille v Itálii a tam by lídři G8 dávali vlastně zadání vyjednavcům k tomu, aby se tato jednání posunula dále dopředu a Kodaň byla úspěšná.

Mezitím budeme ještě formulovat za předsednictví závěry EKOFINu, Evropské rady a Rady ministrů pro životní prostředí. Ministerstvo – neříkám já – chce posunout zase o trochu dále ty závěry, aby už tam byly konkrétní návrhy vlastně kritérií, na základě kterých si rozvinuté země rozdělí odpovědnost za financování, opatření v oblasti klimatické změny.

Tímto bych asi skončil. A protože to je také moje poslední příležitost vás tady oslovit, tak bych vám strašně rád poděkoval za spolupráci. Já jsem sem chodil vždycky rád a debata s vámi zde – nevím, jestli se hodí, teď to říkat, ale snad mi to prominete, že to nebude tak formální – vždy byla naprosto věcná a je to úplně nesrovnatelné s Poslaneckou sněmovnou.

V tomto smyslu mně Senát bude chybět, a když se někdy podívám v televizi na projednávání z Parlamentu, tak vyberu Senát a nikoliv Poslaneckou sněmovnu.

Chtěl bych vám tedy všem velmi poděkovat za spolupráci. A samozřejmě ještě zodpovím vaše dotazy, když budete mít zájem. Děkuji.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Ano, děkuji, pane ministře. Ještě budete mít závěrečné slovo, vaše místo jste obsadil. Výborem, který se zabýval tímto tiskem, je výbor pro záležitosti EU. Ten přijal usnesení, která vám bylo rozdáno jako senátní tisk č. K 38/07/02. Zpravodajem výboru je pan senátor Otakar Veřovský, kterého prosím, aby nás seznámil se zpravodajskou zprávou.

Senátor Otakar Veřovský: Vážený pane předsedající, vážený pane ministře, dámy a pánové. Já bych chtěl poděkovat panu ministrovi za to, že vlastně tu obsáhlou zprávu už projednal vcelku za mě, takže mi nezbývá než jenom dodat, že se jedná o komunikační dokument, který nepodléhá legislativnímu procesu. A zároveň bych si dovolil přednést usnesení výboru pro záležitosti EU z 10. schůze konané 30. dubna 2009.

Ke sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani.

Po úvodní informaci Aleše Kutáka, náměstka ministra pro životní prostředí, zpravodajské zprávě mojí a po rozpravě výbor přijímá: ke sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani doporučení, které je přílohou v 11 bodech. Já bych si ho dovolil přečíst.

- I. Považuje důkladnou přípravu společné komise EU pro konferenci o změně klimatu v Kodani za cíl politiky EU pro letošní rok, vnímá důležitost role, kterou při přípravách konference v Kodani sehraje předsednictví EU.
- II. Apeluje na vládu, aby se v průběhu celého letošního roku aktivně a konstruktivně nadále podílela na přípravě pozice EU na toto důležité jednání. Vyjadřuje uspokojení nad skutečností, že ČR plní své závazky v rámci Kjótského protokolu. Vítá snahu komise o to, aby si EU udržela vedoucí pozici v oblasti světového boje se změnou klimatu. Považuje brzké dořešení finanční stránky příspěvků EU a rozdělení nákladů mezi její členské státy za důležitou podmínku pro včasné doladění společné pozice EU. Vyjadřuje politování nad tím, že sdělení komise není v otázce financování konkrétnější. Apeluje na příslušné formace Rady EU, aby co nejdříve dořešily finanční otázky potřebné k finalizaci postoje EU před konferencí v Kodani. Vyjadřuje obavu, aby se v rámci poskytování financí rozvojovým státům na boj se změnou klimatu nesnižoval objem poskytované rozvojové spolupráce ze strany členských států. Apeluje na komisi, aby důsledně odlišovala finance poskytované rozvojovým zemím v rámci standardní rozvojové spolupráce a finance, které budou EU poskytovat rozvojovým zemím pro boj se změnou klimatu. Vyzývá komisi, aby následně důsledně sledovala a každoročně vyhodnocovala plnění závazků, které jednotlivé členské státy EU a EU jako celek přijmou na konferenci v Kodani.
- III. Žádá vládu, aby jej informovala o tom, jakým způsobem toto stanovisko zohlednila a o dalším vývoji projednávání.
Pověřuje předsedu Senátu, aby toto usnesení sdělil Evropské komisi.
Doporučuje Senátu Parlamentu ČR, aby se ke sdělení komise Evropského parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani vyjádřil ve smyslu doporučení přijatého výborem. Určuje zpravodajem mne a pověřuje předsedu výboru senátora Ludka Sefziga, aby předložil toto usnesení předsedovi Senátu Parlamentu ČR. Děkuji.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Také děkuji, pane senátore, a prosím vás, abyste se posadil ke stolku zpravodajů, sledoval rozpravu a zaznamenával případné další návrhy, jimž můžete po skončení rozpravy zaujmout stanovisko. Otevírám rozpravu. Kdo se hlásí do rozpravy? Paní senátorka Soňa Paukrtová s přednostním právem a připraví se Miroslav Škaloud.

Senátorka Soňa Paukrtová: Pane místopředsedo, pane ministře, já se v zásadě nehlásím do diskuse. Já jsem pouze chtěla navrhnout, abychom mohli hlasovat i po 19.00 hodině a dokončili tento bod.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Ano, děkuji. To je procedurální otázka. Necháme o ni hlasovat. Přivolám znělkou kolegyni a kolegy.

Takže padl návrh, abychom hlasovali ještě po 19.00 hodině tak, abychom dokončili tento bod. Zahajují hlasování.

Kdo je pro, stiskněte tlačítko ANO a zvedněte ruku. Kdo je proti, stiskněte tlačítko NE a zvedněte ruku.

Hlasování č. 11, registrováno 59, kvórum 30. Pro 41. Návrh byl schválen, takže pokračujeme v jednání. Jak už jsem avizoval, teď vystoupí v rozpravě pan senátor Miroslav Škaloud, připraví se pan senátor Bedřich Moldan.

Senátor Miroslav Škaloud: Děkuji. Vážené senátorky a senátoři. Bude to stručné. Zkuste mně věnovat chvíli pozornost. Projednávali jsme to na výboru, v podstatě nemáme námitky, pouze já bych navrhl vyškrtnout tři body, a to bod 3, 7, 9 a hned vám řeknu důvod.

Bod 3 zní: Vítá snahu komise, aby EU si udržela vedoucí pozici v oblasti světového boje se změnou klimatu. Důvod – já se nedomnívám, že bychom kromě dohánění Spojených států v ekonomice, kromě boje s krizí, kromě boje za energetickou bezpečnost a ještě v řadě dalších věcí jako jsou práva spotřebitelů, investování do komunikací, ještě měli mít vedoucí pozici v tomto směru, který navíc ještě snižuje naši konkurenceschopnost. To je první důvod.

Druhý – bod č. 7, kde vyjadřujeme obavu, aby se v rámci poskytování finanční pomoci rozvojovým zemím, aby se nesnižovalo toto množství této pomoci. Já se domnívám, že v krizi by objem prostředků mohl být i nižší, a to zejména z důvodů, že už nyní je odhadovaný náš deficit na 200 mld., možná, že pokud se pozvedneme, budou mít z toho víc i rozvojové státy.

A za třetí. Vyzývá komisi, aby následně a důsledně sledovala každoročně vyhodnocování závazků. Já si myslím, že si to komise pohlídá, a nedomnívám se, že bychom ji měli ještě podporovat v tom, aby nás ještě následně sledovala, a to v oblasti, ve které nemá řada z nás zájem na takovém posunu, například v povolenkách nebo obnovitelných zdrojích, a stejně tak snižování naší konkurenceschopnosti. Pohlídá si to sama. Takže body 3, 7 a 9 navrhuje vyškrtnout. Pak je načtu v podrobné rozpravě, pokud bude zapotřebí.

Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Chci upozornit, že podrobná rozprava se nekoná, takže nyní prosím pana senátora Bedřicha Moldana, který je poslední přihlášený.

Senátor Bedřich Moldan: Pane ministře, pane předsedající, vážené kolegyně a kolegové. Pane předsedající, dovoluji mi nejdříve obrátit se na vás, protože tento tisk projednává rovněž náš výbor, který přijal usnesení. Já jsem byl zpravodajem, a jestli dovolíte, tak já bych se ujal této funkce právě teď.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Promiňte, ale v podkladech jsem to neměl, takže se omlouvám a samozřejmě máte slovo.

Senátor Bedřich Moldan: Náš výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí projednával tento tisk a své usnesení posléze předal výboru evropskému.

Evropský výbor toto usnesení celé přijal s jedinou výjimkou, že vypustil jeden z našich bodů, který si dovolím uvést. Dále jsme ještě uvedli, že náš výbor je znepokojen tím, že emise skleníkových plynů v ČR vzrostly v roce 2006 proti roku 2007 o 5,4 mil. tun v ekvivalentu CO₂. To je změna, kterou přijal výbor pro evropské záležitosti. Nenavrhuji, aby se usnesení evropského výboru měnilo, ale považoval jsem za nutné toto uvést.

Rád bych promluvil, s vaším dovolením, pane předsedající, jako senátor. Rád bych doplnil některé věci, které tady zazněly zejm. z úst pana ministra. Především bych chtěl říci, že sdělení bylo vypracováno již před nějakou dobou a že v současné době pokračují různá jednání, která tím, že se blíží termín konference v Kodani, která

bude v prosinci, samozřejmě nabírají na otáčkách a na určité urgenci. V současné době se předpokládá, že kritickými body konference v Kodani bude především postoj USA. Postoj sice v podstatě známe z úst pana prezidenta Obamy, otázka ovšem zní, jestli se panu prezidentovi podaří stanovisko USA do té doby tak formulovat v takové podobě, aby ho mohl reprezentativně představit v Kodani. Víme, že to všechno závisí na průběhu legislativního procesu v USA a dobře víme, že tam je tento proces velmi komplikovaný a pomalý.

Samozřejmě, že velmi závisí na stanovisku rozvojových zemí. Ovšem osobně se domnívám, že dokud nebude jasné stanovisko USA, které jsou považovány velkou částí rozvojových zemí nebo možná všemi za zásadní model, rozvojové země budou velmi váhat.

Rozhodně kritickou otázkou bude otázka financování. Pan ministr se zmínil o přenosu technologií, o autorských právech. Všechno je důležité, ale naprosto kritické je financování, protože rozvojové země předpokládají, že získají od vyspělých zemí významné finanční prostředky jak na adaptace, tak na všechny další věci. V tomto je zejm. z našeho hlediska naprosto klíčový postoj EU. Musím vyjádřit rovněž velké politování, že úspěšný rozběh našeho předsednictví byl zásadním způsobem přerušen a že nemůžeme s plnou intenzitou pokračovat v jednáních, přičemž právě otázka financování, o které jsem hovořil, je jednou z kritických věcí. Víte dobře, že na zasedání evropské rady v nedávné době na tzv. jarním summitu sice nebyl zpochybněn základní závazek z doby před 2 lety, těch slavných dvacet – dvacet, ale otázky financování nebyly řečeny zcela jasně.

Dovolte mi zdůraznit, že je potřeba dosáhnout dohody v Kodani tak, aby se zmírnila probíhající změna klimatu, nabývá na urgenci s novými výsledky vědeckého bádání v oblasti klimatu.

Dovolte mi velmi krátce uvést, jak sdělení, tak všechny závazky, které již přijala EU, v zásadě vycházejí, a jsou do určité míry v souladu se zjištěními mezivládního panelu pro změnu klimatu. Ovšem tato zjištění byla publikována v roce 2007, a to po dlouhé diskusi. Dá se říci, že dnes jsou 3 – 4 roky stará.

V poslední době se ukázalo, že podle nových výsledků změna klimatu probíhá rychleji a závažněji, než se do nedávné doby soudilo. Např. IPCC předpokládal, že maximální scénář by mohl znamenat, že do konce století stoupne teplota o 6 stupňů, a dnes se horní hranice uvádí až o 8 stupňů, což je velmi kritická záležitost.

Rovněž probíhá významně rychleji zvyšování mořské hladiny. Uvedu příklad. IPCC uvažuje, že do konce století by mohla stoupnout hladina světového oceánu o 18 – 59 cm. Dnešní představy jsou o 0,8 – 8 m. Je to způsobeno tím, že podstatně rychleji tají ledovce v oblastech polárních, ale je třeba říci, že bezprostřední nebezpečí je naopak tání pevninských horských ledovců. Jestliže roztají, a zejm. v Andách a v Himálajích tají podstatně rychleji, než se předpokládalo, že se výrazně omezí zdroj vody pro téměř 1 mld. lidí. Stejně tak je ohrožena biodiverzita.

V poslední době se např. uvažuje o tom, že by mohl do několika málo desetiletí zaniknout celý amazonský prales nikoli proto, že bude vykácen, ale proto, že v důsledku klimatické změny se změní poměry, zejména co se týče vodních srážek, že nastane sucho a tím to prales nepřežije.

Závažnější skutečností je, že se zjišťují nové zpětné vazby, které mají pozitivní charakter. Např. spolu s velmi rychlým ohříváním Arktidy se předpokládá, že se rychleji uvolní CO₂ z permafrostu. Jestliže by se tak stalo, podstatně to převyší emise, které jsou v současnosti antropogenního charakteru.

Rovněž je nebezpečí, že se uvolní metan z hydrátu metanu. Víme, že metan je mocnější skleníkový plyn, než je CO₂.

V souvislosti s ohříváním Arktidy by k tomu mohlo dojít. Takových příkladů bych mohl uvádět ještě mnoho, ale nebudu vás s tím zdržovat. Věc je každopádně urgentnější, než jsme ještě před několika měsíci mysleli.

Na závěr mi dovoluje vyjádřit se k návrhům pana kolegy Škalouda. Dovolil jsem si říci, že nenavrhuji, aby se do usnesení doplnila původní formulace z usnesení našeho výboru, ale na druhé straně bych velmi doporučoval, aby bylo usnesení, které bylo přijato na evropském výboru, přijato tak, jak bylo odhlasováno na výboru, tzn., aby nebyly přijaty návrhy kolegy Škalouda. Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane senátore. Ještě jednou se omlouvám za opomenutí o zpravodajské zprávě, ale nebylo to v podkladech.

Dále se do rozpravy přihlásil pan senátor Petr Pakosta.

Senátor Petr Pakosta: Vážený pane předsedající, vážené kolegyně a kolegové, smyslem mého vystoupení je podpořit to, co navrhl kolega Škaloud.

Pokud bych byl tím, kdo by formuloval usnesení ke klimatickým změnám, byly by formulace jiné, ale pro to v tuto chvíli není prostor.

Podporuji snahu kolegy Škalouda na vypuštění návrhu usnesení v bodech 3, 7 a 9. Zejm. u bodu 3, kde navrhujeme, abychom přivítali snahu komise o to, aby si EU udržela vedoucí pozici v oblasti světového boje se změnou klimatu, to mi poněkud připomíná boj o zrno, a to je doba, která je pro mne poněkud podezřelá.

Já mám tady jednu obecnou poznámku. Já jsem poněkud skeptik v tom, že člověk za prvé zapříčinil a za druhé má možnost ovlivnit probíhající klimatické změny.

Vede mne k tomu řada argumentů, ale jeden z nich je poměrně odtržený, ale přitom zásadní. Je obecně prokázáno, že kolem roku 1000 našeho letopočtu Vikingové osídlili jižní pobřeží Grónska a dokonce tam provozovali zemědělství. Nakonec Grónsko, Green Land, Zelená země. To zemědělství provozovali téměř tři sta let, potom došlo k ochlazení a pak jestli vyhynuli nebo se odstěhovali, to není zcela jisté, ale zemědělství se tam v každém případě provozovat přestalo.

A já si kladu otázku. Jaké to bylo globální oteplení? Kdo je zapříčinil, které kolem roku 1000 našeho letopočtu toto umožnilo? A jaké to byly vlivy, které posléze po těch téměř 300 letech způsobily, že se tam zase ochladilo a že se země zalednila a zemědělství se tam přestalo provozovat?

Přiznám se, že jsem se po odpovědi na tuto svoji otázku pídil a že mi ještě nikdo do dnešního dne neodpověděl. A dokud aspoň na tuto jednu svoji otázku odpověď nedostanu, zůstanu dál ve věci klimatických změn, respektive jejich zapříčinění člověkem, skeptikem.

Děkuji za pozornost.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji. Ptám se, jestli se ještě někdo hlásí do rozpravy. Přihlásil se ještě pan kolega Bedřich Moldan. Má slovo.

Senátor Bedřich Moldan: Vážený pane předsedající, kolegyně, kolegové, já se omlouvám, já jsem jako ředitel Centra pro otázky životního prostředí dosáhl toho, že jsme vydali tuto brožurku, kde pan senátor Pakosta najde veškeré odpovědi na své otázky.

Vy jste je dostali všichni do svých schránek, takže o tom vůbec nebudu dále něco povídat. Jenom bych chtěl říci, že opravdu ty otázky nezůstanou bez odpovědi. Děkuji.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji vám, pane senátore. Ptám se, jestli se ještě někdo hlásí do rozpravy. Nikdo přihlášen není, rozpravu končím. Děkuji všem vystupujícím a táži se pana předkladatele, pana ministra Bursíka, chce-li se vyjádřit k proběhlé rozpravě. Ano, máte slovo, pane ministře.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Děkuji pěkně. Velmi stručně. Mně samozřejmě vůbec nepřísluší jako zástupci vlády, abych hovořil v Senátu do toho, jaké přijme závěry. Ale možná je na místě, abych se vyjádřil věcně k argumentům, které zde padaly a směřovaly k tomu, aby došlo ke korekci závěrů, které přijal VEU.

Jednak k té vedoucí pozici, tak jakkoliv to ve vás vzbuzuje nějaké reminiscence, tak prostě zkusme přeložit nějak jinak leading go, nebo leadership a o tom není žádných pochyb, ale taková je realita.

Skutečně je to tak, že my, když jsme přijeli do Spojených států, kde slovo leadership je možná nejcitlivějším slovem, se kterým nejenom politici ve Spojených státech, ale nakonec i veřejnost pracuje, protože Spojené státy zřejmě leadership pod prezidentem Bushem ztratily a byly po určitou dobu izolovány a jsou zvyklé na to, že jako velmi silná ekonomika mají rozhodující slovo.

A my jsme přijeli do Spojených států, když jsme přijeli poprvé do Washingtonu, tak jsme přijeli v nejsilnějším složení, které bylo možné. Předsednictví, komise, budoucí předsednictví Švédsko a první věc, kterou jsme nabídli – pane senátore Škaloude prostřednictvím předsedajícího, jestli vám to tady také takhle funguje – nabídli jsme, že jsme připraveni se podělit o leadership, o vedoucí roli, protože potřebujeme mít Spojené státy na palubě.

Bez Spojených států dohoda nedosáhne efektu, který potřebujeme. Víme, že Spojené státy jsou tím zámkem, který otevře dveře v Indii, Číně, ale i Japonsku.

Před několika dny tady byl japonský premiér, vynikajícím způsobem hovořil o klimatické změně.

Tento měsíc si Japonsko vybírá jeden ze šesti scénářů svého střednědobého cíle. Pouze dva z těch scénářů se vejdou do doporučení mezivládního panelu pro klimatickou změnu. A Japonci velmi pozorně sledují, co se děje ve Spojených státech, totéž Čína, totéž Indie.

Čili správná úvaha je, že Spojené státy jsou v tomto klíčem a všechno běží dvojnásobnou rychlostí než v Evropě, protože tam přešlapovali velmi dlouhou dobu. A je skutečně velmi důležité, kam se Spojené státy dostanou v prosinci.

Realisticky je pravděpodobné, že se jim podaří prosadit zákon cap and trade ve Sněmovně reprezentantů, nikoliv v Senátu, ale už z toho bude možné vypočítat, jaký je cíl Spojených států.

A to, co navrhli navíc ti dva kongresmani, tak to ještě jde dále o 6 až 25 procent než závazek, který veřejně formuloval Barack Obama.

On řekl, že Spojené státy v roce 2020 se dostanou na úroveň roku 1990, což se rovná snížení zhruba o 16 procent. K tomu ten Waxman říká dalších 6 až 25, záleží, jak využijí flexibilních mechanismů, nakolik budou investovat v rozvojových zemích. První krok k tomu, vlastně plán hospodářské obnovy ve Spojených státech a ty neuvěřitelné investice do obnovitelných zdrojů, úspor, dokonce už i inteligentních distribučních sítí atd. jsou toho náznakem. Čili já si myslím, že to je naprosto namísto, ta vedoucí pozice tady je.

My jsme absolutně nejdále. Spojené státy zatím zdaleka v tom, co doposud formulovala Obamova administrativa, nedosáhly tak daleko, jako EU. Je namísto tuhle pozici držet, bez EU by ten proces nebyl zdaleka tak daleko, kde je.

Pokud jde o rozvojovou pomoc, tak já myslím, že tady vlastně jedno nepochopení je v tom, že si úplně dobře neuvědomujeme, že v budoucnosti dominantní část finančních zdrojů pro financování klimatické změny v rozvojových zemích bude generována globálním trhem s uhlíkem. To znamená i Evropa, EU řekla, že polovina výnosů z aukcí by měla být využita právě pro transfer technologií a pro podporu rozvojových zemí v jejich úsilí. To znamená, že to nebudou dominantní rozpočtové zdroje, budou to také privátní zdroje. Takže vlastně je podle mého názoru velmi rozumné, že se tady odlišuje rozvojová pomoc od mobilizování finančních prostředků pro boj proti klimatické změně.

Pokud jde o kontrolu vyhodnocování závazků, to už tady máme nyní. My jsme přijali klimaticko-energetický balíček, tam jsou závazné cíle a tam budou sankce v případě, že nebudou jednotlivé členské státy plnit. Čili tady je to dokonce tak, že se nepředpokládá, že by Evropa šla dále za ten závazek nebo za závěry, které jsme přijali společně v Kodani, protože to nebude potřebné v tomto smyslu. Čili myslím si, že tenhle bod je v podstatě platný také. Tak s dovolením a samozřejmě s respektem k argumentaci a návrhům pana senátora jsem jen považoval za namístě se vyjádřit. Jinak neznám tu publikaci, ale znám autora, pana Metelku, klimatologa. K tomu je potřebné jen říci, že globální dlouhodobé cykly, to je něco úplně jiného. Od sledování vývoje klimatu v posledních dekáдах, kdy to tempo je tak enormní, a jak říkal pan profesor pan senátor Moldan, vlastně každé zasedání expertů, vědců, nám přináší bohužel více a více alarmující informace, takže vlastně o urgentnosti globální akce není vůbec žádných pochyb.

Takže si myslím, že vlastně prostor pro nějaké pochybnosti vůbec o existenci globální klimatické změny a působení člověka, obávám se, že už není.

Nakonec jedna z prvních věcí, kterou nová americká administrativa udělala, že přijali rezoluci, v které potvrdili, že původcem klimatické změny je člověk, tak tu debatu do určité míry uzavřeli.

Děkuji za pozornost a děkuji za diskusi.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Děkuji, pane ministře, za vyjádření k proběhlé rozpravě. Ještě se ptám pana zpravodaje Moldana, jestli se chce vyjádřit. Nechce, děkuji.

Závěrečné slovo by měl být pan zpravodaj garančního výboru kolega Veřovský. Prosím, aby se vyjádřil.

Senátor Otakar Veřovský: Děkuji za slovo. V rozpravě vystoupil pan senátor Škaloud, pan senátor Moldan a pan senátor Pakosta, který dostane k prostudování brožurku od pana senátora Moldana. Na našem výboru byl vyřazen bod 5 jen pro pana senátora Moldana, chtěl bych to komentovat tím, že jsme nechtěli upozorňovat Evropskou unii na naše nedostatky. Tolik jen k tomu.

Takže pane předsedající, jestli dovolíte, nejprve bych navrhl hlasovat o původním návrhu.

Místopředseda Senátu Milan Štěch: Domnívám se, že bychom měli hlasovat v tomto případě opačně, tzn. nejdřív dát možnost, aby návrhy kolegy Škalouda, tzn. v doprovodném usnesení bod 3, 7 a 9 byly posouzeny plénem Senátu, a pokud by ty návrhy prošly, tak bychom přijímali usnesení ve zbývajícím podobě, a pokud by ty návrhy neprošly, hlasovali bychom o usnesení v původním znění. Náš Jednací řád proceduru pro tato doprovodná usnesení nestanovuje, ale myslím si, že to je takto logické. Jsou nějaké námitky? Nejsou, takže bychom postupovali tímto způsobem.

Budeme hlasovat, přivolám naše kolegy a kolegyně.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, budeme hlasovat o návrzích pana kolegy Škalouda, který navrhl, abychom z doporučení k vyjádření Senátu, přijatého výborem, vypustili bod 3 – tzn., vítá, bod 7 – vyjadřuje a bod 9 – vyzývá. Myslím si, že není potřeba vyjádření předkladatele, protože to je hlasování alternativní.

Zahajuji hlasování. Kdo je pro, zvedněte ruku a stiskněte tlačítko Ano. Kdo je proti, stiskněte tlačítko Ne a zvedněte ruku. Hlasování č. 12, registrováno 58, kvórum 30, pro 22, návrh byl zamítnut.

A teď budeme **hlasovat o návrhu, tak jak nám byl předložen výborem a jak nám ho přečetl pan senátor zpravodaj Veřovský.**

Zahajuji hlasování. Kdo je pro, stiskněte tlačítko ANO a zvedněte ruku. Kdo je proti, stiskněte tlačítko NE a zvedněte ruku. Registrováno bylo 57 senátorek a senátorů, kvórum 29, pro 43, proti 4, **návrh byl schválen.** Blahopřeji a děkuji jak předkladateli, tak i zpravodaji.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, než ukončím dnešní část jednání, chtěl bych vás upozornit, že zítra pokračujeme v jednání této schůze od 9.00 hodin. V této chvíli naše jednání přerušuji.

(Jednání přerušeno v 19.15 hodin.)